

პრსენალი

საქართველო
ინფორმაცია

№ 15 (110). 23 ივლისი - 5 აგვისტო, 2010 წ. სახელმძღვანელო-ინფორმაციო ჟურნალი. ფასი 1,5 ლარი.

**რას წარმოადგენს
ირაკანდოის
რესპუბლიკური
არმია**

**მანდატური -
ვალდებულებები
და უფლებები**

1425
2010

**ახალი
ჯავახანმოცილი
გერმანულაბისგან**

**მსოფლიოს
უკველესი
საეცრაზი...**

**ფრანგული
ფრეგატი
გათუფი**

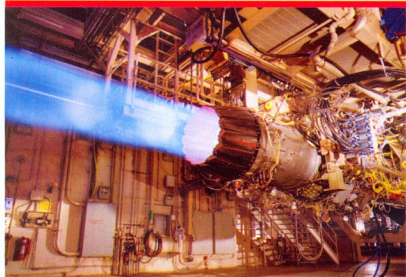
**ბანკები
აუსაზეთის
ოვები**

15

**ფრანგული
ურეგაგი
ბათუბი**

26

**უბაღღანი
სარისის
ნიუანი**

20

**ქვებენიღან
ბასროლიღი
„პიროსიბა“**

17

**ბიღა ბასღუ?..
ბენღაბური!**

10

**ბსოფლიოს
უბაღღანი
საბსრაბეღაბი**

48

სარკევი

კალიფორნია

4 ახალი ამბები

სინაუა

10 გინდა გახდე?.. მანდატური!

სამსახურსაშუაობი

12 საქართველოს საგარეო დახვეწვა - მითი და რეალობა

ჯანმრთელობა

15 ტანკები აფხაზეთის ომში

ბირთვული იარაღი

17 ქვემეხიდან გასროლილი „ჰიროსიმა“

ბრანდი სამხედრო სამსახურში

20 უმაღლესი ხარისხის ნიშანი

ვიზიტი

26 ფრანგული ფრეგატა ბათუმში

ვინ ვინ არის?..

32 ირლანდიის რესპუბლიკური არმია - თავისუფლების მოყვარული ჰარტიზანთა მემკვიდრე ტერორისტები

რეალური მონივრება

36 საფრთხე ჯავახისის ქედის მეორე მხრიდან

რამიონი

38 ჯავახიური მოვლენების მიმოხილვა...

ბანკმშენებელი ქვეყნები

40 იუგოსლავური ტანკები - გზა მარტივიდან რთულამდე

ხელშეწყობი ლეგენდები

48 მსოფლიოს უძველესი სპეცრაზმელები

„არსენალის“ იარაღის მალაზია

54 ორიგინალური ჰისტორიები 30-ვაზნიანი მჭიდით

რედაქციის სვეტი

საქართველოს თავდაცვის სამინისტრომ განაახლა კადეტების მოზადება, რომელიც ხუთი წლის წინ ამავე სამინისტროს ყოფილმა ხელმძღვანელობამ დაუსაბუთებლად შეწყვიტა, რითაც ქართულ არმიას ქვეყნის დაცვის მსურველი ახალგაზრდების მთელი თაობა დააკარგინა.

კადეტთა სამხედრო ლიკეუმში განაცხადი შეიტანა 1574 მოსწავლემ, რომელთაგან მხოლოდ 300 კადეტი ჩაირიცხება. ასეთი მაღალი კონკურსი კი იმის მიმანიშნებელია, რომ მეზობელი სული საქართველოს ახალგაზრდებში, საბედნიეროდ, არ ქრება, რაშიც მიგვიჩინა, რომ ჩვენს „არსენალს“ მიუძღვის სულ პატარა წვლილი.

ირაკლი ალდაშვილი
ბირთვი შორეულიანი

ყურადღება!
გამოიწერეთ „არსენალი“
და მიიღეთ შინ,
ორ ჯვინაში ერთხელ!
ტელ: 38-26-74;
38-26-73

რედაქციის დაუეთხზავდ
მასალების გადაბეჭდვა
აქრძალულია

გადაცემულია დსაბეჭდად
18.07.2009

გაზეთ „ჯვინის პალიტრის“
დამატება ©
რედაქციის მისამართია:
თბილისი, იოსებოძის ქ. №49.
ტელ: 38-37-47
სარედაქციო განყოფილება:
ტელ: 37-78-07; 38-78-70
email: arsenal@kvispalitra.com
ქრნალი გამოდის
ორ ჯვინაში ერთხელ
პარასკევს
მელია პალიტრის ცხელი ხაზი:
383-384

27398

კომპანია Mercedes-Benz-მა დაგეგმულია საპატრულო მსუბუქი ავტომობილის LAPV 6.X-ის პროტოტიპი წარმოადგინა. ავტომობილი G-კლასის ვეღვანძელის ბაზაზეა აწეობლი და სამხედრო მიზნებისთვის გამოიყენება. სწორედ LAPV 6.X გახდება LAPV-ის შუშეცვლილი, რომელიც წარმოდგენილია დღეს გერმანული არმიის ავტომობილი.

როგორც მისი წინამორბედი, კონცეპტ-კარი LAPV 6.X ვეღვანძელის Class-ის პლატფორმაზეა აგებული და აღჭურვილია დიზელის სამლიტრიანი 224 ცხვისსადიანი V6 ძრავით. მისი მუშეობით ავტომობილი 150 კმ/სთ-მამანაც კი ავითარებს, როცა 1,3 ტონი არის დატვირთული.

შწარმოებულთა ინფორმაციით, ახალი კონცეპტ-კარის აღმასვლის და დაღმასვლის კუთხეები, შესაბამისად 50 და 45 გრადუსს შეადგენს. LAPV 6.X-ს აქვს კომპრესორი, რომელიც სავადასხვა საგზაო სიტუაციებში გათვალისწინებით საბურავებში წნევის ცვლილების საშუალებას იძლევა. სამხედრო ავტომობილის მთავარ სიახლე ჯავშნის დახვეწილი სქემა, რომლის საშუალებით ჯავშნის დაზიანებული ფურცლის ახლით შეცვლა სწრაფად შესაძლებელია. და კიდევ ახალ სამხედრო ავტომობილზე დამონტაჟებულია ვერობის აეროკოსმოსურ და თვდაცვის კონცერნის სანავიგაციო სისტემები.

სამოქალაქო ვარიანტის სახით სამხედრო ავტომობილის სერიული წარმოება არ მოხდება, თუმცა მასში გამოყენებული უსაფრთხოების გარკვეულ სისტემები შესაძლოა მომავალში მოელვებზე S600 Pullman-სა და E-Class Guard-ზე ვიხილოთ.

სამოქალაქო ვარიანტის სახით სამხედრო ავტომობილის სერიული წარმოება არ მოხდება, თუმცა მასში გამოყენებული უსაფრთხოების გარკვეულ სისტემები შესაძლოა მომავალში მოელვებზე S600 Pullman-სა და E-Class Guard-ზე ვიხილოთ.

ნიკაპა-ხელუშგარა

თუდაცვის სისტემების ინდურმა კვლევიით ორგანიზაციამ უცნაური ხელუშგარების წარმოება გააღწევიტა. რაოდენ გასაკვირიც უნდა იყოს, ხელუშგარა დაფუქული წინაკითაა „დატენილი“.

წინაკის ვიში **Bhut Jolokia**, რომელიც ჩილიზე 1000-ჯერ უფრო ცხარეა, ადამიანს სიცოცხლეს უმწარებს — ამ სიტყვის როგორც პირდაპირი, ისე გადატანითი მნიშვნელობით ამ წინაკის თვალთ უხილაფი ნაწილაკის ტუჩებზე, სასუნთქ ან მხედველობის ორგანოებზე მოხვედრა იწვევს წუას, ხელას, ცრემლდენას და რაც ინდოელი სამართალდამცველებისთვისაა ვეღვანე მთავარი, მომდენო საპროტესტო აქციებზე არწასვლის სურვილს.

შესაბამისად, წინაკა-ხელუშგარის სახით პოლიცია ქუჩის აქციებისა და უწყის რიგობის აღსაკვეთად ეფექტურ იარაღს მიიღებს.

დავრეანი ბერიას გვძლიის ვინაობა გახსნა

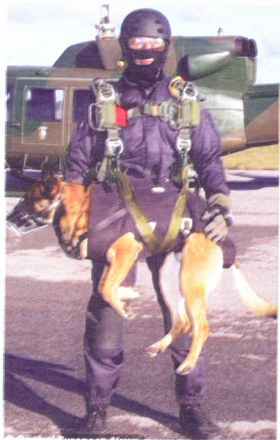

საბჭოთა არმიის პაერსაწინააღმდეგო თავდაცვის სარდალმა, მარშალმა პაველ ბატიცკიმ 1953 წელს პირადად აღასრულა ლაერენტო ბერეას სასიკვდილო განაჩენი.

1953 წლის ფენისში ლაერენტო ბერეა დიდი ბრიტანეთის ჯაშუშობის ბრალდებით დააკავეს. იმავე წლის 23 დეკემბერს სასამართლომ ის სამშობლოს ლაღატში, ჯაშუშობასა და უღანაშუალო ადამიანების მკვლელობაში დაშინავედ ცნო და სასჯელის უმაღლესი ზომა — დახრეტა მიუსაჯა. განაჩენი იმავე დღეს აღესრულა.

პაველ ბატიცკი 1910 წელს ხარკოვში დაიბადა. ის მონაწილეობდა მეორე მსოფლიო ომში, 60-იან წლებში კი საბჭოთა კავშირის პაერსაწინააღმდეგო სისტემას ზედმდგანელობდა. ბატიცკი 1984 წელს გარდაიცვალა.

კალენდრს პარაშუტით სტოვა მოსრონო

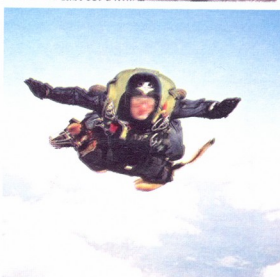
ნორვეგიაში გამართულ NATO-ს სამხედრო სწავლებებში მონაწილეობა ძაღლებსაც მიიღეს, რომლებმაც 3 კმ სიმაღლიდან პარაშუტისტებთან ერთად ფრენის გამოცდილება შეიძინეს.

„ძაღლები სიმაღლის სიღრმეს ვერ აღიქვამენ და ეს არ აღეულებოთ მათ უფრო ძრავას ხმა აფრთხობს, აი, გადმოხტომის შემდეგ კი მშვიდად არიან და ტკბებიან ზეგებით“, — ამტკიცებს ითხეება სამხედროების მწერთნელი.

პარაშუტისტ-ძაღლები პირველად ამერიკელმა სამხედროებმა გაწერინეს. მათ ცხოველებს გადმოხტომის დროს

ფანგბადის აირწინაღიდან სუნთქვაც კი ასწავლეს. მოგვიანებით ამერიკელთა გამოცდილება ბრიტანეთის სპეციალურმა საუიაციო სამსახურმაც გაიზიარა და ამჟამად პარაშუტით ხტომაში გაწერინილ ძაღლებს ერავსა და ავღანეთში იყენებს.

2008 წელს ერაყში სამხედრო ოპერაციის დროს ორი პარაშუტისტი-ძაღლი, ტორა და სკოტი ბალადში, „ალექიდას“ ქსელზე ბრიტანელთა იერიშისას დაიღუპა. მათ ხსოვნისადმი მიძღვნილი მემორიალი ჰერეფორდში, SAS-ის შტაბბინაშია განთავსებული.

პანტაფონი მფრინავი „ავადანავაჰლს“ კონსტრუქციას განიხილავს

ტენასურმა კომპანია AVX-მა პენტაგონის პრესპექტიულ პროექტთა კვლევების სამმართველოს მფრინავი ყველგანმავალი წარუდგინა. პროექტი წარმოადგენს ავტომატილს ორი დასაკეცი ბრანჩი აქვს და მას გადაადგილებაში ადგილმდებარეობის ვერტიკალი რელიეფი ხელს ვერ უშლის.

ამ ყველგანმავალს 471 კგ ტვირთის ზიდვა 463 კმ-ზე შეუძლია. ხმელეთზე მისი გადაადგილების სიჩქარე 130 კმ/სთ-ია, შევულოფრენის რეჟიმში კი ის 225 კმ/სთ სიჩქარით მიფრინავს. აღსანიშნავია, რომ აპარატს ხმელეთზე მოძრაობის რეჟიმიდან ფრენის რეჟიმზე გადასასვლელად ზუსტად 60

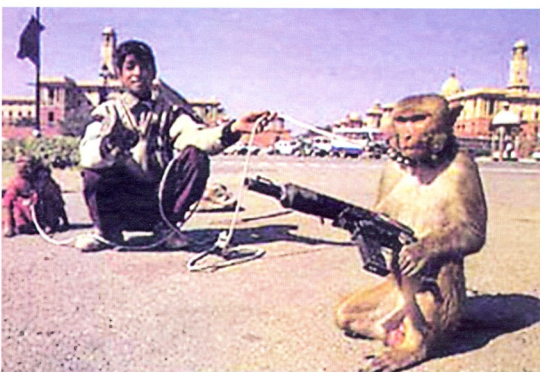

წამი სჭირდება. მთავარი ბრანჩის გარდა ავტომატილს უკანა ნაწილში ორი ვენტორატორია აქვს, რომლებიც პორიზონტალური ფრენის რეჟიმში აჩქარებას განაპირობებენ. მათი მოძრაობა ქვემოთკენაც შეიძლება, რათა აფრენის დროს დაბატებითი ამწევი ძალა გამოიმუშაოს.

ლური ფრენის რეჟიმში აჩქარებას განაპირობებენ. მათი მოძრაობა ქვემოთკენაც შეიძლება, რათა აფრენის დროს დაბატებითი ამწევი ძალა გამოიმუშაოს.

თალიბებმა აშერიკალებთან საბრძოლველად მამონების სავსერაფი უაქმნას

ვრცელდება ინფორმაცია, რომ ავღანელი თალიბები აშერიკელებთან საბრძოლველად მამონებისგან შემდგარ სპეცრაზმს ამზადებენ. თორმე პრიმატებს ავტომატებით AK-47-ით, ტყვიამფრეკვევებით „ბრენია“ და ყუმბარატორცნებით აიარალებენ. ბრიტანელმა კორუსონდენტებმა მამონი-ტერორისტების ფოტოკამერაზე დაფიქსირებაც შეძლეს.

ნენ. მამონი აშერიკელები მამონთა „წერთისა და აღჭურვის პროგრამას“ ბანანისა და არაქისის მეშვეობით ახორციელებდნენ. სამხედროები პრიმატებს ჯუნგლებში შედევსა და სამალაგში მყოფ ვიეტნამელთა განადგურებას აწვევდნენ. ამჟამად თალიბები მამონებს არა

მარტო „კალაშნიკოვის“ მოხმარებას ასწავლიან, არამედ ინტელექტუალურადაც წერთინან. თორმე მეტროლი-მაიმუნები ამერიკულ სამხედროთა ფორმას ცნობენ და თავს მხოლოდ მათ ესხმიან. ცნობილია, რომ მამონების სპეცრაზმი მაკაკებისა და ბაბუნებისგან შედგება.

კრემლს ჩინური იარაღის ეზონია...

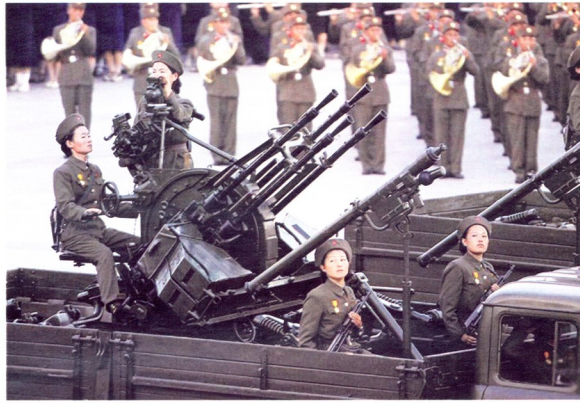
ახლანან ევკეიტკის შეიარაღების ბაზარზე ჩინეთთან დაჯახების შემდეგ კრემლმა „ჩინელი ექსპორტიორების წარმატების ფენომენზე“ ექსპერტული კვლევის ჩატარება შეუკვეთა. რუსი სპეციალისტები მიიჩნევენ, რომ სულ მალე ჩინეთი თავისი იაფი პროდუქციით რუსეთს შეიარაღების მნიშვნელოვანი ბაზრებიდან გამოაძეებს.

კრემლმა უკვე გამოაცხადა ტენდერი მეცნიერულ-კვლევით სამუშაო თემაზე „შეიარაღებისა და სამხედრო ტექნიკის ჩინელ ექსპორტიორთა სტრატეგიისა და ტაქტიკის თავისებურებანი: წარმატების ფენომენი და ძირითადი კონკურენტული უპირატესობა“ და მასში 200 ათასი რუბლის გადახდის პირობას იძლევა.

როგორც ექსპერტები აცხადებენ, ეს უკვე მეორე სიგნალია იმისა, რომ მოსკოვი პეკინს შეიარაღების ბაზარზე რეალურ კონკურენტად აღიქვამს.

ექსპერტები აღნიშნავენ, რომ ჩინეთი რუსული სამხედრო შეიარაღების ასლს აკეთებს და შემდეგ იაფად ყიდის ღარიბ აფრიკულ სახელმწიფოებში. აღსანიშნავია, რომ ჩინეთს რუსეთის დარად საერთაშორისო იმიჯი არ ენაღვლევა და იარაღს კონფლიქტის ზონებშიც თავისუფლად ყიდის. ექსპერტები იმასაც შიშობენ, რომ მას შემდეგ, რაც გაეროს სანქციების გამო რუსეთმა ბრანს საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსის C-300-ის მიყიდვაზე უარი განაცხადა, მის ანალოგს თერანოს ჩინეთი შესთავაზებს.

ექსპერტებს ეჭვი შეაქვთ მოსკოვის მიერ დაკეოთილი კვლევის ეფექტურობაში, რამდენადაც ჩინეთმა რუსული სამხედრო ტექნოლოგიები უკვე გადაიღო და თავად აპირებს მათი, როგორც საკუთრის, გაყიდვას. მათივე თქმით, წინააღმდეგობის გაწევს რუსეთი თუნდაც პოლიტიკური მიზეზების გამო არ ეცდება.

ბრიტანული კომპანია **BAE systems**-ის მეცნიერებმა მიაკვლიეს ნეთიერებას, რომლის მეშვეობით, ამჟამინდელიან შედარებით ბევრად უფრო ეფექტური ჯავშანწილეთის შექმნა შესაძლებელია.

მეცნიერებმა საიდუმლო ქიმიური ფორმულით მიღებული ბლანტი ნეთიერებისა და არამთელულ მოჭკვარანი მასალის გამოყენებით ჯავშანწილეთი შექმნეს. ზემოქმედებისას ბლანტი ნეთიერება მყარდება და ტყვიას მოძრაო-

„თხევალკავშიანი“ ვიღებავი უფრო სიოელო და მსუბუქია

ბის გაგრძელების საშუალებას არ აძლევს. რაც ვეულაზე საეულისზოთა, აღნიშნულ ნეთიერებაზე რაც უფრო ძლიერია ზემოქმედების ძალა, მით უფრო მეტია მისი წინააღმდეგობის უნარი.

თავის მხრე, „თხევალ ჯავშანზე“ ამერიკული სპეციალისტებიც აქტიურად მუშაობენ. ნანოტექნოლოგიებზე ორი-

ენტირებულმა კომპანია **Armor Holdings**-მა ცოტა ხნის წინ განცხადება გაავრცელა, რომლის თანახმად, ახალი თაობის ჯავშანწილეთებში გამყარების უნარის მქონე თხევადი ელემენტების გამოყენება ვიღეტს გაცვლილებით უსაფრთხოს, მსუბუქსა და კომფორტულს გახდის.

ჩვენი უკომუნისტაროდ

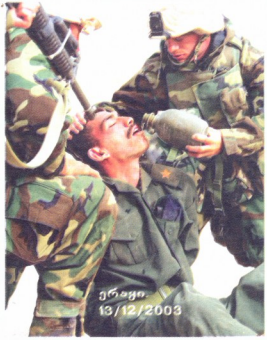
ფოტორეპორტაჟი პლანეტის ცხელი წერტილებიდან

ნაწილი I

21-ე საუკუნის მსოფლიო რუკაზე 33 მტ-ნაკლებად ცხელ წერტილს ითვლიან. ომი მძინვარებს მთელი თავისი სისასტიკით, სხვადასხვა ტყვეების სააგენტოების საუკეთესო ფოტოკორესპონდენტები კი თავიანთ საქმეს ბრძოლის ველზე ჩვეული სიმშვიდით, პროფესიონალურად ასრულებენ, რათა ცეცხლის, სისხლის ღვინის, ცრემლისა და ტყვიის ჩვენთვის გამოცემა და გაზიარება, მთელი თავისი სიხადით შექმნონ.

ერაყი.
3/03/2001

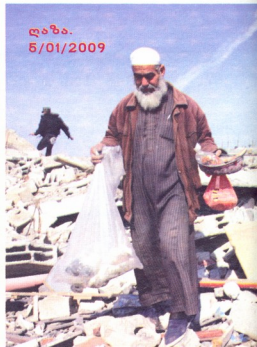
ერაყი
13/12/2003

ნიგერია.
30/01/2010

ფილიპინები.
17/10/2006

ლაზი.
5/01/2009

საქართველო.
8/08/2008

აშშ.
5/01/2008

მაკიტანი.
1/02/2010

ბირმა.
31/01/2006

გინდა გახდა?..

მანდატური!

ვალდებულებები, უფლებები, საშუალებები და პასუხისმგებლობა..

არასრულწლოვანთა უსაფრთხოებაზე ზრუნვა, სკოლის შინაგანანუხის დაცვა, ახალგაზრდების სპორტითა და ჯანსაღი ცხოვრების წესით დაინტერესება, მათთვის მაგალითის მიცემა ის მოვალეობებია, რომლებიც მანდატურებს ეკისრება. ამ რთული მისიის შესრულების მსურველთა მომზადებაზე პასუხისმგებლობას პოლიციის აკადემია იღებს. თუ როგორ ითვისებენ პროფესიულ უნარ-ჩვევებს მანდატურები და რატომ გახდა საჭიროთელში ამ ინსტრუქტის ჩამოყალიბება აუცილებელი, ამის შესახებ პოლიციის აკადემიის რექტორი ხატია დეპანოძე გვსაუბრება:

— მანდატურის ინსტიტუტის შექმნა განათლების და მეცნიერების მინისტრ დემიტრი შაშინის ინიციატივა იყო. მათვე სურველია და თხოვნით პროექტის მომზადებაზე ერთად დავუწყეთ მუშაობა. მე, როგორც ამ პროექტის ერთ-ერთი ავტორი, ვფიქრობ, მანდატურის სამსახურის შექმნა ძალზე მნიშვნელოვანია, იმისთვის, რომ სკოლაში უსაფრთხოება დამყარდეს. მართალია, ბოლო დროს ჩვენს ქვეყანაში დანაშაულის პრიცენტულმა მასშტაბებმა იცლია, მაგრამ არასრულწლოვანთა შორის დანაშაულის ფაქტებსა იმატა. სწორედ ეს სამსახური რეალურადაა გახდა იმის ძეგეხი, რომ სამინისტრომ მანდატურის სამსახურის შექმნა გადაწყვიტა. თუკადარეკლად შეყარეთ 22 კაცი, რომლებიც მოემზადებიან როგორც თეორიულად, ასევე ფიზიკურად, გაავანაწილოთ თბილისის 7 სხვადასხვა საჯარო სკოლაში და ძალიან კარგი შედეგიც მივიღებთ. ვიდრე ჩვენ მანდატურებს მოემზადებდით, მე და დემიტრი შაშინი პირადად შეხვედით სკოლის დირექტორებს, მასწავლებლებს, მოსწავლეებს, მათ შობლებს და მათთან საუბრის საფუძველზე განვსზღვრეთ, თუ როგორი სალექცია კურსი უნდა ჩაგვეტარებინა მომავალი მანდატურებისთვის. საპილოტო პრო-

გრამამ გაამართლა, დავრწმუნდით, რომ ბავშვების უსაფრთხოებისთვის ამ ინსტიტუტის არსებობა პაუჩეთი აუცილებელია.

რა უფლება-მოვალეობები არის აღტურვილი მანდატური?

— მანდატურის უმთავრესი მოვალეობა სკოლის შინაგანაწესის დაცვაა. ახალი არაფერი მოგვიგონებია, უბრალოდ მომავალ მანდატურებს აუხსენით, თუ როდის, როგორ უნდა მოიქცეს მასწავლებელი, მოსწავლერი, რომ არ შეიძლება ბავშვებზე მასწავლებლის ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ზეწოლა. მანდატურებმა იციან, რა სახის ადმინისტრაციული საწქეციები შეიძლება დაეკისროს 12, 14, 16 წლის შობარდს, თუ ის ცოცხლად ატარებს. სკოლაში წესრიგის დაცვის გარდა, მანდატურების მოვალეობაა დამრიგებლური ღონისძიებების ჩატარება, მათ ბავშვები კანონმორჩილებმა უნდა მიანვიონ. ბერი მეკითხება, მასწავლებელმა რადა უნდა აკეთოს? მასწავლებელს უამარბო სხვა ფუნქცია აქვს, ბავშვების კანონმორჩილ ადამიანებად ჩამოყალიბება და მათი უსაფრთხოება ძალიან მნიშვნელოვანია, ამაზე პროფე-

სონალები უნდა ზრუნუდნენ. ამერიკის იმ სკოლებში, რომლებიც როულ კრიმინოლოგიულ უბნებშია განთავსებული, ბავშვებთან პოლიციელები მუშაობენ. სხვათა შორის, ხშირად მასწავლებლები თავად უწყობდნენ ხელს დანაშაულის დაფარვას.

რა მოტივით?

— ალბათ, იმ მოტივით, რომ ჰკონიათ, თუ ბავშვი დაისჯება, ის ფსიქოლოგიურ ტრავმას მიიღებს. ეს არასწორი დამოკიდებულებაა. ყველა ბავშვმა უნდა იცოდეს, რა შედეგს მოიტანს დანაშაულის ჩადენა.

ე. ი. მანდატური მონსაფლეთთან ერთად მანსაფლეთელსაფგაკონტროლებს?

— მანდატური პასუხისმგებელია ყველას ძალადობრივ ქცევაზე, სულერთია, ვინ იქნება, მასწავლებელი თუ მოსწავლე. ის ვალდებულია დაიცავს სკოლის შინაგანაწესი, რომელსაც, სხვათა შორის, მხოლოდ მოსწავლე კი არა, ზოგჯერ მასწავლებელიც არღვევს. ხშირია შემთხვევა, როდესაც მასწავლებელი ბავშვს თავში წამოარტყამს ან საკლასო ოთახიდან დერეფანში გამოავლებს. სკოლის შინაგანაწესი მარტო

ფიზიკურ ზეწოლას კი არა, ბავშვის გაკეთილდამანათლებლობას და მის უმთავრესად (თუნდაც დერეფანში) დატოვებასაც კრძალავს.

— ასეთ შემთხვევაში მანდატური რა ღონისძიებებს მიმართავს?

— სკოლის დირექტორს აცხადებენ, შემდეგ კი განათლების სამინისტროს.

— როგორც ამბობენ, სკოლის ექონლის ფუნქციებსაც მანდატურები იკისრებენ?

— დიახ, ასეა. ჩვენს მანდატურებს სამედიცინო პერსონალით ერთად საფუძვლიანი ტრენინგი ჩაუტარეთ. ყველა მანდატურს ეცოდინება, როგორ აღმოაჩინოს დაზარალებული გადაუდებელი სამედიცინო დახმარება. დაახლოებით 6-7 წლის წინ, ჩემი შვილი დაეცა და იმის გამო, რომ ჭრილობა ვერაფერ დაუმუშავა, ნაიარყვი დარჩა. ბავშვები მეექვსე, მეშვიდე კლასამდე ძალიან მოძრავები არიან, მათ განსაკუთრებული ყურადღება და საჭიროების შემთხვევაში სამედიცინო დახმარების სწრაფი აღმოჩენა სჭირდებათ. შშობლებს უნდა ჰქონდეთ იმის განცდა, რომ მათი შვილები სკოლაში ყოველმხრივ დაცულნი არიან.

— მანდატურები გაცვეთილებსაც დაეწინებინათ?

— არა, მაგრამ განსაკუთრებულ შემთხვევაში (თუ კლასიდან ხმაური გამოდის) შეიხადვას და სიტუაციას გაარკვევს.

— პროფესიული მოვალეობის აღსრულების დროს რა იარაღით

მანდატურთა ასაკი განათლების სამინისტრომ განსაზღვრა — ოციდან ორმოცდახუთ წლამდე.

იქნებინა აღჭურვილი?

— ეს ჯერ არ არის გადაწყვეტილი. არსებული განაწესის მიხედვით ისინი აღჭურვილი არიან მხოლოდ ხელის დეტექტორით, რომლის საშუალებითაც შეუძლიათ დაადგინონ, რა სახის ლითონ უდევს მოსწავლეს ჯიბეში ან ჩანთაში.

— ჩხრეკის უფლება არა აქვთ?

— ჯერჯერობით, არა. შეიძლება მოგვიანებით ამის უფლება მიენიჭოს.

— თუ მანდატურს ინფორმაცია აქვს, რომ მოსწავლეს ცივი იარაღი აქვს და ეს ხელის დეტექტორითაც დაადგინა, როგორ უნდა მოიქცეს?

— პოლიციელს უნდა შეატყობინოს. მათ ჯერჯერობით ასევე არა აქვთ ხელკეტის გამოყენების უფლება, არადა,

ჩემი აზრით, ეს აუცილებელია, რადგან მანდატური თავადაც დაცული უნდა იყოს. ყველამ იცის, რომ სკოლის მოსწავლეებს შორის ხშირია საქმის ჯგუფური გარჩევა. ასეთ დროს მანდატურმა პოლიცია უნდა გამოიძახოს, მაგრამ ხომ შეიძლება ამან მოსწავლეებს გააღიზიანოს და თვის დაეხმან? მეთერთმეტე ან მეორემეტეტეკლასელი არც ისეთი სუსტია, რომ მისგან თავის დაცვა მაშეკლი ხელებით შეძლოს.

— თიფად მანდატურს თუ გააკონტროლებს ვინმე?

— აუცილებლად, მათ ყველაზე კონტროლირებული, რომელიც მათ გადაცდომაზე პასუხს აგებს.

— თიფად მანდატურს მისაღებ გამოცდაზე ამ პროფესიის დაუფლების მართულის ფსიქოლოგური მდგომარეობა თუ მონიშნება?

— ჩვენ ყველა მათგანს ვუტარებთ ფსიქოლოგიურ ტესტებს და ვადგენთ მათ ფსიქოლოგიურ მდგომარეობას, წერეული სისტემის მდგომარეობას, იმასაც კი განსაზღვრავთ, თუ რამდენად აღეკატური იქნებათ კონფლიქტურ სიტუაციებში. მომავალ მანდატურებს ლექციებსაც კი ვუკითხავთ ფსიქოლოგიაში.

— მისაღებ გამოცდებს დამოუკიდებლად ატარებთ თუ განათლების სამინისტროსთან ერთად?

— სამინისტროსთან ერთად. მსურველმა განცხადება სამინისტროში უნდა შეიტანოს. შემდეგ ორ ეტაპად დაელოფე გამოცდას პოლიციის აკადემია ჩაიბარებს. პირველ რიგში ტარდება ტესტირება ზოგად უნარ-ჩვევებში. საჭირო ქულების დაგროვების შემთხვევაში ჩაუტარებთ გასაზრებებს, რომლის დროსაც ვაკვირდებით, როგორია

მანდატურებს ჯერჯერობით არა აქვთ ხელკეტის გამოყენების უფლება, არადა, მანდატური თავადაც დაცული უნდა იყოს... მეთერთმეტე ან მეორემეტეტეკლასელი არც ისეთი სუსტია, რომ მისგან თავის დაცვა შიშველი ხელებით შეძლოს...

საპარტიო სმაკარო დაზვერა მიოი ახ ხეობა

მისი მოტყეაცია, რამდენად შეუძლია ბავშვებთან ურთიერთობა. ეს ძალიან მნიშვნელოვანია, ადამიანს სამ კვირაში ევკლადურს ვერ ასწავლი, უნარ-ჩვევები და ბავშვებთან ურთიერთობის გამოცდლება თავდაც უნდა ჰქონდეს.

ფორკორ მონაცემებს ამცავა ყურადღება?

— მანდატურობის მსურველს იმ ელემენტარული ნორმატივების ჩაბარება უნდა შეეძლოს, რომელსაც პოლიციის აკადემიის შინაგანაწესი ითვალისწინებს. მანდატური მისაბამი და ანგარიშგასაწევი პირი უნდა იყოს. მისი პირდაპირი ვალდებულება იქნება ბავშვებთან ერთად სპორტულ ღონისძიებებში მონაწილეობა, მათთან ერთად ფეხბურთის თამაში. მანდატური მოიბიძგებული უნდა იყოს როგორც ფსიქოლოგიურად და მორალურად, ასევე ფიზიკურად.

მანდატურად გახდომის მსურველთა ასაკი განსაზღვრულია?

— დიას, ასაკი განიაღვრების საშინისტრომ განსაზღვრა, — ოციდან, ორმოცდახუთ წლამდე.

მსურველების რაოდენობა დიდია?

— იმაზე მეტს, ვიდრე ექვლოდით ერთ ადგილზე 15-20 პირი მოიხდის.

მათ შორის ქალებიც არიან?

— დიას. საუარაუდიდ, თითო სკოლაში სამი მანდატური, აქედან ორი მამაკაცი იქნება, ერთიც — ქალი.

პოლიციის აკადემიის სხვა კურსდამთავრებულების მსგავსად, მანდატურებსაც მოუწევთ წელიწადში რამდენჯერმე გადამზადება?

— ამ საკითხზე მე და დომიტროს შამკინმა უკვე ვისაუბრეთ და გადარეკვით, მანდატურები ყოველწლიურად გადავაზამდით. ეს პროფესიული ზრდისთვის აუცილებელი პირობაა.

როგორც ცნობილია, მანდატურები მხოლოდ თბილისისა და ბათუმის სკოლებში იმუშავენ, სხვა ქალაქების სკოლებში ამის საჭიროება არ არის?

— როგორ არა, განათლების საშინისტრომ გადაწყვეტილი აქვს, მანდატურები ყველა საჯარო სკოლაში განათავსოს. უპირველესად ეს დიდა ქალაქების სკოლებში. თბილისისა და ბათუმის შემდეგ დღის წესრიგში ქუთაისი დგას. ვფიქრობ, ამ წლის დეკემბრისთვის მნიშვნელოვანი გაიზრდება ამ სკოლების რიცხვი, სადაც მანდატურები იმუშავენ.

ხათუნა პახტურაძე

(გაგრძელება)

ჩერვონეცები საბჭოთა იმპერიის დასანგრევად

ერთ-ერთი სკანდალური და დღემდე საიდუმლოებით მოცული საქმე, რომელშიც ქართველი ემიგრანტები, საბჭოთა დაზვერა, გერმანიის, საფრანგეთისა და დიდა ბრიტანეთის სპეცსამსახურები მონაწილეობდნენ, ე.წ. ვალბი ჩერვონეცების საქმე იყო. საბჭოთა სპეცსამსახურებმა ეს კრიმინალური ფაქტი, რომელსაც ეკონომიკური ომის ერთ-ერთი ოპერაციის სახე ჰქონდა, პროპაგანდისტული მანიით გამოიყენეს და ქართველი პოლიტიკური ემიგრაციის ღვიძრების (უპირველესად სირიის კლასის და ქაქუცა ჩილუაშვილის) კომპრომეტირება მოახდინეს. ეს შემუშვარა ფინანსური დღერისა ევკლადური იარაღი აღმოჩნდა ბოლშევიკებისთვის.

რუსი ისტორიკოსი ოლეგ მახოხინი, რომელსაც შეუფერხებლად მოუწვდებოდა ხელე რუსეთის სპეცსამსახურების არქივებთან, ვერკა-ოპეუს შესახებ დაწერილ წიგნში კვლავ საბჭოთა შტაბებს იყენებს და ისტორიულ ფაქტებს კვლავ კომუნისტური თვალთვებით აშუქებს. მახოხინი გამიანკლის სულაც არ არის, დღემდე დივი რუსი ისტორიკოსები და პუბლიცისტები (რომ არაფერი უკეთია საბჭოთა სპეცსამსახურების პროპაგანდებზე) ისევ და ისევ ძველი პერსპექტივით და ღვიზნოფიციული დოკუმენტების ანალიზს ეფრინებიან, დასკვნებსაც კავებას სტილში დაკრებულ და „ერთსულელებს გმობენ გერმანულ-ქართულ კრიმინალურ ბანდას“.

ისიც უნდა ითქვას, რომ უკანასკნელ წლებში საქართველოში ამ თემზე გამოქვეყნებულ მასალებშიც უხვად იგრძნობა „საბჭოთა სტილი“ და დღესდღეობაც იმგვარი კოდება, როგორც ვადასანსებელ გზით „არავის“ სტატეტიმ გვხვდებოდა: „ვალბი ჩერვონეცების საქმე იყო სახიზარი იმპერიალისტების ეკონომიკური დღერისა ახალგაზრდა საბჭოთა კომუნის წინააღმდეგ“. ზოგიერთი პუბლიცისტი საბჭოთა ჩეკისტების სოფნაზღესა და „ოპერატიულ ოსტატობასაც კი უქებს“.

იმის გადაწყვეტა, თუ რამდენად სანდოა მხოლოდ რუსეთ-საბჭოთა არქივებსა და პუბლიცისტებზე დაყრდნობა, მკითხველისთვის მივცინდებია. ერთი კი

უნდა ითქვას: საბჭოთა და რუსეთის სპეცსამსახურების არქივები კვლავ დახურულია, ხოლო ის საიდუმლო დოკუმენტები, რაც ხანდახან ვითომდა შემოსევით ნახავს დღის სინათლეს, განსაკუთრებულ ყურადღებასა და სხვადასხვა სანდო წყაროთი გადამოწმებას საჭიროებს.

ვერ საბჭოთა სპეცსამსახურების იმ ოფიციალურ კურსისა გვეყენოს, რომელსაც დღესაც ვაუტად იმეორებს რუსეთის საგარეო დაზვერვის სამსახური.

ქართული პოლიტიკური ემიგრაცია: ბოროტმოქმედები თუ პატრიოტები?

1925 წლის გაზაფხული იდგა, როდესაც საბჭოთა საგარეო დაზვერვის ბერლინისა და პარიზის რეზიდენტურებიდან თითქმის ერთდროულად ორი შიფრდებე ში გაიხვარა ცენტრში. მათი მხარარსც თითქმის იდენტური იყო. რეზიდენტები აგენტურულ ცნობებზე დაყრდნობით იტყობინებოდნენ, რომ რუსი ემიგრანტი-მონარქისტები (გარეთ ორლო-დავიდოვი, გენერალი ლამპე და გენერალი ბერმინტ-აულოვი), გერმანელი გენერალ მაქს პოფმანის მხარდაჭერით ორგანიზაციულ-ტექნიკურ სამზადისს ქვეყნიან ვალბი საბჭოთა ბანქონების (ე.წ. ჩერვონეცების) დასაბჭვად.

შემოთხამოთვლილი პირობიდან ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესო ქართული წარმომავლის თაყი, ვერერალ პავლე რაფაილის ძე ბერმინტ-აულოვიმდია (დაიბადა ტიფლისში 1877 წელს, გარდაიცვალა ნიუ-იორკში 60-იანი წლების ბოლოს). გენერალ-მაიორი ბერმინტ-აულოვიმდია ახალგაზრდა ჩაირიცხა რუსეთის იმპერიის ჯარში, მონაწილეობდა რუსეთ-აპონიისა და პირველ მსოფლიო ომებში. რუსეთში ბოლშევიკების გამარჯვების შემდეგ აქტიურად იბრძოდა წითელი არმიის შემადგენელი 1921 წლიდან იმყოფებოდა ემიგრაციაში გერმანიაში, ხოლო 1936 წლიდან საბოლოოდ დასახლდა აშშ-ში.

ამ მცირე ჩანარის შემდეგ კვლავ ვალბი ჩერვონეცების დაბჭვდვის ისტორიას დავუბრუნდით.

20-იანი წლების მცირე ნახევარში ერთი ჩერვონეცი 10 რუბლის ევკვალენტ იყო, რომლის მეთოხედ (25%) ოქროთი იყო გამყარებული. იმ პერიოდისათვის

სიორიდორ კელია

გენერალი ბერმონტ-ავალოვი

ქაკუცა ჩოლოყაშვილი

ჩეროვნიცი ვეროპაში ერთ-ერთ სასურველ ვალუტად ითვლებოდა, მით უფრო — გერმანიისთვის, რომელსაც მჭიდრო სავაჭრო-ეკონომიკური კავშირი ჰქონდა საბჭოთა კავშირთან.

რუსეთ-საბჭოთა სექსამსახურების მტკიცებით, ვალბი ჩეროვნიკების დაბეჭდვის მიზანი საბჭოთა კავშირის ფულად-საკრედიტო სისტემის დაუსუსტება და საბჭოთა კავშირის შიგნით ოპერატულ-აგენტურული ოპერაციების დაფინანსება იყო. საბჭოთა საგარეო დაზვერვის ოფიციალური ვერსიით, 1925 წლის დეკემბერში, პარიზულ რესტორან „ლა რიუმი“-ში ითიშა გამართულა მეტად საინტერესო შეხვედრა, რომელსაც ესწრებოდნენ შვედი მილითერი ნიშელი, გერმანელი გენერალი მაქს პოემანი, დიდი ბრიტანეთის დაზვერვის თანამშრომელი გეორგ ბელი და ქართული ემიგრანტები: სიორიდორ კელია, შალვა ქარუმიძე (რომელიც რუსულ-საბჭოთა სექსამსახურების მტკიცებით 1925 წლიდან გერმანიის დაზვერვის აგენტი იყო) და ვასილ სადაით-ერაშვილი (ამ უკანასკნელს საბჭოთა და რუსეთის საგარეო დაზვერვა და მასთან დაახლოებული მწერალ-პუბლიცისტები მოიხსენიებენ როგორც გენერალ პოემანისა და გენერალ ბერმონტ-ავალოვი-ლის აგენტს). სწორედ ამ შეხვედრაზე გამოსთქმულა ვალბი ჩეროვნიკების და-

ბეჭდვის მოსახრება.

ვალბი ბანკოტების დაბეჭდვა უკვე 1926 წლის ზაფხულიდან დაიწყო, მას შემდეგ, რაც ინიხის დასაწვისში ღონდონში გენერალ პოემანთან ერთად გაუმგზავრენ კავკასიის განთავისუფლების კომიტეტის ლიდერები სიორიდორ კელია და შალვა ქარუმიძე. მათ შეხვედრები ჰქონდათ დიდი ბრიტანეთის ოფიციალურ წრეებსა და წამყვან ბიზნესმენებთან (მაშინდელ ფინანსთა მინისტრ უინსტონ ჩერჩილთან, ნათიომბაგნატან, მილითერი ჰენრი დეტრინგთან და სხვ.).

რუსულ-საბჭოთა ოფიციალური ისტორიოგრაფია იუწყება, რომ ღონდონში გამართულ საიდუმლო შეხვედრაზე განიხილეს შემდეგი საკითხები: საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ საფინანსო-ეკონომიკური დივერსიების მოწყობა, საქართველოში ანტი-საბჭოთა აჯანყების ორგანიზება და მის დასაფინანსებლად ვალბი ჩეროვნიკების გაიყვანება, კავკასიაში არსებული ინგლისური კონცეიების ბედი და სხვ.

ვალბი ჩეროვნიკების დაბეჭდვისთან

დაკავშირებული ხარჯები, ძირითადად, თითრმა ემიგრანტებმა და ინგლისელმა რეაქციონერმა პოლიტიკოსებმა და ფინანსისტებმა გაიფარა, — ამტკიცებენ რუსულ-საბჭოთა არქივები. ამ საქმის მთავარი ორგანიზატორი შალვა ქარუმიძე ყოფილა, რომელსაც მიუსწვნენ შინაძენის ტიპოგრაფიაში დაუსწავა ჩეროვნიკების ბეჭდვა. დამცენიშნაინა სექციალური ქალაქი ბაკრის ქალაქის ფაბრიკიდან შეუქმნათა 10000 ფურცლის ოდენობით.

უნდა ითქვას, რომ საბჭოთა კავშირის ვალბი ჩეროვნიკების დაბეჭდვით ფინანსური პრიზილმა არ შეჰქმნათა. გერმანიაში დაბეჭდილი ჩეროვნიკები იმდენად დაბალი ხარისხის იყო, რომ რაგათი საბჭოთა ფოსტის მოხუციები და მალაზის გამყიდველები ხელის ერთი შეხებით ამწყდენ სივალბეს. ამიტომაც ვალბი ჩეროვნიკები მასობრივად არ გავრცელებულა.

ვალბი ჩეროვნიკების პირველიე პარტია, რომლის შეტანაც საბჭოთა კავშირში რუსი ემიგრანტების საშუალებით სცადეს, ოკეპუს ხელში აღმოხდა. დაციხუების შემდეგ გამქვუნდა ემიგრაციის არალეგალური ვკუფის წერების ვინაობა, საიდუმლო შეხვედრების ბინების მისამართები, დაფინანსების წყაროები და ა.შ. დაპატიმრებული ანტი-საბჭოთა ვკუფის წერები (შილევი, ფელტონი, კარბაშვი, გათიი და სხვ.) 1930 წლის იანვარში დახვრიტეს.

ვაქტია, რომ ოკეპუს შემლო ჩეროვნიკების კვალს გაკვილიდა, ემიგრან-

„ლიბა“

სამკურნალო ბაიარტიანება

სამსოკათოლოგია

- ერეკციის ხარისხის გაუმჯობესება
- სქესობრივი აქტის გახანგრძლივება
- ყველა სახის სექსუალური დარღვევის მკურნალობა
- სექსუალური წარუმატებლობის მოლოდინის შიშის მოხსნა

ხელმძღვანელი პროფესორი არჩილ ბაქრაძე

მის: თაბუკაშვილის №19ა ☎ 890 32-21-21; 32-21-21, 72-59-39

ტები შემოერტყებინა, ანტისაბჭოთა არა-ლეგალური ჯგუფები გამოეყვინა და გაეხდურებინა. ეს სპეციპერაცია, ძირითადად, 1927 წლის დასაწყისში და 1928 წლის მთელ ნახევარში მოხდა. ამის შემდეგ ამოუშვედა საბჭოთა პროპაგანდისტული მანქანა — გაიძარცა საჩვენებელი სასამართლო პროცესები, გაეკეთებინა აჭრებულნი იყო პატრიოტული სტატეგიითა და მოწოდებებით.

საბჭოთა შრომელთა კრებებზე გამოდნენ „სახიზნარ იმპერალისტებს“ (ჩერჩილს, ლეტერდინგს, ნობელს) და მათ დამქმამ ემიგრანტებს (სპირიდონ კლასს, ქაქუცა ჩოლოყაშვილს, შალვა ქარუმიძეს, ვასილ სადათიანოს, ასევე რუს მონარქისტებს: ვრანო ოროლოვ-დანილოვს, გენერალ ბერმონტ-ვალუოს). საყოფილო ფისიკოს პირობებში საბჭოთა იმპერიაში ვისდა ახსოვდა ფასების ზრდა, სურსათის დეფიციტი და უკვე დაწყებული პოლიტიკური რეპრესიები.

გააქტიურდა საბჭოთა დიპლომატიაც. გერმანიის ხელისუფლებას საქმის უსწრაფესი გამოძიება და ამ პროცესში საბჭოთა ჩეკისტების ჩართვა მოხსობოდა. გერმანია, რომელიც იმ წლებში ეკონომიკურად და პოლიტიკურად მნიშვნელოვან იყო დამოკიდებული საბჭოთა კავშირზე, იძულებული გახდა, გამოძიებდა დაჩქირო, დააპატიმროს სადათიანო, შიშკოვი, გუკოვ ბული და სხვები. ქარუმიძემ მიმალვა შეძლო და შემდეგ შეეცადარას შვაფარა თავი. საპოლიციო უზანში რამდენიმე საათით დააკავს და შემდეგ გაათავისუფლებს საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ლიდერი სპირიდონ კლასი.

ბერლინიშ გამართულ სასამართლო პროცესზე ვაიკრეკა, რომ ამ საქმეში გარეული იყვნენ გერმანიის, საფრანგეთის და ინგლისის ხელისუფლებას და სპეცსამსახურებს წარმოადგენდნენ, ამიტომაც სასამართლო პროცესი ერთ თვის გაგრძელდა. 1929 წლის თებერვლებში ბრალდებულების ნაწილი გააპრტილეს (ყალბი ფულის დაბეჭვვა მხოლოდ პოლიტიკური მოტივებით იყო განპირობებული), ნაწილი კი აწინაბითით გაათავისუფლეს.

მოვლენების ამგვარი განვითარება საბჭოთა ხელისუფლების ინტერესებში ნაშეილად არ შეიძლება — მას მხოლოდ საერთაშორისო დონის სკანდალ სჭირდებოდა. ამიტომაც საბჭოთა პოლიტიკოში საგარეო დაზვერვისა და კომიტერინის ხელმძღვანელობას შკაცრი დირექტრები მისცა. ამის შემდეგ საქმეში ჩართვი ვრონის ქვეყნებში გაუხრებული საბჭოთა აგენტურა — ვურნალისტები, გამომცემლები, პოლიტიკოსები და ვინც იცის, კიდევ ვინ. ვანსაკოტობით აქტი-

ურობდა გერმანული კომუნისტების გახეობი „ორტე ფანე“.

მათ მერ ატეხილმა აპოტიკამ გერმანიის ხელისუფლებას აიძულა 1930 წლის ნაფხევში სასამართლო პროცესი განეხლებინა. ამჯერადაც ვასილ სადათიანოშილი განსახველის სკანე იხდა, ხილო შალვა ქარუმიძე კვლავ შეეცადარას აურებდა თავს. სასამართლო პროცესებზე მოიღობებოდა საბჭოთა აგენტურა — ვითიდა გერმანელი მუშები — სხილმებს არ აცდენდა. მათი აგრესიული ბით დავკოგვინდა, რომ სასამართლო ერთ-ერთ სხილმავ სადათიანოშვილს სასტიკად სცემეს. ამის შემდეგ ბრალდებულებს დაცვა დაუწინეს. სასამართლო შალვა ქარუმიძე დაუსწრებლად გაასამართლა და 2 წლითა და 4 თვით პატიმრობა მიუსაჯა, ვასილ სადათიანოშვილი კი ორი წლით თავისუფლების აცეკეთა, მაგრამ დარბახშივე გაათავისუფლებს, რადგან ეს პერიოდი წინასწარი გამოძიების პროცესში უკვე გასულიყო. დანარჩენ ბრალდებულებს ფულადი ჯარიმის გადახდა დაკისრეს.

ყალიბი ფული სპეცსამსახურების არსენალში

ყალიბი ფულის დაბეჭვდა და მტრის ტერიტორიაზე ფარული გავრცელება ოდითგანვე იყო სპეცსამსახურების სადღეული და ეფექტანი იარაღი.

ნაპოლეონ ბონაპარტიც ცნობილი „ყალიბისქმელი“ გახლდათ — მან საფრანგეთის მოაგრობაში შექმნა სპეციალური დაწესებულება, რომელიც 1806-1812 წლებში ფარულად ბეჭვდა და ვგსრულებდა. პრუსიულ, ინგლისურ და რუსულ ბანკიტებს. ამით ნაპოლეონი თან ამ ქვეყნების ფულად-საკრედიტო სისტემას არყვდა, თან ომსაც აფინანსებდა. ეკონომიკური ომის ამ მოთოდ შემდეგ წლებშიც ფართოდ იყვიებდნენ: აიანკოლი — რუსეთის, ხილო პირველი მსოფლიო ომის დროს გერმანია საფრანგეთისა და ინგლისის წინააღმდეგ ბოლოეფექტივტი დიონსტრუქტიული იყვნენ ყალიბი ფულის ბეჭვებაში.

20-იანი წლების ბოლოს შვი დღეები დაუდვა საბჭოთა კავშირს. მსოფლიოს წამყვანმა ქვეყნებმა დალიბიტატორი ურთიერთობა გაქვიტეს მოსკოვთან, თან ეკონომიკური სანქციებიც დაუწესეს. საბჭოთა იმპერია უცხოური ვალუტის გარეშე დარბა და საზღვარგარეთ სურსათისა და მანქანა-დანაფარების შესახანი ფულიც კი არ ქონდა. საბჭოთა დაზვერვაც მტკიცურულად განიცდდა უცხოური ვალუტის ნაკლებობას.

ამ როულ ვითარებაში სტალინმა ქველი ისტორიებიც გაიხსენა და ყალიბი დილარების დაბეჭვდა და გასალეების

ოპერაციის ჩატრება საშხელო დაზვერვის ხელმძღვანელს, გენერალ ამ ბერზნს დაავალა. საბჭოთა მზვერველები რეალების შესრულებას შეუდგნენ დივრეც შემდგომ ამდინდა, ეკლბან კონტრების ბეჭვლის ტექნიკური მხარე უფრო ოილი იყო, ვიდრე მისი ფარული გასალეება. ვარშავა, ვენევა, ბუქარესტი, ბერლინი, ვენა, სოფია და ბელგრადი სბჭოთა კავშირში დაბეჭვლილი ყალიბი აქ დილარაციების გასალეების ცენტრებაც იქცნენ. ამ „ქალაქდის ომს“ საბჭოთა საშხელო დაზვერვის რეზიდენტები ხელმძღვანელობდნენ. კავშირები აშშ-დან ჩამტრბნილ სპეციალურ ქალაქულ იმეჭვლებოდა, ბეჭვლის ხარისხი ოდენეა მაღალი იყო, რომ სპეციალური აპარატურის გარეშე სყალიბის გამოლენა შეუძლებლი გახლდა.

ყალიბი ფულის გასალეების საქმეში აქტიურად იყვნენ ჩართული ავგლობრები კომუნისტური პარტიების ფარულ ქმნებები: გერმანიაში — ფრანც ფიშერი, ხილო აშშ-ში — გალტინ ბარტენი.

საბჭოთა დაზვერვამ სხვადასხვა ოპერატიული კომბინაციით და ავტრ პაულროტის მონაწილეობით შეძლო ბერლინში მდებარე 1848 წლის დაარსებული კომერციული ბანკის „სას და მარტინის“ შექმნა. ყალიბი დილარები შემდეგი სქემით თორდებოდა: ბანკიტები ჯერ გერმანიის „ლინე ბანკს“ ხვდებოდა, იქიდან კი აშშ-ში, ანშნულ სტი ბანკში“.

მთორ სქემა უკვე მოილანდ კრიმინალური იყო. ამერიკის სხვადასხვა ქალაქში (უთაერესად, ჩიკაგოში, ლის-ანჯელესში, ნიუ-იორკში და სხვ.) მოქმედა საბჭოთა საშხელო დაზვერვის ლეგალიური და არალეგალური რეზიდენტები უკავშირდებოდნენ სანდო შუამავლებს, რომლებიც თავის მხრე ფულის გათორბისთვის ავგლობრები ბანდირტრ დაჯგუფებებში ამყარდებულ კონტაქტს „ავტრეზომპერუნი“ შთანხმებით ფულადი ყალიბი ახი დილარდნად სამოცდაათი საბჭოთა მზარეს უნდა დაზვერებოდა.

1929-1934 წლებში საბჭოთა დაზვერვამ სხვადასხვა სქემით რამდენიმე ათეული მილიონი ყალიბი დილარა გაასალა. სტალინის ამოცანა შესრულდა და ბერბა საბჭოთა მზვერვამ ვადამდე წოდება, ფასიანი საჩქარები და დაწინაურება მიიღო. თუცა მათ არ იციდნენ, რომ „ხელმწიფოს“ წყალიბით თუ ყოთლადწყვნილა ძალზე საზიფათია — საბჭოთა საშხელო მზვერვათა უმრავლესობა 1937-1938 წლების დიდ რეპრესიებს ემსხვრებლა.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

მანის ალადავასილი

ექსპერტი ეროვნული
უსაფრთხოების საკითხებში, უმბრ-
როების გადადგარა პოლკოვნიკი

ზანკები აფხაზეთის ომში

გერბულა, დასწყისი იხ. „არსნალი“ №11-14, 2010

27 ივლისის სოჭის ხელშეკრულებამ სპარატისტებს დიდი სამსახური გაუწია — აფხაზეთიდან გავიდა საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების ყველა შეიარაღებული ფორმირება და მიუღი ჯავშანტექნიკა, ხოლო ადგილობრივი მისაზღვრობისაგან ჩამოყალიბებული ქვედანაყოფების დიდი ნაწილი გაუქმდა-დაიშალა.

დაიშალა სოხუმის 23-ე ბრიგადა, რომლის შებრძოლა თაქვადეგა და გმირობა მოწინააღმდეგეს აფხაზეთის დედაქალაქის აღების სამუალებას არ აძლევდა.

ბრიგადის ჯავშანტექნიკისა და არტილერიის უდიდესი ნაწილი ფოთში გავიდა, ხოლო მთელი პირადი შემადგენლობა, დახლოებით 4 ათასამდე ჯარისკაცი და ოფიცერი, დათხოვეს იმ იმედით, რომ მათი ნაწილი სამსახურს შინაგანი ჯარების სოხუმის მე-2 ბატალიონში დაიწვება.

მსუბუქი შეიარაღებით აღჭურვილი მსხანგა ჯარების 500-კაციანი ბატალიონის ჩამოყალიბება მართლაც დაიწყო და მოძველები მსხანგა ჯარების აფხაზურ პოლკში მისი გაერთიანება იყო დაგეგმილი.

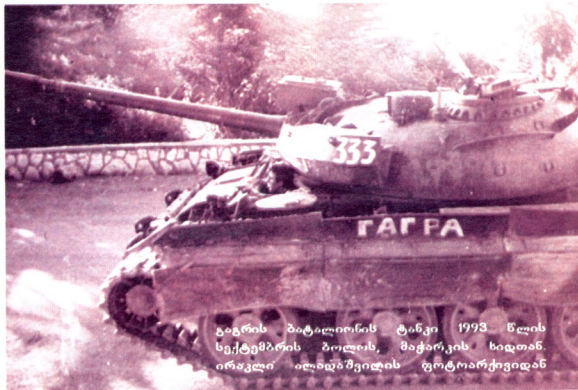
გაუქმდა ოჩამჩირის 24-ე ბრიგადა, რითაც ტყვეარჩელის მიმართულება დაუქვლია დარჩა.

აფხაზეთში ყველა შეიარაღებული ფორმირება შეინარჩუნეს. გუმისთის ფორნტზე სრულ შხადროფინაში იყვნენ I და II ბრიგადები, ბაგრატიანის სახელობის ბატალიონი, ჩრდილოკავკასიელთა და კახაკია ფორმირებები. არ დაშლილა აფხაზთა სატანკო ბატალიონიც.

ასეთივე მდგომარეობა იყო ტყვეარჩელის მიმართულებაც, სადაც მოწინააღმდეგეების განკარგულებაში იყო ტყვეარჩელის პოლკი, სხვადასხვა ბატალიონი თუ შეიარაღებული ჯგუფი. ადგილზე დარჩა ტანკები, ქვეითთა საბრძოლო მანქანები თუ არტილერია.

თვალის ასახვევად აფხაზეთში ტექნიკა გუმისთის ხიდიდან ახალ ათონში გადაიტანეს და ქვეშეშების ჩამკეტები შესანახად რუსულ სამხედრო ნაწილებს ჩააბარეს.

რუსი პოლიტიკოსებისა და სამხედროების მოწინააღმდეგეობით და მუშაუბელი სოხუმის აღების გეგმის პირველი პუნქტი — ქართული

გაგრის ბატალიონის ტანკი 1993 წლის სექტემბრის პოლთის, მჭიბარკის ხიდიდან ირავკლი ოლიმპიეიდის ფოტოარქივიდან

ფორმირებების გაეყვანა-განიარაღება — სრულად შესრულდა.

განიარაღებულ ქართველებსა და შეიარაღებულ აფხაზებს შორის პროვოკაციებისა თუ ცეცხლის განახლების ცდილობათა აღსაკვეთად რუსული ე.წ. „ნოტრალური“ ძალები გუმისთის ხიდიდან, შრომაში, კოდარის ხიდიდან და სხვა ადგილებში განლაგდნენ.

დაიწყო მშვიდობიანი პერიოდი, რომელიც აფხაზეთში რუსული გეგმის შესასრულებლად მაქსიმალურად გამოიყენეს: სოხუმის თაქვ, გაბატონებულ სიმაღლეებზე პოზიციები შეინარჩუნეს, რუსმა და ქართველმა გამანადგურებელმა გუმისთის ხიდიდან ტანკსაწინააღმდეგო ნაღები მოხსნეს და გზა გახსნეს, დაიწყო ძალების გადაადგილება-გადაჯგუფება, შეფესო საბრძოლო სამუალებათა მა-

აფხაზეთა იმპროვიზებული ტანკსაწინააღმდეგო საშუალება — ურიკაზე დამონტაჟებული CNF-9

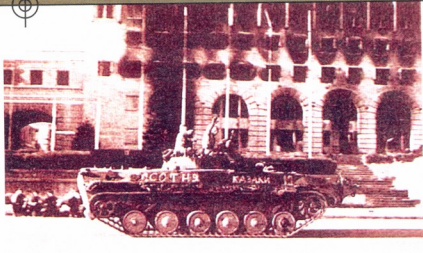
რავი და სხე.

სამხრეთში საკონტროლო კომისიამ მოწინააღმდეგის ნაკისრ ვალდებულებათა დარღვევის არა ერთი შემთხვევა გამოავლინა. მაგალითად, 13 სექტემბერს ზემო ემურის მახლობლად „ვრადის“ ორი დანადგარი 80 გასრულით მომზადებული ამოწმდა, შემოვლინდა საარტილერიო სისტემებისთვის წინასწარ მომზადებული პოზიციები და ა.შ.

სამხედრო უპირატესობის მისაღწევად საქართველოს ხელისუფლებასთან მიღწეულ შეთანხმებათა ამა თუ იმ მიზეზით დარღვევა სპარატისტთა მოქმედების აპრობირებული ფორმა იყო, ხოლო წარსულის გაკეთილები ეჭვის საფუძველს 1993 წლის შემოდგომაზე იძლეოდა.

თავის დაზღვევის მიზნით სოხუმებში 23-ე ბრიგადის ჯავშანტექნიკის ნაწილი დაიტოვეს. ბრიგადის VI სატანკო ბატალიონის 16 ტანკიდან 10 ფოთში გაიგზავნა, ხოლო 6 ტანკი (№605, 608, 610, 613, 614, მუქვექ ტანკის ნომერი უცნობია), თითო-თითო A I I-I და A DI ადგილზე დატოვეს.

2 ტანკი სოფელ წებულაში, 2 — სოფელ განახლებაში და 2 — აეროპორტის მახლობლად, სოფელ ფშაფში, ითვის ზეინში იყო დამალული. საკონტროლო კომისიამ მუხლუხების ნაკვეთი ერთ ტანკს განახლებაში მიაგწი და ფოთში გაგზავნა. ვარდა ამისა, ადგილზე დარჩა 234-ე

ვაზაკოა ფორმირებების БМП-1 და БРДМ-2 სოხუმის ქუჩებში

გაგრის ბატალიონის ერთადერთი ტანკი №333.

23-ე ბრიგადის VI სატანკო ბატალიონის ასმქითაურის მრავალეული უფროსი ლეიტენანტი ზურაბ კვიციანი: „15 სექტემბერს გუმისთავზე საავტომობილო ხიდიან პოსტზე ვიდექი, როცა რუსი სამხედროებიც დატვირთული ორი სატვირთო „ურალი“ და ერთი А1А მოგვადგა. კოლონა შეუჩერეთ ისინი ოჩაშირინიდან მოდიოდნენ, მათ შორის 4 აფხაზი იყო. შემდგომ სარდლობასთან სამხედროების გამოვება-არგამოების საქითის გარკვევისას ერთ-ერთი აფხაზმა, ვინმე ბარცეცმა, მიხვდა, სოხუმში მისი ახლობლებისათვის გადაძეცა, რომ იმავე დღეს 18 საათამდე ხიდიან აუცილებლად მისულიყვნენ.“

როგორც გავიგე, ასეთვე თხრობით აფხაზებს სხვა საგუშაგოებზეც მიუძარათო.“

15-16 სექტემბერს, ღამით, ტყვარჩელის დაჯგუფების დაბოლო ტყვეობის გავლით სოხუმი-ოჩაშირის დამაკავშირებელი გზის გასწვრივ გავიდნენ და მთელიღნელი დარტყმებით ახალდაბა, კინდლი, ტაშიში, ანკარუსი სიმაღლეები დაიკავეს. მოწინააღმდეგის ხელში უბრძოლველად გადავიდა ყველა ის პირიცა, რომლის შეჩარხუნება-გათავისუფლებას ფელისის ბრძოლებში უამრავი მებრძოლი შეეცინა.

კოდრის ხიდზე ე.წ. რუსულმა ნეიტრალურმა სამსჯილობის ძალებმა აფხაზებს არაო შეჩერეს, პირიქით, თვითნათი საცეცხლე საშუალებები ქართული ფორმირებებისგან მიძარათეს.

ტანკი №605 და АДИ მებრძოლების თანხლებით კოდრის ხიდსაცენ გაეგზავნა, მაგრამ რუსი სამხედროების საცეცხლე მხარდაჭერის წყალობით აფხაზების მახლობლების საშუალებას არ აძლევდნენ. №605 კოდრის ხიდის რაიონში 29 სექტემბრამდე დარჩა. შემდეგ ოკუპანტის გავლით წამოვიდა, მაგრამ მდინარეში ჩაურდა და ეკიპაჟს ააყუიქა.

ეკიპაჟი და მებრძოლია ჯგუფი სანაპიროს გასწვრივ ფეხით ახალ კინდლში გადავიდნენ, სადაც ქობალას დაჯგუფებაში შემავალ ლაკიას რაზმს შეტდნენ.

აფხაზებმა 16 სექტემბერს 11.30-12.00 საათებს შორის შეტყვე გუმისთის ორევე და აჭნადრის ხიდებისაგენ დააწყვეს.

განადმული გუმისთის ხიდი აფხაზების 3-მა ქვეითთა საბრძოლო მანქანამ გამოიარა და წამოვიდა VI სატანკო ბატალიონის საველე შტაბისაგენ, რომელიც წინა ხაზიდან დაახლოებით 500 მეტრში მდებარეობდა.

აფხაზთა ქველანაყოფები ტანკებთან საბრძოლველად კარგად მომზადებული იყვნენ. მათ არსენალში უამრავი სხვადასხვა სახის ხელისა და დაზების, უპართავი და მართავი ტანკსაწინააღმდეგეო საშუალება იყო.

ტანკსაწინააღმდეგეო გათილები ნახაფრებებიდან მოქმედდნენ და მობრძოლობის ასამაღლებლად ტანკსაწინააღმდეგეო საშუალებებს (NIA-ს, IOD-ს) ხელის სატვირთო ურთქებით დაატარებდნენ.

დაზინაებთა მეტი წილი ტანკსაწინააღმდეგეო მართავი სარაკეტო კომპლექსი 9E111 ობაინზე მოიხს, რომლის გამოყენებაც წინასწარ მომზადებასა და ოსტატობასაც მოითხოვს.

17-18 სექტემბერს VI ბატალიონის შტაბის მახლობლად მდინარე ბრძოლის მოწინააღმდეგეო „ფეგობტმა“ ორი ტანკი დაზინა. სახელისწილი ერთის კომპურის მეთრის კონაზუსზე დაეყრებოთ ერთ-ერთი ტანკის გამართვა მოხერხდა და ის ბრძოლაში ჩაება.

გაგრის ბატალიონის ტანკი №333 (ზურაბ მამუნაშვილი, გელა ფარქოსაძე) და ნუგზარ მთლარეაძე ბოლის გუქუს ქუჩაზე იბრძოდა, სადაც ქვეითებს საცეცხლე მხარდაჭერას უწყვედა.

ნასაერობდან ნასრიალმა „ფეგობტა“ ტანკი მწიობრიდან გამოვიყვანა, ხოლო ეკიპაჟსე დღემდე არაკურთა ცნობილი.

ქუჩის ბრძოლებში რიგით მეთრე ტანკიც დაიკარგა, მაგრამ მისი მწიობრიდან გამოიყვანის მიხეზის დადგენა ვერ მოხერხდა.

ტანკების გამოყენება მოწინააღმდეგემაც სცადა. 18 სექტემბერს სოფელ თვისიფულეხასთან, ტელავიძის მახლობლად, ტანკ №04 „მუსტანგს“ რაც ტანკსაწინააღმდეგეო მართავი დარტყვა შემოიან მიხვდა, ხელი შეუძლერ ბორტის მოხვედრით ვეუმბარსატვირცინისა და ტანკის ჭურჭვმას ბოლი მოუღეს.

აფხაზების „მუსტანგი“ აფიქოდა და ოთხკაციანი ეკიპაჟი დაიღუბა.

შეზღუდული რესურსებითა და შეზღუდული სივრცეში, სადაც მოწინააღმდეგე დიდ უპირატეობას ფლობდა, ჯგუშნტეკიას სრულყოფილად გამოყენებაზე ლაპარაკი შედუმტა. მიუხედავად ამისა, 6 ქართული ტანკი იბრძოდა მესადაც ამის საჭიროება ვეულოა მეტად იყო და ძირითადი სამისზე გამავრბულ პუნქტებში საცეცხლე წირტლეების განადგურება იყო.

ტანკების ზუსტმა ცეცხლმა მტერს დიდი ზინი მიაყენა და სოხუმის რამდენიმე საათში ადგის ოღუნი დაუწყებია. ბრძოლაში რომ 27 სექტემბრამდე გასტანა, ამში არცოე მიეცე და მსახურება ტანკისტებსაც მოუღეოთ.

23-ე ბრიგადის VI ბატალიონის ორი ტანკი აფხაზების სკეითისაგენ წამოვიდა. ერთ-ერთი ვეირაბების რაიონის დრჩა და 1993 წლის სექტემბერში აფხაზთა მწიობრის დროს აფიქოდა.

ტანკი №608 ეკიპაჟსა (ზურაბ კვიციანი, ვლადიმერ კოკოსაშვილი, ანდრე დევიდოროვი, კონსტანტინე სტაფიევი) საიყვე ჩხაბთამდე ავიდა და იქ მდინარეში ჩაურდა.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

თეიმურაზ ჩაჩაბანიძე

შურადღეობა!
საბრძოლო მოქმედებებში მონაწილე ტანკისტებს ვთხოვ გამოვგებოთ და მოგვეწოდონ მათთვის ცნობილი ფაქტები, დეტალები, ტექსტური და ფოტო მასალა.

50-იან წლებში აშშ-ისა და საბჭოთა კავშირში ლოკალური ომების სანარმოებლად ატომური არტილერია იქმნებოდა...

ნუგაის შტატის პლატონე, ექვ, სადაც ადრე პირველი ატომური ბომბების გამოცდა მიმდინარეობდა, 1953 წლის მაისში უცნაური ქვეშეხი მთავორეს. ეს უზარმაზარი იარაღი პირველი მსოფლიო ომისდროინდელ ზარბაზნის პეკედა. 25 მაისს გაისმა სროლის ხმა და 25 წმის შემდეგ არქიმურ გაანათა თვალის მიმჭრელმა ნათება, რომელმაც უდაბნოს კამკამს მზე დაწრილა, რამდენიმე წმის შემდეგ კი პორიზონტზე აღმართა უზარმაზარი სოკოსებური ღრუბელი, — კაცობრიობის ისტორიაში პირველი ატომური ჭურვი ქვეშეხით ისროლეს.

ატომური არტილერიის ისტორია ერთი წლით ადრე, 1952 წელს დაიწყო, როდესაც ამერიკის შეერთებულ შტატებში ცდების ჩატარება დაიწყო ატომურ ჭურვსა და ქვეშეხე, რომლითაც ეს ატომური (ბირთვული) ჭურვი უნდა გაესროლა. საარტილერიო ატომური ჭურვი W-9-ის სიმძლავრე 15 კილოტონა უნდა ყოფილიყო. დამზადებული იყო ურანის ისოტოპი მუხტზე, რომელიც გამოიყენებოდა ატომურ ბომბში, რომელიც პორისმაში ააფეთქეს (MK-1 „მატარა“). დამზადდა 20-ამდე ასეთი ტიპის მუხტი, რომელთაგან მხოლოდ ერთი გამოიყენეს საცდელი გასროლის დროს.

შემდეგ მუშაობა გაგრძელდა მოდიფიცირებულ ჭურვზე W-19, რომლის სიმძლავრე 37 კილოტონას შეადგენდა.

ბირთვული საარტილერიო სისტემა სარბიო საარტილერიო ქვეყნაყოფებს იარაღი უნდა ყოფილიყო და ის ინტეგრირებულ იქნა არმიის სამხედრო ტექნიკაში. ამ ქვეყნაყოფების შეიარაღებაში იყო ატომური ქვეშეხი და საბოცეხი, აგრეთვე მცირე სიმძლავრის ატომური მუხტების გადამტანი რაკეტები. ატომურ საარტილერიო ჭურვს აქვს შესწორული სიმძლავრის მუხტი, რადგან ის საარტილერიო სისტემაში უნდა მოიყვანეს. ჩვენს დროში ასეთი ჭურვები მუშაობდა არსებული საარტილერიო სისტემების კალბრებით. ყველაზე დიდი კალიბრი შეესაბამება რუსულ 420-მილიმეტრიან ნამშლავტორს.

ამ წლებში აშშ-ის მთავრობამ შეიმუშავა ახალი სამხედრო დოქტრინა, რომლის თანახმადაც, დიდი დამანგრეველი ძალის მქონე სტრატეგიულ ატომურ იარაღს ერთად საჭირო იყო მცირე

ქვეყნილი გასროლილი „პირსილა“ ...

ატომური არტილერია, ატომური ნაღმები და ატომური ფუგასები ლოკალური ომებისათვის

სიმძლავრის ატომური იარაღიც, რომელსაც ფრინტის ხაზზე გამოიყენებდნენ.

ეს იმით იყო განპირობებული, რომ სტრატეგიული ბომბდამშენები, რომლებსაც დიდი სიმძლავრის ატომური ბომბები გადააკონდათ, ნაკლებად ეყუქტიანი იყო მტრის ჯარების მოწინავე პოზიციებზე, ფრინტის ხაზზე მოქმედებისათვის. ატომური მუხტის ზომების მნიშვნელოვანი შემცირების შემთხვევაში შეიძლება მათი გამოყენება რაკეტოული გამანადგურებელ-ბომბდამშენების საშუალებით, მაგრამ ესეც არაა ეყუქტიანი იყო, რადგან მათი გამოყენება დამოკიდებული იყო ამხნაზე დელემაზე დროსა და მოწინააღმდეგის პაერსაწინააღმდეგე ოვდაცვის საშუალებების რაოდენობაზე. ასეთ პირობებში, ამერიკელი გენერლების აზრით უკეთესი იყო მცირე სიმძლავრის კომპაქტური ატომური ჭურვების გამოყენება ფრინტის ხაზზე სპეციალურად ამ მხნისათვის შექმნილი ქვეშეხების საშუალებით მცირე მუხტის ატომური ჭურვები უნდა გადაეცათ საარტილერიო ბატალიონებისათვის, რომლებიც მას გამოიყენებდნენ ფრინტზე შექმნილი მდგომარეობის შესაბამისად.

40-იანი წლების ბოლოს აშშ-ში დაიწყო უზარმაზარი ატომური ქვეშეხის

დაპროექტება, რომელიც 1952 წელს შეიარაღებაში მიიღეს. ეს 280-მილიმეტრიანი ქვეშეხი T-131 ნახევრად სტაციონარული დანადგარი იყო. საბრძოლო მდგომარეობაში იწონდა 42,6 ტონას, გადაადგილებისას კი — 75,5 ტონას; ისროდა ატომურ ჭურვს, რომლის სიმძლავრე 15 კილოტონა იყო (პიროსიმაში ჩამოგდებული ბომბის სიმძლავრის 3/4). ამ ტიპის ქვეშეხები ჩამოიტანეს ევროპაში და აშშ-ის არმიის შენარეობში განალაგეს.

საბჭოთა კავშირი ოციციალურად მოხდა ლოკალური ატომური ომების დოქტრინას, რადგანაც ამ ქვეშეხის ხელმძღვანელობის აზრით, შეუძლებელი იყო ლოკალური ატომური კონფლიქტი არ გაგანზრდილიყო დიდ ატომურ კატასტროფაში.

ასეთი იარაღის შექმნა საბჭოთა კავშირშიც მიმდინარეობდა საიდუმლოდ. 1954 წელს აქ დაიწყო გიგანტური თვითმგალი იარაღის დაპროექტება, რომელსაც ატომური ჭურვები უნდა გაესროლა. ერთი წლის შემდეგ ლენინგრადის №34 ცენტრალურ საკონსტრუქტორო ბიუროში (LK6-34) შეიმუშავეს ნახაზები და დოკუმენტაცია CM-54 (2A3) 406-მილიმეტრიანი ქვეშეხე, რომელიც ისროდა ატომურ ჭურვებს და მათი წონა 570

კილოგრამს შეადგენდა, სროლის მაქსიმალური მანძილი კი 25,6 კილომეტრი იყო. ამ სისტემას „კონდენსატორი“ ერქვა. ამ მონსტრის მშენებლობა ქარხანა „ბარისკა“ (კიოეუს ქარხანამ დაამზადა, მისი საუბო ნაწილი, რომელმაც მიიღო სახელწოდება „ობიექტი 271“) დაეკავა. პირველი დანადგარი CM-54 კიოეუს ქარხნიდან 1957 წელს გამოვიდა. მისი წონა 64 ტონა იყო. სულ ოთხი ერთეული ასეთი იარაღი დაამზადდა.

ერთდროულად, სხვა საკონსტრუქტორ ბიუროში, დააბრუნებულ გლეხულუნიანი 420-მილიმეტრიანი ნაღმსატყორცი 262 „ოკა“, მისი ლულის სიგრძე 20 მ-ს შეადგენდა. საუბო ნაწილი ასევე ლენინგრადის კიოეუს ქარხანამ დაამზადა, სახელწოდება „ობიექტი 273“. დანადგარს წონა 55,3 ტონა იყო. მას „ტრანსფორმატორი“ უწოდებდნენ. სპეციალური გასროლის სიშორე 45 კილომეტრს შეადგენდა.

„კონდენსატორის“ და „ტრანსფორმატორის“, ამ გიგანტური იარაღის, გადაადგილება შეუძლებელი იყო ხიდებზე, მაღალი ძაბვის ხაზებზე, რკინიგზით და სხვა, ამიტომაც გადაწყდა, არ გამოეყენებინათ ამ ტიპის საარტილერიო იარაღი.

ამავე დროს ცნობილი რუსი კონსტრუქტორი ვასილი გრაბინი №58 ცენტრალურ სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში (ЦНИИ-58) მუშაობდა 420-მილიმეტრიანი ქვემტ C-103-ზე, რომელიც მძიმე ტანკის მსებზე იყო დამონტაჟებული. მას ლენინგრადის ახლოს, რვეკის პოლიგონზე ცდიდნენ, მაგრამ 101 გასროლის შემდეგ ლულა გასკდა და მთელი დანადგარი განადგურდა.

საბჭოთა სამხედრო ინჟინერებმა ვერ შექმნეს კომპაქტური ატომური მუხტი, ამიტომ დაბრუნებული ატომური საარტილერიო დანადგარი მეტიმეტრად მსხველკალიბრანი იყო.

50-იანი წლების ბოლოს ამერიკელმა მეცნიერებმა მოახერხეს მნიშვნელოვნად შეუმცირებინათ საარტილერიო ატომური ჭურვების წონა და გააბრტყ-

ული ზომები, რის შედეგადაც შეიარაღებაში მიღეს 203-მილიმეტრიანი ჭურვი M-422. ატომური მუხტით W-33, რომლის სიმძლავრე სულ 2 კილოტონა იყო. ეს ჭურვი სტანდარტული ქვემტ M-110-ისათვის იყო განკუთვნილი. შემდგომში (1963 წელს) აშშ-ში შეიქმნა ჭურვის უფრო მცირე სიმძლავრის (0,08 კილოტონა) ატომური მუხტით W-48. იგი სულ 58 კილოგრამს იწონდა და განკუთვნილი იყო სტანდარტული M109, M198 და M123A1 ქვემტებისათვის, რომელთა კალიბრი 155 მილიმეტრს შეადგენდა.

საბჭოთა კავშირი მნიშვნელოვნად ჩამორჩებოდა ამერიკის შეერთებულ შტატებს მცირე კალიბრის ატომური ჭურვების შექმნის საქმეში, რომელთა გამოყენება სტანდარტული საარტილერიო იარაღით იქნებოდა შესაძლებელი. მხოლოდ 1964 წელს დაიწყო 3FB4 ტიპის 240-მილიმეტრიანი ნაღმების დაბრუნება, რომლის სროლის სიშორე 9,5 კილომეტრს შეადგენდა. ისინი განკუთვნილი იყო 240-მილიმეტრიანი ნაღმსატყორცისათვის, რომელიც თვითმავალ დანადგარ „ტულპანზე“ იყო დამონტაჟებული. შემდეგ შეიქმნა 203-მილიმეტრიანი ჭურვი 3FB2, რომელიც B-4M ტიპის ქვემტისათვის იყო განკუთვნილი. მისი სროლის სიშორე 18 კილომეტრს შეადგენდა.

ოდნე მოგვიანებით დააბრუნებეს 152-მილიმეტრიანი ჭურვი 3FB3 152-მილიმეტრიანი კალიბრის ქვემტისათვის, რომლის სროლის სიშორეც 17,4 კილომეტრით იქნებოდა. იგი „აკაციის“ ტიპის თვითმავალ სისტემაზე უნდა დაემონტაჟებინათ.

ატომური არტილერიის მომსახურე სამხედროები სპეციალურ დამცავ ტანსაცმელში იყვნენ გამოწყობილი და სროლის შემდეგ სპეციალურად მოწყობილ სანგრებში იმალავდნენ.

ამგვარად აშშ-სა და საბჭოთა კავშირში 60-იან წლებში მიღწეულ იქნა ატომური ჭურვების ისეთი მცირე გაბარტყ-

ამერიკული გადართვანი ბირთვული ნაღმი SAMM

ბი, რომელთა გამოყენება ჩვეულებრივი სტანდარტული იარაღითაც შეიძლებოდა.

თავიდან საბჭოთა კავშირი აშშ-ს ძლიერ ჩამორჩებოდა ატომური ჭურვების წარმოებაში. პირველი ბირთვული ჭურვი 3FB3 შეიარაღებია მხოლოდ 1965 წელს მიიღეს და დღესაც რუსეთის არმიის შეიარაღებაშია. ამ დროისათვის აშშ-ს უკვე ჰქონდა ფართო ნომენკლატურის სხვადასხვა სიმძლავრის ბირთვულ საარტილერიო სისტემებს. საბჭოთა კავშირის ჩამორჩენის მიზეზი კიდევ ის იყო, რომ საბჭოთა გენერლები უპირატესობას რაკეტების გამოყენებას ანიჭებდნენ და სპეციალიზებული ბირთვული ბირთვული ნაკლებპრესურული მძიმე მანქანა გარდა ამისა, უნთიციერებულ ჭურვების შექმნა, რომელთა გამოყენება უკვე არსებულ საარტილერიო დანადგარებზე იქნებოდა შესაძლებელი. დამატებით ხარჯსა და ორიგინალურ გადაწყვეტილებებს მოითხოვდა. მიუხედავად ამისა, დღეს რუსეთის არმიის შეიარაღებაში დამონტაჟებული ტიპის ბირთვული ჭურვი რამდენიმე იარაღშია.

შეიძლება ვიარინოვსკი სწორედ საარტილერიო ბირთვულ ჭურვებს გულისხმობდა, როდესაც საქართველოს „აკატარა ატომური ბომბის შექმნით“ დაბოძებს პპირეზობა.

ამჟამად რუსეთის შეიარაღებაშია შემდეგი ბირთვული საარტილერიო სისტემები:

— 152 მმ-იანი ბირთვული ჭურვი 3FB3, თვითმავალი საარტილერიო დანადგარისათვის 2C-19 „მტა-ს“, 2C3 „აკაცა“ და ბუქსირებადი D-20-ისთვის. ბირთვული მუხტის სიმძლავრე 1 კილოტონა ტრიტონის ეკვივალენტის ტოლია, სროლის სიშორე 17,4 კმ. შეუმუყველია აკადემიკოს ე.ა. ზაბაჩინის სახელობის

სამხედრო-საკვლე ინსტიტუტში ქალაქ სენეხისკო.

— 180 მმ-იანი ჭურვი 35B1, 180-მილიმეტრიანი C-23 ქვემუხისათვის, MK-3-180 (სანაპირო არტილერიისათვის, ადრე სამხედრო ფლოტს ეკუთვნის). სროლის სიშორე 45 კილომეტრამდე.

— 203 მმ-იანი ჭურვი 35B2 თვითმავალი საარტილერიო დანადგარისათვის 2C7 „პოინი“ და 203-მილიმეტრიანი პაუბიცისათვის B-4M, სროლის სიშორე 18-დან 30 კილომეტრამდე.

— 240 მმ-იანი ნაღები 35B34 ბუქსირებადი ნაღმსატყორცებისათვის M-240 და თვითმავალი სისტემისათვის 2C-4 „ტრულანინი“. სროლის სიშორე ჩვეულებრივი შესრულებით 9,5 კმ, აქტიურ-რეაქტიული ჭურვებით — 18 კმ.

ამერიკის შეერთებული შტატების არმიის ბირთვული საარტილერიო ჭურვები:

— M454, 155 მმ-იანი ჭურვი, ბირთვული მუხტის სიძლიერე 0,8 კტ ტროტილის ეკვივალენტით, დღეისათვის შეიარაღებიდან ამოღებულია.

— XM-785 155 მმ-იანი აქტიურ-რეაქტიული ბირთვული ჭურვი, ბირთვული მუხტის სიძლიერე 1,5 კტ ტროტილის ეკვივალენტით.

— M422 203, 2 მმ-იანი ჭურვი, ბირთვული მუხტის სიძლიერე 2 კტ ტროტილის ეკვივალენტით.

— M753 203, 2 მმ-იანი აქტიურ-რეაქტიული ბირთვული მუხტით ბირთვული მუხტის სიძლიერე 1 კტ (ნეიტრონული ჭურვი საწყისი რადაიაციის გაძლიერებული გამოხვლით) და 2,2 კტ სიძლიერის ბირთვული მუხტის ტროტილის ეკვივალენტით.

აშშ-ის გარდა, ბირთვული ჭურვების მსროლელი საარტილერიო სისტემები დღეს ბელგიის, იტალიის, კანადის, საბურთელოს, გერმანიის, ნიდერლანდების, თურქეთისა და NATO-ს სხვა ქვეყნების შეიარაღებამაც არის.

გარდა ბირთვული ჭურვებისა, შემუშავებულ იქნა სხვა მცირე სიძლიერის ატომური იარაღიც.

ცივი ომის დროს NATO-მ წამოაყენა წინადადება გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის საზღვრის გასწვრივ და თვითონ ქვეყნის ტერიტორიაზე შექმნილიყო ე.წ. ბირთულ-ნაღმური სარტყელი. ატომური ნაღმები უნდა განლაგებულიყო სტრატეგიულად მნიშვნელოვან ობიექტებთან, სადაც შეიძლება გაველით შეტევებზე გადასულ საბჭოთა ჯარებს — მსხვილ ავტომატისტრალეობთან, ხიდებთან (მოთავსებული უნდა ყოფილიყო სპეციალურად აგებული ბეტონის ჭებში) და ა.შ.

ფარაუდებოდა, რომ რაიონში განლაგებული ნაღმების ერთდროული აფეთქება შექმნიდა ძლიერ რადიაციულ ზონას, რომლის გადალახვას საბჭოთა ჯარები რამდენიმე დღით შეაჩერებდნენ. დღეისათვის ბირთვული ნაღმების გამოყენება არაფექტიურად არის მიჩნეული.

ბირთულ-ნაღმური წინაღობის იდეა აისახა ლიტერატურაშიც, კერძოდ ა. და ბ. სტრუვაკეცების სამეცნიერო-ფანტასტიკურ რომანში „დასახლებული კუნძული“ და ამ რომანის მიხედვით გადაღებულ ფ. ზინდარჟუკის ფილმში „დასახლებული კუნძული“. შერეკინება“.

„ცივი ომის“ პერიოდში იქმნებოდა სპეციალური ბირთვული ფუგასები, რომელთა გადატანა ერთ კაცსაც შეუძლია. ასეთი მიწვიობილობები შემუშავე-

ბულ იქნა როგორც აშშ-ში, ისე საბჭოთა კავშირში, მაგრამ არასოდეს გამოყენებიათ.

შემუშავებულ იქნა ბირთვული ასაფეთქებელი მიწვიობილობის რამდენიმე ტიპი. მათ შორის ყველაზე გავრცელებულ იყო SADM (Special Atomic Demolition Munition), რომელიც წარმოადგენდა 40 სმ დიამეტრის ცილინდრს და მისი სიმაღლე 60 სმ, წონა კი 68 კილოგრამი იყო. ჰქონდა რეგულირებადი სიძლიერე, რომელიც 19 ტონიდან 1 კილოტონამდე შეიძლებოდა ყოფილიყო ტროტილის ეკვივალენტით. ამერიკის შეიარაღებულ ძალაში 300 ცალი იყო, მაგრამ არასოდეს გამოყენებიათ. შეიარაღებამ 1989 წლამდე დარჩა.

1964 წლიდან 1990 წლამდე აშშ-ში შეიქმნა შემდეგი ტიპის სპეციალური ბირთვული ფუგასები:

— M159 Mod, 1SADM სიძლიერე 10 ტონა; საერთო წონა 68 კგ.

— M159 Mod, 2SADM სიძლიერე 250 ტონა; საერთო წონა 68 კგ.

— M159 Mod, 3 SADM სიძლიერე 350 ტონა; საერთო წონა 68 კგ.

— M159 Mod, 4SADM 450 ტონა; საერთო წონა 68 კგ.

ასეთი ტიპის ბირთვული საბრძოლო იარაღი, ძირითადად დივერსიული ოპერაციებისათვისა შეიქმნა.

ფუგასებით უნდა აეფეთქებინათ მნიშვნელოვანი სამხედრო ობიექტები, ქარხნები, ფაბრიკები, ელექტროსადგურები, ხიდები და ა.შ., რაც შეაფერხებდა მიწინააღმდეგვის ჯარების წინასვლას, რადგან ადგილმდებარეობის მძლავრ რადიაციულ დაზიანებულებას იწყვედა.

ფუგასები დანიშნულების ადგილზე პარამუტისტების ორ-ორაკაციან ჯგუფებს უნდა ჩაეყვანათ. ერთ მათგანს ზურგზე მიმაგრებული ჰქონდა ფუგასი, მეორე კი მას ეხმარებოდა და იცავდა. SADM-ი უნდა გამოეყენებინათ ისეთ ადგილებში, საიდანაც სწრაფად შეიძლებოდა მებრძოლების ევაკუაცია. შემუშავებულ იქნა შემდეგი ტაქტიკა: პარამუტისტები აყენებდნენ ფუგასს, შემდეგ შეუცვრდებოდნენ ღია ზღვაში, სადაც მათ აიყვანდა წყალქვეშა ნავი, სწრაფი კატერი ან საპიერო ხომალდი.

ანალოგიური მიწვიობილობა შეუავდებოდა საბჭოთა კავშირშიც, რომელსაც „ბირთვული ქამარი“ ერქვა. PR-6 სწინადა 25 კილოგრამს, 1 კილოტონა სიძლიერის ტროტილის ეკვივალენტით.

ქართულმა „ატომურმა“ „პიონებმა“ ატვისტოს ომში მონაწილეობისთვის ექვსსაზე მეტი 203 მმ-იანი ჭურვი ესროლეს...

ეს ბრენდი მსოფლიო საავტომობილო მრეწველობის ნამდვილი ლეგენდაა. ამ ფირმის არსებობის მრავალწლიანი ისტორიის განმავლობაში მან 20-ზე მეტი მიღწეული თუ გამომუშაა, რაც გაცილებით განსხვავდება წარმოების იმ მოცულობისგან, რომლითაც სხვა საავტომობილო ბრენდები აწარმოებენ პროდუქციას. ფირმის სახელის გაგონებაზე ადამიანს, როგორც წესი, თვალწინ წარმოუდგება, მძიდურული, კლასიკური იერის ავტომობილი, რომლის ინტერიერის თუ ექსტერიერის ყველა დეტალიც კი მაღალი ხარისხით გამოირჩევა. **Rolls-Royce** მსოფლიო მანქანათმშენებლობის ბაზარზე არა მხოლოდ ავტომობილების წარმოებაა ცნობილი. მისი საავიაციო ძრავები მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე საიმელოა.

Rolls-Royce — იმ იერიო, რომლითაც დღეს მთელ მსოფლიოშია ცნობილი, თავისი დამფუძნებლების ძალისხმევითა შექმნილი. სწორედ ჩარლზ სტუარტ როლსმა და ფრედერიკ ჰენრი როისმა ჩამოაყალიბეს ავტომობილების წარმოებისთვის საჭირო ყველა ის კრიტერიუმი, რომლითაც დღესაც იყენებენ. არც ბავშვობის მეგობრები იყვნენ, როგორც ხშირად ხდება ხოლმე, და არც ფირმის ჩამოყალიბებამდე იცნობდნენ ერთმანეთს, მხოლოდ საერთო ინტერესმა და მიზანმა დააკავშირა ისინი ერთმანეთს. ორივე საზოგადოების სხვადასხვა ფენიდან იყო, მაგრამ მათმა ერთობლივმა საქმიანობამ მსოფლიოში ერთ-ერთ ყველაზე ცნობილ ავტომობილს მისცა სიცოცხლე.

ფრედერიკ როისი 1863 წლის 27 მარტს დაიბადა. მისი შობილები დაბალი ფენის წარმომადგენლები იყვნენ. როისი პატარაობიდანვე დაინტერესდა მათემატიკამ და ელექტროტექნიკამ. თავის გატაცებთან დაკავშირებული პირველი სამუშაო ჰაიენს მაქსიმის სახელმწიფოში მუშაობის დაწყება იყო, სადაც მსოფლიოში ავტორის გუარის სახელით ცნობილი ტვიმფტეკვეებს აშადადებდნენ. ახალგაზრდა როისი კმაყოფილი იყო თავისი საქმით, მაგრამ ოცნებად ჰქონდა საკუთარი კომპანიის ჩამოყალიბება, ამიტომაც მუშაო-

შეაღწეო ხარისხის ნიშანს

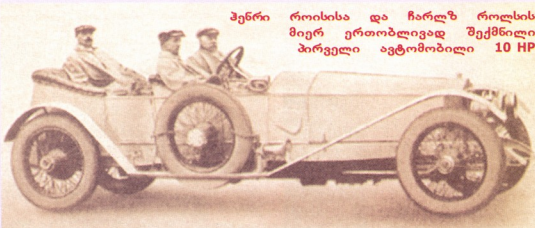

ბის დაწყებისთანავე ფირმის დასარსებელი ფულის შეგროვება დაიწყო. მალე როისმა შეგობართან ერთად მანჩესტერში ავტომობილების საწარმოო ფირმა **Royce & Co** ჩამოაყალიბა. გარდატეხა მოხდა 1903 წელს, როდესაც როისმა შეიძინა ავტომობილი — ფრანგული **Decauville**-ი, რომელსაც უამრავი ტექნიკური ხარვეზი ჰქონდა. ეს ფრედერიკის ძალიან აღიზაინდებდა. საკუთარი კონსტრუქციის ავტომობილის შექმნა გადაწყვიტა.

ჩარლზ როლსს ცოტა განსხვავებული ბედი ჰქონდა. ის შეძლებულ და ცნობილ ოჯახში დაიბადა. ავტომობილმა ბავშვობიდანვე გაიტაცა და რბოლებში დაიწყო მონაწილეობა. მის ანგარიშზე რამდენიმე მსოფლიო რეკორდიცაა. ამიტომაც არ იყო გასაკვირი, რომ სწავლის დასრულების შემდეგ თავისი ცხოვრება სწორედ ამ სატრანსპორტო საშუალებას დაუკავშირა და 1902 წელს ჩამოაყალიბა კომპანია **CS Rolls & Co**, რომელიც ავტომობილებს ყიდდა. როლსის ოცნება არა ავტომობილებში გაყოფა, არამედ მათი შექმნა იყო, მაგრამ მის კომპანიას საამისო არც გამოვიდებოდა და არც რესურსი გააჩნდა. ამისთვის ხორცშეხასხმეოდა როლსს პარტნიორი სჭირდებოდა და მიავიწო კიდევ მანჩესტერში — **Royce & Co**-როლსმა და როისმა ერთმანეთი 1904 წელს გაიცნეს და მასშველ გამოიჩინეს საერთო ენა.

მაშვე წელს დაიწვეს თავიანთი პირველი ორცილინდრიანი ძრავებით აღჭურვილი ავტომობილების გამოშვება და კარგადაც გაუიქვს. როისს საინტერესო საინჟინრო მოსაზრებები ჰქონდა, როლის კოსტატურად ყიდა მანქანებს. ავტომობილების შექმნის სურვილმა ასე აქცია პარტნიორებად ეს ორი ადამიანი. ახალი ფირმისთვის ლოგოტიპაც შეარჩიეს — ორი გადამბული ლითონური ასო **R**. 1933 წლამდე თუთარი ასოები წითელ ფონზე იწერებოდა, როისის სიკვდილის შემდეგ კი ფირმა შავი გახდა.

Rolls-Royce-ის მარკით გამოშვებულმა ავტომობილებმა რბოლებში დაიწვეს მონაწილეობა, რამაც მათ პოპულარიზაციას შეუწყო ხელი.

ჰენრი როისისა და ჩარლზ როლსის მიერ ერთობლივად შექმნილი პირველი ავტომობილი 10 HP

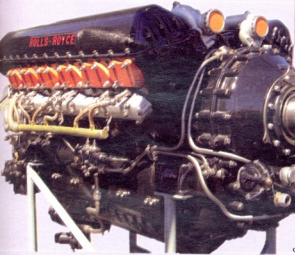

ჰენრი როისი

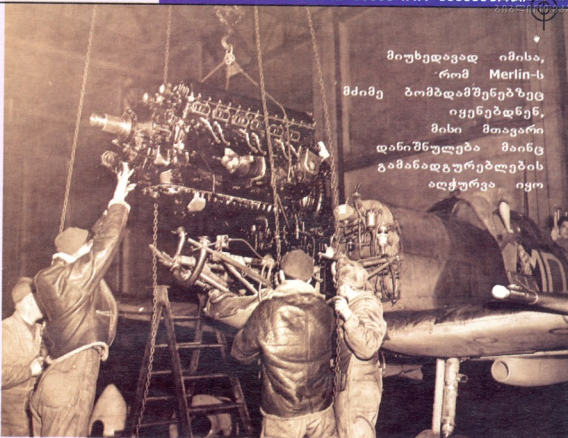
მალე როლსმა და როისმა მაღალი საზოგადოებისთვის შექმნეს პირველი ავტომობილი, რომელსაც უცნაური სახელი — Silver Ghost-ი უწოდეს, რაც ქართულად „ვერცხლის სულს“ ნიშნავს. გადმოცემების თანახმად, სახელი უკავშირდება ავტომობილის პროტოტიპს, რომელსაც ვერცხლის ბეჭი ელემენტი და თითქმის უხმაურო ძრავა ჰქონდა. ძრავა იმდენად ჩუმად მუშაობდა, რომ საღონში ხმაურის ყველაზე დიდ წყაროს სათი წარმოადგენდა. მოდელი იმდენად მომგებიანი გამოდგა, რომ მუდმივი მოღერინაცია, რომელსაც თან ფასის მატებაც ახლდა, კიდევ უფრო იზიდავდა კლიენტებს.

კომპანიისთვის შედეგებიანი ამერიკაში სტუმრობა შეიქნა, სადაც ახალი ბაზრის ძიების გარდა, როლსმა ახალი გატაცება იპოვა, — ავშ-ში მძევი რაიტები გაიცნო და ავიაციამ გაიტაცა. იმდენად კარგად

დაეუფლა ამ საქმეს, რომ თავი ლა-მანშის სრუტის გადაფრენითაც კი გათქვა. თანდათანობით როლსის გატაცება ბიზნესში გადაიზარდა და მალე კომპანია საავიაციო ძრავების წარმოება დაიწყო. სხვათა შორის, სწორედ ამ საქმემ გადაარჩინა კომპანია გაკორტებისგან პირველი მსოფლიო ომის დროს, როდესაც მდიდრული ავტომობილების გაყიდვების მოცულობა მკვეთრად დეკა.

1910 წელს აეროლაინზე ფრენისას 33 წლის ჩარლზ როლსი დაიღუპა. თუმცა კომპანია განაგრძო მუშაობა ავიაციის სფეროში და 1929-31 წლებში მისი დეჟმანა ძრავით აღჭურვილმა თვითმფრინვამ პიდროლანების საერთაშორისო ტურნირზე პირველი ადგილი დაიკავა. ნათელი იყო, რომ ავტომობილების გაყიდვების ტემპის კლებასთან ერთად ავიამშენებლობის სფეროში ფირმის უპარატესობა აშკარა იყო და ამის დაკარგვა ყოფიარ დაუმუშავებელი იყო. მეორე მსოფლიო ომმა კი ეს ბალანსი საბოლოოდ პაერის სახარტგებლოდ გადაწონა. Rolls-Royce-ის დეჟმანა ძრავა Merlin-ი ბრიტანეთის სამეფო სამხედრო-საჰაერო ძალების გამანადგურებლებზე გამოიყენებოდა.

მიუხედავად იმისა, რომ Merlin-ს მძიმე პომბდამშენებზეც იყენებდნენ, მისი მთავარი დანიშნულება მაინც გამანადგურებლების ალტურვი იყო

ძრავზე მუშაობა 30-იანი წლების დასაწყისში დაიწყო პერსპექტიული ბრიტანული Hurricane-ისა და Spitfire-ის ტიპის გამანადგურებლებზე დასაყენებლად. 12-ცილინდრიანი ძრავას მოცულობა, რომელზეც ცილინდრები Vს სქემის მიხედვით იყო განლაგებული, 27 ლს შეადგენდა, საწვის კარიბჭში კი სიმძლავრე 1290 ცხ.ძ.-ს შეადგენდა. შემდგომში ეს მაჩვენებელი 1580 ცხ.ძ.-მდე გაიზარდა. ცარიელის წონა 744 კგ-ს შეადგენდა, რაც დიდ სიმძლავრესთან ფარდობაში კარგ წვეთი მახასიათებლებს იძლეოდა. თავად გამანადგურებლებსაც, რომლებზეც უნდა დაეყენებულყო ეს ძრავა, საკმაოდ კარგი აეროდინამიკური მახასიათებლები და მსუბუქი პლანერის კონსტრუქცია ჰქონდა, რაც მათ კარგ ჩქაროსნულ და აეროდინამიკურ მახასიათებლებს ანიჭებდა. მაგალითად, Hurricane-ის ფრენის მაქსიმალური სიჩქარე 547 კმ/ს-ის შეადგენდა.

Spitfire-სთვის კი იფვე მაჩვენებელი 605 კმ/ს-ით განისაზღვრებოდა. ამ გამანადგურებლების გარდა, Merlin-ის ტიპის ძრავა Lancaster-ის ტიპის მძიმე ბომბდამშენებ გამოიყენებოდა. თითოეულ თვითმფრინავს ოთხი ძრავა ჰქონდა. ის მეორე მსოფლიო ომში დიდ ბრიტანეთში წარმოებული ყველაზე მასიური საავიაციო ძრავა და სულ 149659 ცალი გამოუშვეს.

მეორე მსოფლიო ომმა მალე შეაფერხა ახალი მოდელების შექმნა და ამიტომაც ფირმა ცდილობდა არსებული მოდელების გაუმჯობესებას და მთავალი მსოფლიო მანქანაში მაქსიმალური კომფორტის შექმნას. შედეგად, მანქანა შეტლებული ადამიანების საუკრულ სათამაშოდ გადაიქცა. ავტომობილი მისი მფლობელის გემუნებასა და განსაკუთრებით კი — ფინანსურ შესაძლებლობას უსვამდა ხაზს. ეს იყო წინადა ინგლისურ სტილში შესრულებული არისტოკრატების ავტომობილი. მიზნის, პოლიტიკოსებისა და მოზობნების საძაფრის წარმომადგენლებს სათანადოდ

Merlin-ის შესაძლებლობებმა იმდენად მოიხილა ამერიკელები, რომ მისი წარმოების ღირებულება შეისყიდეს, იწმულით Packard V-1650 უშვებდნენ და მეორე მსოფლიო ომის ერთ-ერთ ყველაზე საუკეთესო გამანადგურებელ P-51 „მუსტანგზე“ აყენებდნენ

ლოდ შეაფასეს Rolls-Royce-ის პროექტ-იცია. პოლიფუნქციის გარსკვლავები თავიანთ მანქანებთან პოზიციები ბერნის უფასო რკალბას უკეთებდნენ. Rolls-Royce მაღალი ხარისხითაც გამოირჩეოდა. ხელთი აწყობილი მანქანის ყველა დეტალი სრულყოფილებამდე იყო ავეანილი.

60-იანი წლების დასაწყისში დიდ ბრიტანეთში წინა პლანზე გადმოვიდა ვერტიკალური აფრენა-დაფრენის თვითმფრინავების თემატიკა. დიდი ბრიტანეთის ტერიტორიისა და დიდი ხარჯების გათვალისწინებით ბევრი სამხედრო აეროდრომის ამგება და შენახვა შეუძლებელი იყო. გარდა ამისა, ვერტიკალური აფრენა-დაფრენის თვითმფრინავების გამოყენება ავიამხედველობაშიც იყო შესაძლებელი. მაგრამ თავად თვითმფრინავის კონსტრუქციის შემუშავების გარდა, თვითმფრინავი სპეციფიკური სექსის ძრავს მოითხოვს. სწორედ მისი შექმნა დაეჯდა Rolls-Royce-ს. საქმე ის არის, რომ თვითმფრინავის ვერტიკალური აფრენისთვის ძრავს წვეთი ვერტიკალია შეესაბამებული და ის აფრენა-დაფრენისას პორიზონტალურიდან ვერტიკალურ მდგომარეობაში უნდა გადავიდეს, პორიზონტალური ფრენისთვის კი ისევ პორიზონტალურ მდგომარეობას უნდა დაუბრუნდეს. Rolls-Royce-ის სპეციალისტებმა შექმნეს საკმაოდ ორიგინალური

კონსტრუქციის ტურბოფრენტილატორული ძრავა, რომელსაც Pegasus-ი ქრია.

ძრავს აქვს ოთხი საქმენი, რომელთაგან ორი თვითმფრინავის თითო ბორცზეა განთავსებული. საქმენების პირველი წინა წვეთი ვერტიკალატორის შემდეგაა დაფრენებული, უკანა წვეთი კი წვის კამერის შემდეგ. საქმენების ამ უკანა წვეთიდან წვის კამერიდან გამოსული ცხელი პერის ჭვლივი გამოიტყორცნება, წინა წვეთიდან კი, რომელიც ვერტიკალატორის შემდეგ არის განლაგებული — ცივი პერის ჭვლივი. ვერტიკალურად აფრენისთვის მფრინავს ოთხეუ საქმენი — ვერტიკალურ მდგომარეობაში, ხოლო ძრავა მუშაობის მაქსიმალურ რეჟიმზე გადასვლას. აფრენისას თვითმფრინავი სწორედ ამ ოთხი საქმენიდან მაღალი სიჩქარით გამოიტყორცნილ პერის ჭვლს ეყრდნობა. იგივე პროცესი სრულდება დაფრენისას. ოქვად ვერტიკალური აფრენა-დაფრენისას, გამომდინარე იქიდან, რომ ძრავას მიმწოდომი პერი არ ავრეილებს, Harrier-ის „დაკავებულ“ მდგომარეობაში ფიუნა მხოლოდ 90 წმ-ის განმავლობაში შეიძლება, შემდეგ კი ძრავა გადახურდება.

Pegasus-ს Harrier-ის ტიპის ვერტიკალური აფრენა-დაფრენის თვითმფრინავების ყველა მოდიფიკაციაზე იყ-

ენებენ. გარდა ამისა, ძრავა გერმანულ ფირმა „დორნიერის“ Do.31-ის ტიპის ექსპერიმენტულ სამხედრო-სატრანსპორტო თვითმფრინავზეც გამოიყენებოდა, თუმცა პროექტი მხოლოდ 3 პროტოტიპის მშენებლობით შემოიფარგლა. ცარიელი ძრავა 1934 კგ-ს იწონის და მისი მაქსიმალური წვეა 10805 კგმალს აღწევს. 200 წელს ის 1200 ცალზე მეტი გამოუმუქს.

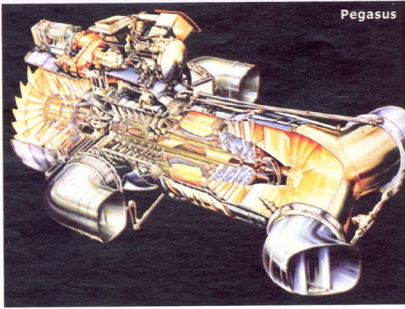
ფირმის როგორც საავიაციო, ასევე საავტომობილო საქმიანობაში ყველაფერი კარგად მიდიოდა, მაგრამ 70-იანი წლების დასაწყისში RB211-ის ტიპის რეაქტიული ძრავს შექმნის პრობლემებს წაწყდა. 1966 წელს ამერიკულმა კომპანია „ამერიკან აეროინერსმა“ ახალი საშუალო მაგისტრალური თვითმფრინავის შექმნაზე საკუთარი მოთხოვნები გამოაცხადა. ლანერს ორი ძრავა უნდა ჰქონოდა და მისი ექსპლუატაცია იაფი უნდა ყოფილიყო.

სანამ მწარმოებლები თვითმფრინავის ამ ვარიანტს განიხილვდნენ, სამოქალაქო გადაზიდვების მსოფლიო ბაზარზე ტრანს-ატლანტიკური ფრენები გახდა პრიორიტეტული, ამისთვის კი თვითმფრინავს სამი ძრავა უნდა ჰქონოდა.

ფირმებმა Lockheed-მა და Douglas-მა

მოუხედავად იმისა, რომ ვერტიკალური აფრენის პარიერებზე დამონტაჟებული Pegasus-ის შემწიდან 50 წელი გავიდა, ის დღესაც გამოიყენება და ერთ-ერთ ყველაზე ინოვაციურ საავიაციო ძრავად რჩება

ახალი მოთხოვნების მიხედვით შექმნეს თეთმურინაეები L-1011 TriStar-ი და DC-10. ორივე 300-მდე მგზავრს იტევდა, მაგრამ ორივეს ახალი ძრავები სჭირდებოდა. ამ პერიოდში სამოქალაქო ავიაციაში რეაქტიული ძრავები სწრაფად ვითარდებოდა, რაც ორკონტურანიობის ხარისხის ზრდით იყო გამოწვეული. ეს კი, თავის მხრივ, ზრდიდა წყვას, ეკონომიურობას და ამცირებდა ხმაურს. ამ პერიოდში Rolls-Royce სამლილევიანი სექმების მიხედვით შესრულებულ ორკონტურანი ძრავებზე მუშაობდა. ასეთი სექმისას ტურბინის სამი ჯგუფი პრუნავს სხვადასხვა ლილეზე, რომლებიც, თავის მხრივ, კომპრესორის სხვადასხვა სექციას აბრუნებენ. შესაბამისად, ყოველი სექცია საკუთარი კუხური სიქართი ბრუნავს. ამგვროლეად, ძრავა უფრო კომპაქტური და მტკიცე გამოდის, მაგრამ ძელელება მისი ექსპლუატაცია.

1967 წელს L-1011-ისთვის შექმნილი ახალი ძრავა RB211-06 შხად იყო. მისი წყვა 147.8 კილონიუტონს შეადგენდა. კარგი წყვითი მახასიათებლების გარდა, ეს ძრავა იმითაც გამოირჩეოდა, რომ მსოფლიოში პირველი იყო, რომელმაც ნახშირბაღას-ტიკისგან დამზადებული ენტილატორის ნიშები გამოიყენებოდა. ამ გარემოებამ ძელზე შეამცირა ცარიელი ძრავის წონა, მაგრამ ტექნიკური პრობლემების გამო სერიული წარმოება მხოლოდ 1971 წელს დაიწყო.

მათარი პრობლემა კი ის იყო, რომ 1970 წელს ნატარებულ გამოცდაზე კომპი-ციზიური მასლისგან დამზადებულმა ენტილატორმა ვერ გაუძლო „ფრინეელი გამოცდას“, როდესაც მუშა ძრავაში დიდი სიქართი ქათამი შეადგეს. შწარმოებელი კომპანია იძულებული შექმნა, ენტილატორის ნიშები ტიტანისგან დაეზადებინა, რაც დამატებით ხარჯს და ცარიელი ძრავის მასის ზრდას ნიშნავდა, მაგრამ სხვა გამოსავალი არ იყო. ტიტანი ავიაციაში გამოყენებულ მტრავების შორის ევკლავზე არატექნიოლოგიურია და მისი დამუშავება ბერ სირიოელისთანა დაკავშირებული, რაც ზრდის ნაკილის დამზადების შრომატყვიღობას და შესაბამისად, მის ღირებულებასაც.

1970 წლის სექტემბერში Rolls-Royce-მა განუცხადა მათეობას, რომ RB211-ის შენაზზე ხარჯებმა 170.3 მილიონ გირანქ-ს სტეინინგს გადააჭარბა – რაც პროექტის პირვანდელ ღირებულებაზე თითქმის 2-ჯერ მტოი იყო. ძრავის თეთიღირებულება, რომელმაც 230.375 გირანქა სტერ-ლინგს მიადწია, მის საწყის გასაყიდ ფასს გადააჭარბა. პროექტი ჩიზნო მოქცა. 1971 წლის იანვრში ფრმა გაკურტდა. თავისი სტრატეგიული მნიშვნელობიდან გამომდინარე, კომპანიის ნაციონალიზაცია მოხდა და RB211-ის ტიპის ძრავის დასასრულე-

მართალია, RB211-მა (ზედა ფოტო) ფირმა გაკოტრებამდე მიიყვანა, მაგრამ დღემდე სამოქალაქო ავიაციაში ყველაზე საიმედო საავიაციო ძრავაა...

სამოქალაქო ავიაციაში ყველაზე მძლავრი ძრავა Rolls-Royce-ის Trent 900-ია, რომელსაც A380-ზე იყენებენ

ბლად მათეობამ 250 მილიონი დოლარი იხტეკიცია გაიღო.

მიუხედავად იმისა, რომ თავდაპირველად ეს ძრავა მხოლოდ L-1011-ისთვის იქმნებოდა, მისი უნარტესობა სხვა ძრავებთან შედარებით იმდენად დიდი იყო, რომ ფირმამ მოდიფიკაცია RB211-524-ის ძრავის წყვა 222.22 კილონიუტონამდე გაზარდა და მისი გამოყენება ფართოიყუნელავიან Boeing 747-ზე დაიწყო. ამ ძრავის სხვადასხვა მოდიფიკაციად დღესაც აწარმოებენ და ის L-1011, Boeing 747, Boeing 757, Boeing 767 და Ty-204-ის ტიპის ლაინერებს და მათ მოდიფიკაციებზე გამოიყენება. წარმოების პროცესში (სერიული დღემდე მძიმდინარეობს) ძრავა მუღმთავად უზგობესდებოდა. მათზე მართვის ელექტრონიკანციური სისტემა დამონტყვდა, წყვა 186.66-დან 269.33 კილონიუტონამდე გაიზარდა.

Rolls-Royce-ის ნაციონალიზაციის შემ-

დეგ კომპანია ორ ნაწილად გაიყო. პირველი Rolls-Royce Motor Cars Ltd-ი ავტომობილებსა და მათ მკაპოლექტებულ დეტალებს და დნხელურ ძრავებს აწარმოებს, Rolls-Royce Ltd-ი კი – რეაქტიულ საავიაციო ძრავებს.

პრევატიზაციამდე კომპანიამ შექმნა ორკარანი ელიტური კაბრიოლეტი Corniche, რომლის სერიული წარმოება 1995 წლამდე გაგრძელდა. 1977 წელს მას მოჰკვა ოთხკარანიანი მოდელი Rolls-Royce Silver Wraith II, რომელიც პირველად ენევეის ავტოსალონზე წარადგინეს. 90 წლის ოუბილეისთვის კომპანიამ შექმნა ახალი მოდელი Flying Spur-ი, რომელსაც წელიწადში 25 ცალს უშვებდნენ. ეს მანქანა, არც მტოი, არც ნაკლები, 300.000 დოლარი ღირდა და მისი შექმნა მხოლოდ მდიღრების შექლით.

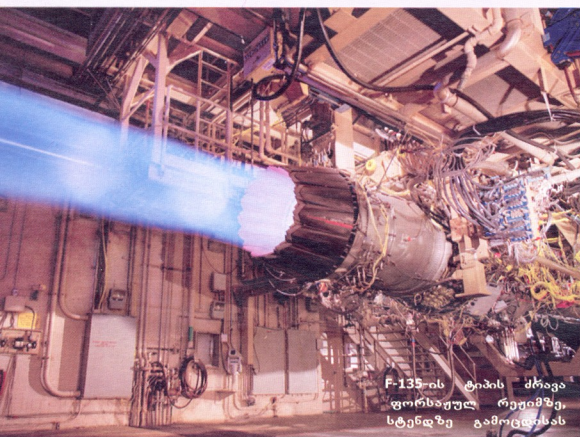
მისზე ეკონომიკური პარიობების გამო ისედაც კარანი წარმოების მოცულობა შე-

ძლებოდა კიდევ შემცირებულიყო და სწორედ ეს მოხდა 90-იანი წლების ბოლოს — ფირმა ახალ კაპიტალდაბანდებებს საჭიროებდა. 1997 წელს დაიწყო ლაბორა-
ტორიის Rolls-Royce-ის გაყიდვაც. ფირმის შექმნის მსურველები მრავლად იყვნენ, მათ შორის — Daimler-Benz-ი, Volkswagen-ი, BMW-ი. ბრიტანულ საზოგადოებაში ერთ-ერთი ყველაზე პრესტიჟული ბრიტანული ბრენდის უცხო კომპანიისთვის მიყიდვამ პროტესტი გამოიწვია. ბრიტანული ავტომწარმოებელი გერმანულმა Volkswagen-მა შეიძინა, სახელი Rolls-Royce კი — BMW-მ.

ახალმა მფლობელმა ყოველ ბრიტანულ კომპანიას ახალი სული შთაბერა და 1998 წელს ფრენის ავტოსალონზე წარადგინეს Rolls-Royce Silver Seraph-ი. ის 18 წლის განმავლობაში შექმნილი პირველი

ახე გამოიყურება F-35B-სთვის განკუთვნილი ძალური დინამატორი

F-135-ის ტიპის ძრავა ფორსაჟულ რეჟიმზე, სტინდზე გამოცდისას

ახალი მოდელი იყო და ამავდროულად პირველი მანქანა, რომლის შესასწავლად კომპიუტერული ტექნოლოგიები გამოიყენეს, მაგრამ შენარჩუნდა ხელით აწყობის პროცესი. ერთი ავტომობილის აწყობის ციკლი 65-დან 28 დღემდე შემცირდა.

2003 წელს დეტროიტის საერთაშორისო ავტოსალონზე ახალი Rolls-Royce Phantom-ის პრეზენტაცია გაიმართა. იმ მომენტისთვის ის მსოფლიოში ყველაზე საუკეთესო და ძვირადღირებულ იონკარაში სტანს წარმოადგენდა. მის ინტერიერში მაინც შეიძლება მწარმოებელი ფირმისთვის დამახასიათებელი კლასიკური ელემენტების შემჩნევა. მანქანაზე V12-ის ტიპის ძრავა დაყენებული

და მისი მოცულობა 6.75 ლ-ს შეადგენს, სიმძლავრე კი — 543 ცხენის ძალას. ინტერიერის მოწყობას დასჭირდა ხარის ტყვიის აფრთხილებელი, მათი საეკოლოგიური ლაზერით ჭიანჭველი. მხოლოდ ერთი მანქანის საღონის მოსაწყობად 18 ხარის ტყვიანა საჭირო. ამ მანქანების მიხედვით ბრიტანული „მოქმედება“ წინ უსწრებს Maybach-ს, რომლის სალონისთვის მხოლოდ 7 ხარის ტყვიანა იხარჯება.

2006 წელს მსოფლიოს უდიდეს ავტოსალონზე, რომელიც აშშ-ის ქალაქ დეტროიტში იმართება, პირველად წარადგინეს მსოფლიოში ყველაზე ძვირადღირებული კაბრიოლეტი Phantom Drophead-ი. ორი წლის შემდეგ კი ფრენის ავტოსალონზე კომპანიამ მსოფლიოში ყვე-

ლაზე ძვირადღირებული კუპეს კლასის ავტომობილი Rolls-Royce Phantom Coupe წარმოადგინა, რომელიც მთლიანად ალუმინისგან არის შესრულებული. მანქანას აქვს V8-ის ტიპის ძრავა, რომლის სიმძლავრე 453 ცხენის ძალას, მოცულობა კი — 6.75 ლ-ს შეადგენს. 100 კმ/სთ სიჩქარის განსუიარებლად ამ ძვირფასის სათამაშოს მხოლოდ 5.6 წამი სჭირდება, მაშინ როდესაც მანქანის წონა 2620 კგ-ს უტოვდება.

ახალი ავტომობილის გარდა, კომპანია საუბრითი ძრავებსაც უშვებს. 90-იანი წლების დასაწყისში აშშ-ში დაიწყო მუშაობა ვერტიკალური აფრენა-დაფრენის პერსპექტივულ დამრტყმელ თვითმფრინავზე, რომელსაც მომავალში ბრიტანული „ჰარიერები“ უნდა შეეცვლა. 2001 წელს არჩეული ფირმა Lockheed Martin-ის გამანადგურებელ F-35-ის ვარიანტზე შეიქმნა. რა თქმა უნდა, თვითმფრინავის დანიშნულებიდან გამომდინარე, მის ძრავას სწვის ვექტორის ცვლილების საშუალება უნდა ჰქონოდა. ახალ ძრავზე მუშაობას, რომელსაც ნიშნული F-135 მიიღო, ამერიკული კომპანია Pratt & Whitney-ი შეუდგა, მაგრამ რადგან თვითმფრინავი დიდი ბრიტანეთისთვისაც იყო განკუთვნილი, ამ ქვეყანას პროექტში საკუთარი წილი ჰქონდა და მის შექმნაში ბრიტანული კომპანიებიც მონაწილეობდნენ. ერთ-ერთი ისწორედ Rolls-Royce იყო.

ამ ძრავას საქმის მრეწველი კონსტრუქცია აქვს და ვერტიკალურად აფრენა-დასაფრენად ის ქვევით 90 გრადუსით ტრიალებს. მფრინავის კაბინის უკან კი საეკოლოგიური ვერტიკალტორია, რომელიც ორჯერ მზრიდან საკულოდითაა დახურული. მათი გაღება მხოლოდ ვერტიკალური აფრენის და დაფრენისას ხდება. ვერტიკალტორის ამოძრავების მთავარი ძრავა, რომელიც მასთან საეკოლოგიური ილიითაა დაკავშირებული. ვერტიკალური აფრენა-დაფ-

F-35-ზე ძალური დანადგარის განთავსებისა და მოქმედების სქემა

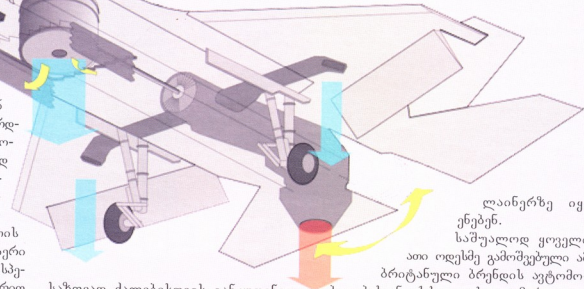
რენისას თვითმფრინავი სწორედ ვენტრალტორიდან გამოტყორცნილ ციფ და ძირითადად ძრავას მობრუნებელი საქმინდან გამოსულ ცხელი ჰაერის ჭკულვებს ვერდნობა, მაგრამ ორ წერტილზე დაყრდნობილი თვითმფრინავი საკმაოდ არამდგრადია და ამიტომაც ძირითადად ძრავას კომპრესორის ორივე მხრიდან ხდება ჰაერის ართმევა, რომელიც ორი მილის საშუალებით ფრთის თითო კონსოლისკენ მიემართება. ჰაერი ფრთის ქვედა ზედაპირზე არსებული სპეციალური სარქველებიდან დიდი სიჩქარით გამოიტყორცნება.

უნდა აღინიშნოს, რომ F-35-ს ვერტიკალური აფრენა მხოლოდ მცირე საბრძოლო დატვირთვით შეუძლია. მაქსიმალური საბრძოლო დატვირთვისა და საწყევის მარაგით ძალური დანადგარის წვე ვერტიკალურად ასაფრენად არასაკმარისა. ამიტომაც, როგორც წესი, აფრენა შემოკლებული სქემით ხდება, დაჯვლიბით კი თვითმფრინავი ვერტიკალურად ვლიბა.

F-35B-ს კონსტრუქცია ერთგვარად F-14-ს იმპორებს, რომელზეც საბჭოთა კავშირში 80-იან წლებში მუშაობდნენ. თუმცა ამ ორ თვითმფრინავს პრინციპული განსხვავებებიც აქვს. საბჭოთა თვითმფრინავზე ვერტიკალური წვეს შესაქმნელად მფრინავის კაბინის უკან ორი დამატებითი რაკეტული ძრავა, რომლებიც ერთმანეთთან არ არის დაკავშირებული. ამერიკული თვითმფრინავში ამწვეი ვენტრალტორის გამოყენებამ შეამცარა ძირითადი ძრავის სიძლიერის კლება მის ჰაერმიმღებში წვის პროდუქტების მოხვედრის აცილების ხარჯზე. სამაგიეროდ, ორივეს საერთო ნაკლი აქვს. პორიზონტალური ფრენისას თვითმფრინავს დამატებითი ამწვეი აგრეგატების სახით „ზედმეტი“ ტვირთი მიაქვს. წონის გარდა, ისინი ფიუნელაჟში ადვილსაც იკავებენ, სადაც (ზვეულვებრივი პორიზონტალური აფრენადაფრენის თვითმფრინავში) საწვავის ან სასარგებლო დატვირთვის განთავსება შეუძლებელია.

თვითმფრინავი სამ ვარიანტად იქმნება: F-35A — აშშ-ის სამხედრო-სამხედრო ძალებისთვის განკუთვნილი პორიზონტალური აფრენა-დაფრენის თვითმფრინავი, F-35B — აშშ-ის საზღვაო ქვეითთა კორპუსისთვის, დიდი ბრიტანეთის სამხედრო-

საზღვაო ფლოტისა და სამხედრო-საჰაერი ძალებისთვის განკუთვნილი შემოკლებული აფრენა-დაფრენის თვითმფრინავი და F-35C — აშშ-ის სამხედრო-

საზღვაო ძალებისთვის განკუთვნილი თვითმფრინავი, რომელიც ავიამილის გემბანიდან კატაპულტის საშუალებით ფრინდება. მოდიფიკაციიდან გამომდინარე, თვითმფრინავზე სხვადასხვა ვარიანტის ძრავები გამოიყენება: F-35A - F135-PW-100, F-35B - F135-PW-400 და F-35B - F135-PW-600. ვველა მაფანის ძრავს წვეა მუშაობის მაქსიმალურ რეჟიმზე 12460 კვტასს, ფორსაჟულზე კი — 18100 კვტასს შეადგენს.

რაც შეეხება სამოქალაქო ავიაციის სფეროში ძრავათმშენებლობას, აქ Rolls-Royce-ის უკანასკნელ ტურბოტრენტის სერიის ორკონტურაიანი ტურბორეაქტიული ძრავა წარმოადგენს. მასზე მუშაობა 90-იანი წლების დასაწყისში დაიწყო და A330, A340 და პერსპექტიული გიგანტი A380-ისთვის იგი განკუთვნილი. სულ არსებობს ამ სერიის ძრავს 32 მოდიფიკაცია,

რომლებიც თვითმფრინავის ტიპიდან გამომდინარე, ერთმანეთისგან გეომეტრიული ზომებით, წვეით და საწყევის ხარჯის ოდენობით განსხვავდება. ძრავას სხვადასხვა ვარიანტს 15 მოდიფიკაციის სამხედრო-

ლაინერზე იყენებენ.

სამშალოდ ყოველი ათი ოდესმე გამოშვებული ამ ბრიტანული ბრენდის ავტომობილებისგან ექვსი დღესაც გამართულია, ყველა ცალკეული ვებმპლარის მობირკების ტექნოლოგია კი ათწლეულების განმავლობაში უცვლელია. მაგალითად, Rolls-Royce-ის ტვიის მანქანებისთვის დამახასიათებელი რადიატორის გისოსი ხელით, ყოველგვარი საზომი იარაღის გარეშე ამზადდება, — ოსტატი ულემენტების ადვილმდებარეობის განლაგების თვალზომით განსაზღვრავს. ამ დეტალის დამზადებას მთელი დღე სჭირდება, მისი გალაქეა კი ზუთ საათს საჭიროებს. დღესაც კი, როდესაც ამ კომპანიის დაარსებიდან 100 წელზე მეტი გვიდა, ორი გონამბული ლაინერი ასო „R“ რიოსის კონცეფციის სიმბოლოდ რჩება: „ხარისხი რჩება მხოლოდ მაშინ, როდესაც ფასი დიდი ხნის დღეცხვება“.

თემურ პულუზაშვილი

მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე ძვირად ღირებული კუპეს კლასის ავტომობილი — Rolls-Royce PHANTOM COUPE

საფრანგეთის
სამხედრო-საზღვაო
ძალების ფრეგატი
D643 Jean De Vienne
ბათუმის პორტში

ფრანგული ფრეგატი გათავაზი

8-11 ივლისს ბათუმში მყოფი 8-11 ივლისის ბათუმში მყოფი რუსული ვიზიტით იმყოფებოდა საფრანგეთის სამხედრო-საზღვაო ძალების ფრეგატი D643 Jean De Vienne.

ფრანგ სამხედრო მუშაკურებს საქართველოსთან დიდი ხნის მგობრობა აკავშირებს, რომელსაც საფრანგული შორეულ 1918 წელს ჩაყარა.

პირველ მსოფლიო ომში გერმანია-თურქეთის დამარცხებით ბოსფორ-დარდანელის სრუტეები გაიხსნა და 1918 წლის ნოემბრის მთელ ნახევარში ფრანგული ესკადრა შუგულაში გამოჩნდა, ხოლო რამდენიმე ხნის შემდეგ ქართულ პორტებში ფრანგული სამხედრო ხომალდები შემოვიდნენ.

მომდევნო წლებში ფრანგული ხომ-

ხომალდის
საბატიო ყარაული

ხომალდის
მეთაური
ლორენს პეშერი
საქართველოს
სანაპირო დაცვის
ოფიცრებს
შორის

ალდების ცურვამ შუგულაში რეგულარული ხასიათი მიიღო და ფრანგი მუშაკურები საქართველოს პორტებს ხშირად სტუმრობდნენ.

1921 წლის თებერვალ-მარტში რუს აგრესორებთან ბრძოლაში ფრანგული ესკადრის ხომალდები ქართულ არმიას გაკარა-ფოთის სანაპირო ზოლში ზღვიდან საარტილერიო ცეცხლით დახმარებას უწევდნენ.

საქართველო-საფრანგეთის სამხედ-

რო-საზღვაო თანშრომლობის ახალი ეტაპი 1997 წლის ივლისში დაიწყო, როცა ფოთის ავიზო (კორვეტი) F795 Commandant Ducuing-ი ესტუმრა. მას შემდეგ ბათუმსა და ფოთში ფრანგული ხომალდების არაერთი ვიზიტი შედგა.

სხვადასხვა დროს ჩვენთან იმყოფებოდნენ D'Estienne d'Orves სერის (პროექტი A69) ავიზოები (კორვეტები): F786 Quartier-Matre Anquetil-ი, F794 Enseigne de vaisseau Jacoubet-ი, F795

Commandant Ducuing-ი და F797 Commandant Bouain-ი; Georges Leygues სერიის (პროექტი F70ASM) ფრეგატები (სარაკეტო-საესკადრო ნაღმოსნები): D642 Montcalm-ი და D643 Jean De Vienne, სარაკეტო-საესკადრო ნაღმოსანი D602 Suffren-ი და სადესანტო-სატრანსპორტო გემი L9077 Bougainville.

„ფორჯ ლეივის“ სერიის 7 ფრეგატი აიგო და 1979-90 წლებში საფრანგეთის ფლოტს შეემატა: D640 Georges Leygues, D641 Duplex, 642 Montcalm, D643 Jean De Vienne, D644 Primauguet, D646 La Motte-Picquet, D647 Latouche-Trville.

შეიძიე ხომალდი სპეციალურად წყალქვეშა ნაუბთან საბრძოლველად არის ამუშავებული და თითოეულის წყალ-წყვა საშუალოდ 4700 ტონას შეადგენს.

„ჟან დე ვიენი“ ტულონის საზღვაო-

საზღვაო ბაზასა მიწერილი და სერიის მეთიხე ხომალდია, რომლის მშენებლობა 1979 წლის 26 ოქტომბერს დაიწყო და საფრანგეთის ფლოტის შემადგენლობაში 1984 წლის 25 მაისს შევიდა. ფრეგატი ცნობილი კონცერნ DCN-ის გემთსაშენშია აგებული.

ზღვის სიღრმეებში წყალქვეშა ნაუბის მოსაძებნად ფრეგატი ორ სონარს იყენებს — პირველი (ტიპი 4110) ცხვირის ნაწილშია მოთავსებული, ხოლო მეორე კი DUBV 43 ბუქსირებადია და სამოქმედო რადიუსიც მეტი აქვს.

სამოზნის იდენტიფიკაციის შემდეგ სუბმარინებს ორი სატორპედო აპარატიდან L5 ტიპის წყალქვეშა ნავსაწინააღმდეგო ტორპედოებს ესვრიან.

ამავე დანიშნულებას ასრულებს შეუქმდურნი WG 13 Lynx-ი, რომელ-

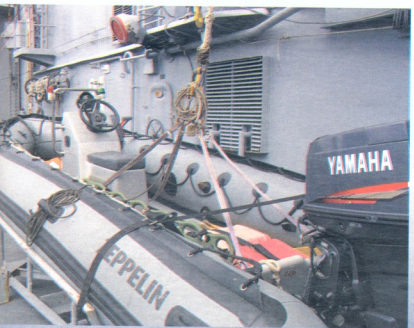
იც სონართან ერთად ერთი 7,62 მმ-იანი ტყვიამფრქვევითა და წყალქვეშა ნავსაწინააღმდეგო MU 90 ტიპის ტორპედოებით არის აღჭურვილი.

წყალზედა სამიზნეებთან საბრძოლველად კეიპაის განკარგულებაშია ხომალდსაწინააღმდეგო ფროსონი რაკეტა MM40 Exocet-ის 2X4 დანადგარი.

ფრეგატის საპაერო თავდაცვას ორი საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსი: 1X8 Crotale EDIR-ი (სამოქმედო რადიუსი 15 კილომეტრი) და 2X6 Sadral-ი (სამოქმედო რადიუსი 0,5-6,0 კილომეტრი) უზრუნველყოფს.

საარტორილო შეიარაღებაშია ერთი 100 მმ-იანი (Model 68) ქვეშები, ორი 30 მმ-იანი Breda-Mausser-ის აუტომატი და ორი 12,7 მმ-იანი ტყვიამფრქვევი შედის.

სწრაფვლიანი კატარღა მეკობრეებთან ბრძოლაში შეუცვლელია... Zeppelin-ის პირად ანგარიშზე რამდენიმე დაკავებული სომალელი ფილიბუსტიერია...

ბუქსირებადი სონარი DVBU 43

საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსი Crotal EDIR

D643 Jean De Vienne

საზღვაო ძალები

ზომალდის ნინა ნანილს
100 მ8-იანი ქვეშეში ამშვენებს

ზომალდის ძალური დანადგარი ორი დიზელისა (2X5600 ცხ. ძ.) და იმავე რაოდენობის აირტურბინისაგან (2X28000 ცხ.ძ.) შედგება. დიზელები მაქსიმალურ სიჩქარეს — 19 კვანძს, ხოლო აირტურბინები კი 30 კვანძს უზრუნველყოფენ.

ცურვის სიშორე ეკონომიური 15 კვანძით 10000 მილია.

ეკიპაჟი 231 კაცს ითვლის, აქედან 20 ოფიცერი, 146 დაბალი რანგის ოფიც-

ერი და მატროსი და 65 საზღვაო ქვეითა. პირადი შემაღენლობის 10% ქალია.

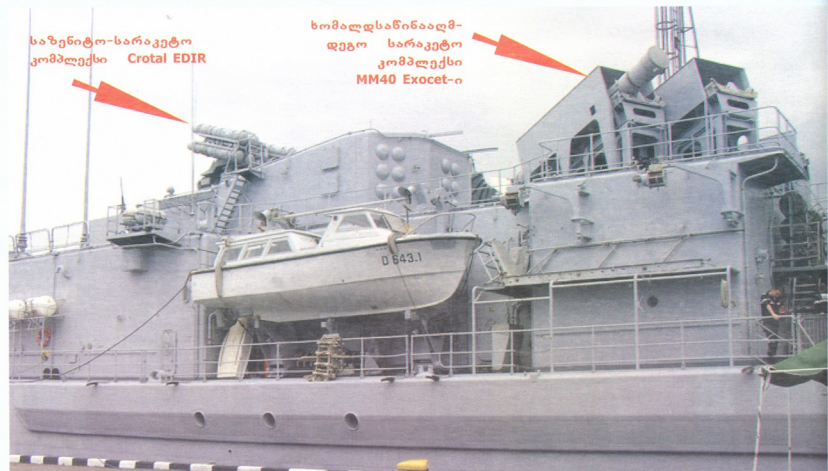
შორე წელია ზომალდს კაპიტან დე ფრეგატე (11 რანგის კაპიტანი) ლორენს ჰემერი მეთაურობს.

„ჟან დე ვიენი“ საფრანგეთის ფლოტის მრავალი ოპერაციის მონაწილეა. ბოლო პერიოდთან ფრეგატი საბრძოლო დაჯილდებს 2006-07 წლებში ლიბანის ხანაპირო წლებში ასრულებდა,

2008-09 წლებში ინდოეთის ოკეანეში სომალელ მკობრებს ებრძოდა და ახლა ხმელთაშუა ზღვაში NARCOPS-ის მისიაში მონაწილეობს.

მკობრების დასაკავებლად ეკიპაჟის შემაღენლობაში მყოფი საზღვაო ქვეითები საზომალდო არტილერიის დაცვით სწრაფსელიანი რუხინის ნაფებით მოქმედებენ. სომალელი მკობრებისათვის ჩამორთმეული კალაშნიკოვის სისტემის ავტომატი კი ფრეგატის ერთ-ერთ სტენდს ამშვენებს.

ჟან დე ვიენი ცნობილი ფრანგი აღ-

საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსი Crotal EDIR

ზომალდს აწინააღმდეგო სარაკეტო კომპლექსი MM40 Exocet-ი

„ჟან დე ვიენს“ ორი
WG 13 Lynx შევეულმფრენის
ტარება შეუძლია

აღლი ატარებდა.

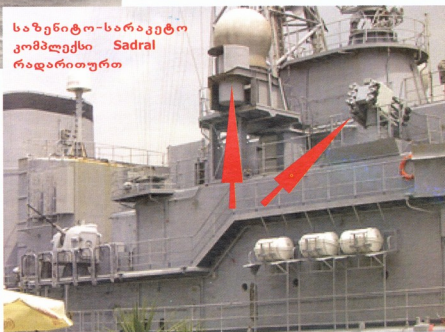
პირველი „ჟან დე ვიენს“ — 20-ზარბაზნიანი ბრიგადა საფრანგეთის ფლოტის შემადგენლობაში 1830 წელს შეიქმნა.

მომდევნო ხომალდი — მსუბუქი კრეისერის კლასის „ჟან დე ვიენს“ ფლოტში 1937 წელს მიიღო და ფაშისტებისაგან რომ ვადეურჩინა, ეკიპაჟმა 1942 წლის 27 ნოემბერს ტულონში ყოფნისას კინგსტონები გახსნა და ჩაძირა.

საქართველოში სტუმრად მყოფი ფრეგატი კი რიგით მესამე ხომალდია და სახელოვანი ადმირალის სახელით ის კიდევ დიდხანს იცურავენს.

თამარ ჩაჩანიძე

საზენიტო-სარაკეტო
კომპლექსი Sadral
რადარითურთ

მირალია, რომელიც 1341 წელს დაიბადა და 21 წლისა რაინდი გახდა, 1373 წლიდან კი საფრანგეთის ფლოტის ადმირალის წოდებას ატარებდა.

ფრანგი ადმირალი ინგლისთან დასაპირისპირებლად ძლიერი ფლოტის შექმნას ცდილობდა. მისი ინიციატივით ფლოტს რეორგანიზაცია ჩაუტარდა, გაიზარდა სახომალდო შემადგენლობა, შეიქმნა სანაპირო დაცვის ეფექტური სისტემა, სანაუიგაციო და საპოლიციო სამსახურები. რამდენჯერმე გაილაშქრა ინგლისზე, მონაწილეობდა ჯვაროსან-

თა ლაშქრობებში და 1396 წელს ბულგარეთში, ნიკოპოლისთან დაიღუპა.

ადმირალის სამხედრო დამსახურებათა უკვდავსეულოვად და საფრანგეთის ფლოტში დამკვიდრებულ ტრადიციათა შესაბამისად „ჟან დე ვიენს“ საზენიტო-სარაკეტო

განახლებული რუბრიკა

სიგყვა და საქმი
საქმიანი გეგმა **ავტო**
www.avto.ge

ავტოგანცხადებები
„სიგყვა და საქმის“
ხუთშაბათის
ნომერში

თავისუფლად მოსვლა პარზიანთა მეგობრად მერორისაზე

ძნელი წარმოსადგენია, რომ ფოტოზე გამოხატული ზურმუხტ-ისფერ მწვანეში ჩაფლული ლამაზი სოფელი შესაძლოა ყველაზე დაუნდობელი ტერორისტების სამშობლო იყოს

დღე მთელია, რომელიც უსწრებლად ხაზს იხსნის, რომ ერთი განვითარებისათვის ერთ-ერთი აუცილებელი პირობა რესპუბლიკური წყობის დამყარება იყო.

ჩამოყალიბების მოცუფ ისტორია

ბრიტანელი დამპყრობლები კუნძულ ირლანდაზე პირველად შუა საუკუნეებში გამოჩნდნენ, მანამდე კი იქ შოტლანდიიდან გადასული კელტური ტომები — გელეები და იბერიული წარმოშობის პიქტები სახლობდნენ. საინტერესოა, რომ ამ უკანასკნელთა ენაზე კუნძულს **Iweriu** ეწოდებოდა, რასაც კელტები გამოთქვამ-

დნენ როგორც **Ír**. მათ ასე უწოდეს იმ სახელმწიფოსაც, რომელიც კუნძულზე პიქტებთან ერთად შექმნეს ბჟე IV საუკუნეში. ერთს სახელმწიფოს სათავეში ედგა მუენე, რომელსაც საერო პირების, ქურთებისა და ჯარისკაცებისგან შედგარი სამკო იმწვედა.

XI-XII საუკუნეებში ბრიტანელებმა ეირეს აღმოსავლეთი ნაწილი დაიპყრეს, სადაც შეარად შოკიადეს ფეოდალი, ხოლო XVI-XVII საუკუნეებში კი მთელი კუნძული დაიპყრეს. ისინი ირლანდიელების დასამორჩილებლად უხსოვარი დროიდან ცნობილ ტაქტიკას იყენებდნენ — მკვიდრ მოსახლეობას ველტდნენ, მათ ნახსლარებზე კი ინგლისიდან ჩამოყვანილ კოლონისტებს ასახლებდნენ.

ბრიტანელთა ამ ტაქტიკას ირლანდიელებმა იმიჯით დაუპირისპირეს პერმანენტული პარტიზანული ბრძოლა — სოფლების მოსახლეობა დღისით შშვილობიან ცხოვრებას ეწეოდა, ღამით კი მოულოდნელად თავდასხმებით ბრიტანულ ჯარსა და კოლონისტებს სისხლს უშრობდა. პარტიზანულ რაზმებს „ფინანსს“ (**Finnian**) უწოდებდნენ. თითოეული ფინანა 20-30 კაცისაგან შედგებოდა და ძირითადად არბლებებით იყვნენ შეიარაღებული. რადგან საომრად ღამობით გამოდიოდნენ, ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენებას თვს არიდებდნენ, მტრისთვის რომ უხილაკი ყოფილყვენენ. ვადმოცემით, ირლანდიელი პარტიზანები მხოლოდ თვნით იკვებებოდნენ, რათა კარგი მხედველობა აქონოდათ. სხვათა შორის, მათ დიდი ბრიტანეთის დაუბნებელი მტერი — კათოლიკური ეკსანეთი ემბრებოდა.

„ირლანდიის რესპუბლიკური არმია“ ეთნიკური ნიშნით შექმნილ გასამხედროებულ დაჯგუფებათა შორის ყველაზე ორგანიზებულია. მისი მოქმედების ძირითადი არეალია ჩრდილო ირლანდია, ანუ ოლსტერი (ირლანდიურად — **Uladh**), რომელიც ოფიციალურად დიდი ბრიტანეთის ავტონომიური ადმინისტრაციული ერთეულია. „ირლანდიის რესპუბლიკური არმიის“ უმთავრესი მიზანია კუნძულ ირლანდიაზე ერთიანი კელტური სახელმწიფოს შექმნა. ამ ორგანიზაციის მესვეურები, როგორც წესი, ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 40-იანი წლებიდან გადაჭრით ემზადებიან და არ ცნობენ ოფიციალური დუბლინის ხელისუფლებას, მიუხედავად იმისა, რომ თვს „ერთიანი ირლანდიელი ერის კანონიერ წარმომადგენლებად“ აცხადებენ.

ირლანდიურ-გელურ ენაზე „ირლანდიის რესპუბლიკური არმია“ სახელწოდება **Tglaigh na h-Éireann**, ანუ „ირლანდიის მოქმედი“; ამ ორგანიზაციის „რესპუბლიკური არმია“ სახელდება კი იმ დროის გადმონათობა, როცა ირლანდიის მთელ ტერიტორიაზე ბრიტანელები ბატონობდნენ. მათინ ირლანდიელი საზოგადო-

ირლანდიელების დასამორჩილებლად უხსოვარი დროიდან ცნობილ ტაქტიკას იყენებდნენ — მკვიდრ მოსახლეობას ველტდნენ, მათ ნახსლარებზე კი ჩამოყვანილ კოლონისტებს ასახლებდნენ

როგორც წესი, ფიანები ბრიტანელეთთან მასშტაბურ შეტაკებას გაუბოძრნ და ცდილობდნენ, მოულოდნელი თავდასხმით გაენადგურებინათ ჯარის მეთაურები, კოლონისტთა უზუეკები და ანგლიკანული პასტორები — ისინი, ვისი მოკვლაც მტერს მნიშვნელოვან ზიანს მიაყენებდა. ირლანდიელ პარტიზანთა ეს ტაქტიკა ეფექტური იყო, რადგან მეთაურთა განადგურების შემდეგ ინგლისელი კოლონისტები და ჯარისკაცები, რომლებიც ირლანდიაში თავისი სურვილით არ ამყოფებოდნენ, თავს ვაკეციეთ შეულოდნენ, თანაც ინგლისში ხმასაც ვრცელებდნენ, თითქოს ირლანდიაში დამადმიობი სიკვდილი მეფობდა.

XVIII საუკუნის დასასრულს ირლანდიელ პარტიზანებს ახალი მისიხანე მტერი გამოუჩნდათ — ცხვრები, რომლებიც ინგლისელმა კოლონისტებმა ირლანდიაში შეიყენეს და ხეობების გამო ტყეების განქვანების მიხედვით არაა, ირლანდიელები, ისევე როგორც სხვა ევროპულ წარმოშობის ხალხები, ოდიოკუნვე ტყიან ნარმოშობის ცხვრებს იყენებდნენ. ამგვარივით, ლინდონმა ჩრდილო ირლანდიაში მასობრივად ჩამოსახლა ბარას შოტლანდიის (ლოთიანის) მკვიდრი პროტესტანტები — ბრიტანეთის მსხვილებს კუნძულზე მაულის საწარმოთა გამართვა სურდა, ლითიანული შოტლანდიელები კი ამ საქმის სპეციალისტებად ითვლებოდნენ. 1798 წელს ბრიტანელებმა გამოსცეს საკანონო კანონი, რომლის თანახმადაც ირლანდიელებს სოფლებში ჩვეული გვარობულ-კლანური პრინციპით ხეობებზე აკრძალა — ამ იერიდან მათ ხეტორული ტიპის დასახლებებში უნდა ეცხოვრათ.

ამრეად, XIX საუკუნის პირველი მეოთხედასათვის ბრიტანეთის კოლონიურმა ხელისუფლებამ ირლანდიელები ეკონომიკურად შეუვიწროვა, რამაც ნაყოფი მალევე გამოიღო — მთელი კაპიტალი პროტესტანტი მემპრობებისა და ბურჟუაზიის ხელში მოექცა, ხოლო ირლანდიელი მოსახლეობა კი, რომელიც სოფლის მეურნეობასა და შემგროვებლობას მისდევდა, ფიზიკური განადგურების ზღვარზე აღმოჩნდა. მიუხედავად ამისა, კუნძულზე პარტიზანული ბრძოლები ძველი ტაქტიკით განაგრძობდნენ და ბრიტანული არმია ფიანებთან ისევ უძღვროდა.

XIX საუკუნის 40-ანი წლებში პარტიზანების საბოლოო განადგურების მიზნით კოლონიურმა ხელისუფლებამ ნაცად ხერხს მიმართა — კათოლიკეებს (ანუ ირლანდიელებს) დიდი გადასახადი შეჰქონდა; მათ აკრძალათ ქალაქში დასახლება, სოფლად კი წიქცილების გამართვა. ამან ირლანდიელთა დიდი ნაწილი აძულა, სამშობლო მიეტოვებინა და ოკეანის გაღმა გადაეხვეწილიყო. ემიგრაცია იმდენ

კოლონიურმა ხელისუფლებამ კათოლიკეებს (ანუ ირლანდიელებს) დიდი გადასახადი შეენარჯ; მათ აკრძალათ ქალაქში დასახლება, სოფლად კი წიქცილების გამართვა. ამან ირლანდიელთა დიდი ნაწილი აძულა, სამშობლო მიეტოვებინა და ოკეანის გაღმა, ამერიკაში გადაეხვეწილიყო.

ნად მასშტაბური გახდა, რომ სულ რაღაც ათიოდე წელწინ ირლანდიის მოსახლეობა განახევრდა; კუნძულის დასავლეთი ნაწილი კი, რომელიც ეკონომიკურად თითქმის არც კი იყო განვითარებული, გაუკაცრიელდა.

ასე რომ, ბრიტანეთის ხელისუფლებამ მისხანს მიადგინა — კუნძულზე ფიანებმა არსებობა შეუწყვიტეს, ის მძიბე კი, სადაც ირლანდიელები სახლობდნენ, პროტესტანტმა შოტლანდიელებმა დაიკავეს და თითქოს ირლანდიაში ვეულოაერი შეიკვალა, მაგრამ ლინდონში ერთი რამ მხედველობიდან გამორჩა — ამერიკაში გადაეხვეწილმა ირლანდიელებმა, რომლებიც იქ ახალ მსოფლმხედველობას ეზიარნენ, სამშობლოს გასათავისუფლებლად საიდუმლო ორგანიზაციათა ჩამოყალიბება დაიწყეს. ერთ-ერთი ასეთი ორგანიზაცია იყო Galtglaigh na hIreann, რომლის სახელიც დაახლოებით ასე ითარგმნება: „ირლანდიის ემიგრანტი მემპრობა“; ეს იყო კლანურ პრინციპებზე დაფუძნებული გასამხედროებული საიდუმლო ორგანიზაცია და სტრუქტურით ძლიერ პოგუა სოციოლორ „კოფაას“.

Galtglaigh na hIreann-ის ამოცანას ამერიკაში ირლანდიური დასახლების ფინანსურად და პოლიტიკურად გაძლიერება შეადგენდა; ორგანიზაცია დაინტერესებული იყო იმითაც, რომ აშშ-ის შეიარაღებულ ძალებში რაც შეიძლება ბევრ ირლანდიელს ეშახურა. მართლაც, მათი ძალების მხედრობით XIX საუკუნის 90-ანი წლებში ამერიკის არმიამო მოხალისედ 70 ათასმდე ირლანდიელი ჩაქვრა. ამასთან, Galtglaigh na hIreann-ს კავშირი ჰქონდა ირლანდიური წარმოშობების მიკრეფებსა და ძალოსნებთან, რომლებიც

იმხანად ამერიკაში ქვეყნის სახელით ასპარეზობდნენ. ორგანიზაციის წევრები აშშ-ში ვოკალიზირებულ იკრიბებდნენ მხივანის მტანის რესპუბლიკაში და მხედობას გადიოდნენ; ასეთ შეტრებებზე დასწრება საუაღდებული იყო.

Galtglaigh na hIreann-ის მოაგრო თეორეტიკოსი ვახლდათ ადოკატო ედონ დე კალრა, რომელიც მგზნებარე რესპუბლიკელი იყო და მძახდა, რომ ბრიტანეთის კოლონიური უღლისაგან ირლანდიის გათავისუფლება უსისხლოდ ვერ მიხვებოდა. „ჩვენს რესპუბლიკას დღეიყვან რესპუბლიკური არმია, რომელიც იმ პრინციპებით უნდა აგვითა როგორც წარსულში ფიანებს ჰქონდათ“, — ვერად თავის წონწნა „ირლანდიის რესპუბლიკა“ (Poblacht na hIreann). ეს წიგნი 1904 წელს ამერიკაში ირლანდიურ-გველურ ენაზე გამოიცა, ირლანდიაში კი მხოლოდ მისმა ინგლისურ-

ადოკატო ედონ დე კალრა

მა თარგმანში შედგენა, რადგან კოლონიური ხელისუფლებამ ირლანდიურ-გალური ენაზე ბიჭვლით სიტყვას კრძალვდა.

დე ვალერას ამ ნაშრომის ინგლისურ თარგმანში (რომელიც თავად ავტორის ეკუთვნის) ირლანდიურ-გალური სიტყვა Tglaigh, რაც „მოქმედებს, მხედრობის“ ნიშნავს, სპეციალურადაა ნათარგმნი ცნებით „რესპუბლიკური არმია“ — ეიონს დე ვალერა დაწვრილებული იყო, რომ ირლანდიური არმია თავისი სულიანკუთებით ბრიტანეთის მონარქისტული არმიისგან განსხვავებული უნდა ყოფილიყო: „მონარქისტული არმია ეფუძნება არა პარტიკულარტოეოციტა კორპუსს და არა ბრძოლა შემდეგნაირად, რომელიც უფლებო და დაწვრილება... ამიტომ სპეციალურადაა მეთაურის განადგურება, რომ არმიაში სხარეულით დაყაროს აირადი. რესპუბლიკური არმიის კი სულ სხვაგვარი პრინციპი მოქმედებს — აქ ყველა თანასწორია და მონარქისტული არმია თავისივე რიგებიდან ირჩევს მეთაურს კორპუსს, ხოლო მათი განადგურების შემდეგ ირმავე შემარეუბით ავტომატებს ბრძოლას, რათა შური იძიოს“ — სურდა ეიონს დე ვალერა.

როგორც მოსაზრებული იყო, ამ „რესპუბლიკურმა პრინციპებმა“ ირლანდიის შიშველი მიხედვითა პოპულარული XX საუკუნის დასაწყისში დაიბნელება მარქსისტმა შეიქმნა ქონაილიმ (ინგლისურად — ჯეიმს ჯონსონი) მათზე დაყრდნობით დააარსა „ირლანდიის სამოქალაქო არმია“ (Arm na Cathrach na hIreann), რომელიც ქალაქული მოქმედებებზე შედგებოდა და დემონსტრაციების დროს პოლიციელების მოყვრება ევალებოდა. შეიქმნა ქონაილი ეიონს დე ვალერას ბავშვობის მეგობარი იყო, ისევე როგორც აურთ მაქ გრეიკა (არტურ გრეიფი), რომელმაც 1905 წელს დაიბნელება დააარსა ირლანდიური ნაციონალისტური პარ-

ტია „შინ ფეინი“ (Sinn Finin — „ჩვენ თვითონ“). მეგობრების თხოვნით ამერიკიდან ჩამოვიდნენ დე ვალერა და Gallagher na hIreann-ის მებრძოლებიც, რის შესდეცც ამ ორგანიზაციას სახელი შეეცვალა და Tglaigh na hIreann ქონდა; ამჟღეროვლად, ეიონს დე ვალერამ, რომელსაც მტრებისათვის თავისი ანეუა უყვარდა, ეს სახელწოდება ინგლისურად ითარგმნა როგორც Irish Volunteers — „ირლანდიული მოხალისეები“; მანვე თავისი ორგანიზაცია „შინ ფეინის“ სამხედრო ფრთად გამოაცხადა.

1916 წლის კათოლიკური აღდგომის დღეს „ირლანდიის სამოქალაქო არმია“ დაიბნელება წამოიწყო აჯანყება, რომელსაც მათხვე გამოეპარუნენ დე ვალერას „ირლანდიული მოხალისეები“, აურთ მაქ გრეიკამ კი ბრიტანეთის კოლონიური ხელისუფლებას დათმობისკენ მოუწოდებდა. ლონდონში აჯანყების ჩაქრობა შეძლო, თუმცა და განმარტოვებული მორაბობა ევლარ შეაქრვა — ირლანდიური შეარადგულები დაეკუთვნებოდა ბრიტანულ არმიას არაერთი ჩამოყვარდებულენ და ქალაქში ბრძოლისას ავტომატები კიდევ. ასე რომ, ლონდონი ძალუ დათმობაზე წვიდა და ირლანდიულ ნაციონალისტებს ბრიტანეთის საპარლამენტო არჩევნებში მონაწილეობის ნება მიცა. პარლამენტის მანდატი „შინ ფეინის“ 73-მა წევრმა (მათ შორის, ცხადად, დე ვალერამ) მოიპოვა.

1919 წელს ლონდონში ახალშეკრებილი პარლამენტის პირველივე სხდომაზე ირლანდიელებმა მანდატები დახიეს, დაიბნელება დაიბრუნდნენ და ირლანდიის რესპუბლიკის დამოუკიდებლობა გამოაცხადეს. 73-კაციანი „დროებითი პარლამენტის“ თავმჯდომარე ეიონს დე ვალერა გახდა. ამჟღეროვლად ირლანდიული მოხალისეებისა“ და „ირლანდიის სამოქალაქო არმიის“ გაყრდნობით ჩამოყვარდებულ და მოუ-

კიდებელი ირლანდიის „რესპუბლიკური არმია“, რომელსაც ბრიტანეთის კოლონიური ჯარის ქვედან გასამყვებლად მამინე დაიწყო საბრძოლო მოქმედებები. რასაკერვლაც, ეს არ იყო ისეთი ტერორისტული ორგანიზაცია, როგორც თანამედროვე ირლანდიის რესპუბლიკური არმია; თუმცადა ირლანდიურად მისი სახელწოდება სწორედ ისევე ეწვიდა, როგორც უწინ „ირლანდიული მოხალისეები“ და ამჟღეროვლად — „ირლანდიის რესპუბლიკური არმია“ — Tglaigh na hIreann.

თვითამოცხადებულ ირლანდიის რესპუბლიკის შემადგენლობაში „შინ ფეინი“ მთელ კუნძულს მოიაზრებდა. სხვათა შორის, ამ სპეცერებში ეს ქვეყანა 1919 წელსვე ცნო საბჭოთა რუსეთს; დიდი ბრიტანეთი კი ირლანდიულ ნაციონალისტებს არ ცნობდა და მათ „სეპარატისტებს“ უწოდებდა. მოუხედავად ამისა, ირლანდიულმა მებრძოლებმა ბრიტანულ არმიას კაქმულის დიდი ნაწილი დათმობდნენ — ოლსტერის დიდი ოთხი საერაფოს გარდა, რომლებიც იმდენ „ჩრდილო ირლანდის“ სახელითა ცნობილი და კვლავ დიდი ბრიტანეთის შემადგენლობაშია. ბრიტანულმა არმიამ ამ მხარეში პოზიცია შეინარჩუნა მოტანდილ პრეტესტანტთა წყობობით, რომლებსაც ირლანდიის რესპუბლიკის ხელისუფლების მორჩილებაზე უარი განაცხადეს. ამან ოლსტერულ ირლანდიულ კათოლიკურ პროტესტო გამოიწვია და ეიონიკური დაპირისპირება გაჩაღდა.

1920 წლისათვის, როცა ერთხელ-სარწმუნოებზე ნადავზე პირველი შეტაკება მოხდა, ოლსტერში პროტესტანტთა (მოტანდილითა) რაოდენობა ირმე აჭარბებდა კათოლიკთა (ირლანდიული) რაოდენობას; პროტესტანტებმა ლონდონში საქმარად აფრინეს წყვილი მოთხოვნა — ოლსტერში ჯარის დაბრუნებითი ქვედაწიფებით შემოეყვანათ და დაეცათ

„ირლანდიის რესპუბლიკური არმია“ სწორილი აქტივობა

● 1927 წელი — „რესპუბლიკური არმიის“ ერთ-ერთი ქვედანაყოფი თავს დაესხა გოლვეის (გაელის) საერაფოში მდებარე ობოლ ბავშვთა თავშესაფარს, რომელსაც ერთ-ერთი პროტესტანტული ორგანიზაცია პატრონობდა; მიიტაცა ყველა ბავშვი და ისინი სამხრეთ კორკში მდებარე კათოლიკურ მისიას ჩააბარა. კაპიტანმა პარტაე ონილიმ, რომელიც ამ ოპერაციას ხელმძღვანელობდა, მოკვანებით უკვე დღემდე მოუხედავს, გაიხიქნა, რომ პროტესტანტებს თავშესაფარში ირლანდიულ კათოლიკურ ბავშვთა ჰეადით, რომელთაც რწმენას ძლიით უკვდილენ და მერე ირლანდიის მტრებად

ზრდილენ. ონილის ჯარისკაცებმა ამ ოპერაციაში 25 კაცი — თავშესაფარის მოსახლურ პერსონალი იმსხვერპლეს.
● 1939 წლის 23 დეკემბერი — „ირლანდიის რესპუბლიკური არმია“ დაიბნელება თავს დაესხა ირლანდიის სამთავრობო არმიის ცენტრალურ საამიერო სარეზერვს და პარლამინდალ გავალა იგი. ამ ოპერაციას შედეგომ „საშობაო ორდი“ ქონდა.
● 1956 წლის 12 დეკემბრიდან 1962 წლის 26 თებერვლამდე — „სასხედრო კამპანის“ სახელით ცნობილი ომი დიდ ბრიტანეთთან. დაიწყო იმის გამო, რომ ლონდონმა კონტრბანდის ალკეითის

მიხინი ირლანდიის რესპუბლიკის სახედართან მდებარე დასახლებულ პუნქტებში ჯარი შეყვანა. ირამ დიდ ბრიტანეთს 48 საათში ჯარის უკან გავყვანა მოთხოვა; ლონდონმა ულტრაბატუმი უყვარდ არც კი იღო და „რესპუბლიკურმა არმიამაც“ დაუყოვნებულ დაიწყო საომარი მოქმედებები. ომის შედეგად დაიღვრა ათასამდე, ხოლო დაიჭრა 2 ათასამდე კაცი ორევე მხრიდან.
● 1969 წლის 1-ელ მათის — ლონდონის ცენტრში მშრომელთა დემონსტრაციის დროს „სახელდასჯლო ირან-აქტივისტებმა პოლიციელებს ცეცხლი გაუხსნეს. დაიღვრა 13 კაცი, დაიჭრა 10;

შვიდობაში პროტესტანტული მოსახლეობა. ამჟღად დროს, მათ თავადვე შექმნეს შეიარაღებული დაჯგუფებები, რომლებიც ირლანდიურ არმიასა და ოლსტერულ რეპუბლიკურ დაუპირისპირდნენ. ასე რომ, ოლსტერში სიტუაცია დიდი ბრიტანეთის სასარგებლოდ შეიცვალა: ბრიტანელთა შეიარაღებულმა ძალებმა და პროტესტანტებმა ირლანდიური არმიის მოგერიება შეძლეს.

ამდროულად, ლონდონმა „შინ ფეინის“ მესვეურებთან მილაპარაკების სურვილი გამოთქვა; ბრიტანელთა პირობები ასეთი იყო: ირლანდია დომინიონის სტატუსს მიაღებდა, მაგრამ ოლსტერის ოთხი საერაო კვლე ლონდონის უსულო კონტროლს უნდა დაქვემდებარებოდა, რადგან იქ მოსახლეობის უმეტეს ნაწილს არა ირლანდიელები, არამედ შოტლანდიელები შეადგენდნენ. როგორც მოსდებოდა, იგი იყო, ემიონ დე ვალერა კომპრომისზე არ წვიდა, თუქცა პარლამენტმა და „შინ ფეინის“ სხვა ლიდერებმა მილაპარაკების შესაძლოება გამოთქვეს. 1922 წელს დე ვალერა პროტესტის ნიშნად გადადგა ირლანდიის რესპუბლიკის პრეზიდენტის პოსტიდან, რომელიც მას 1921 წლიდან ეკავა და კვლავ საჯდო მეთაურად იქცა. ის თავად ჩავიდა ოლსტერში და ადგილობრივ ირლანდიელებთან ერთად პარტიზანული ომი გააჩაღა პროტესტანტებსა და ბრიტანულ ჯართან.

ემიონ დე ვალერას გადადგომის პარალელურად, განხეთქილება მოხდა „შინ ფეინის“ და არმიამიცი — უკმაყოფილონი ექსპრეზიდენტს გაკეყნენ და დააარსეს ე.წ. „სახელდახლო შინ ფეინი“, თავისი სხვა სამხედროებელი ფრთით, რომელსაც, როგორც წესი, „ირლანდიის რესპუბლიკური არმია“ (Glaigh na hAireann) უწოდებს. ამ „არმიამ“ 1922 წელსვე მოაწყო ტერაქტები ირლანდიის სხვადასხ-

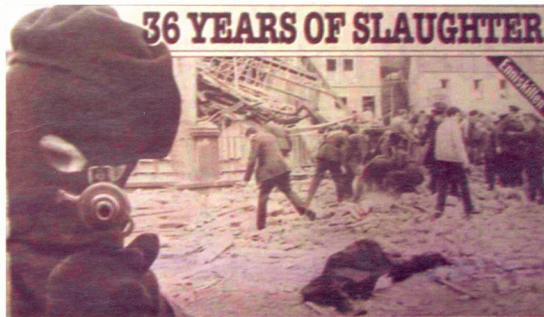
ვა ქალაქში, რაც სამოქალაქო ომის დაწყების საბაბი გახდა. დე ვალერას მომხრეებთან ბრძოლაში ირლანდიის ხელისუფლებასა და სამთავრობო ჯარის (სარდალი — მიხილი ოქლინი), რაც უნდა დაუჯერებელი იყოს, დიდი დახმარება გაუწია დიდმა ბრიტანეთმა. სანაცვლოდ კი ლუბლინმა ექსპრეზიდენტის მომხრე „ირლანდიის რესპუბლიკური არმია“ უკანონო ტერიტორიულ დაჯგუფებად გამოაცხადა.

ასე რომ, დღევანდელი „ირლანდიის რესპუბლიკური არმიის“ დაბადების თარიღად სწორედ 1922 წელი თითქმის, როდესაც ამ ორგანიზაციის წევრებს, ყოფილმა ჯარისკაცებმა, პირველი ტერაქტი მოუწყვეს მთავრობის.

ირლანდიის სამოქალაქო ომი 1923 წელს მხარეთა მორიგებით დასრულდა; შემდგომში ემიონ დე ვალერა ფიქციურად გაეკეზნა „რესპუბლიკურ არმიას“ და შექმნა ნაციონალისტური მიმართულების ახალი პარტია — „ფიანა ფილი“ (Fianna Fail „საღის მებრძოლი“), რომელიც 1926

წლის საპარლამენტო არჩევნებში გაიმარჯვა, დე ვალერა კი პრემიერ-მინისტრი გახდა. რაც შეეხება „რესპუბლიკურ არმიას“, მან დუბლინის ფართული მხარდაჭერით ბრიტანეთს წინააღმდეგ ბრძოლა განაგრძო. ამ დროიდან ემიონ დე ვალერა 20 წელზე მეტხანს ედგა ირლანდიის სათავეში, მისი აქტიური მხარდაჭერით კი ოლსტერში „რესპუბლიკური არმია“ ბრიტანულ კოლონიალიზმს სპობდა. 1948 წელს ოლსტერში, როდესაც დე ვალერამ საპარლამენტო არჩევნები წააგო, ირლანდიის სათავეში მოსულმა ჯონ კოსტელოს პრეზიდენტულმა ხელისუფლებამ ჩრდილო ირლანდია დიდი ბრიტანეთის განუყოფელ ნაწილად აღიარა, სანაცვლოდ კი ლონდონისაგან აბსოლუტური დამოუკიდებლობა მიიღო. „რესპუბლიკური არმია“ მესვეურებმა ყველა ბუნა ჩრდილო ირლანდიამ გადატანეს, ხოლო ოფიციალურ დუბლინს კი უნდობლობა გამოუცხადეს.

გატარებლება შემდეგ ნომერში მიხილ ლაპაძე

36 YEARS OF SLAUGHTER

● 1971 წლის აპრილი — „ირა-ს შვილობილებმა“, რომლებიც ცივი ბრძოლაში იყვნენ შეიარაღებული, ბელფასტელ პროტესტანტთა სახეობა მსვლელობის დროს ჩხუბი წამოიწყეს და ვეღვ გამოდარდეს 12 პროტესტანტს, 20-მდე კაცი კი მძიმედ დაჭრეს.

● 1972 წ. ივლისი — „სისხლიანი კვირის“ სახელით ცნობილი ტერაქტების სერია ბელფასტსა და ლონდონდერიში (ჩრდილო ირლანდია);

● 1982 წლის 20 ივლისი — აფეთქებები ლონდონში (პაიდ-პარკსა და რაჯინ-პარკში), ბრიტანეთის ჯარების ადგილის დროს; დაიღუპა 11, მძიმედ დაშავდა 50-მდე კაცი;

● 1983 წლის 17 დეკემბერი —

აფეთქება ლონდონის ცენტრალურ საჯარო ცენტრში; დაიღუპა 25, მძიმედ დაშავდა 70 კაცი;

● 1984 წელი — რამდენიმე უშედეგო თავდასხმა მარგარეტ ტეტიჩერზე;

● 1993 წელი — დანაშაული ავტობობილის აფეთქება ლონდონში, უორინგთონის საჯარო ცენტრთან ახლოს;

● 1994 წლის 11 მარტი — ირა-ს წევრებმა ლონდონის „პითროუს“ აეროპორტს ტერაქტის შედეგად დაჭრეს;

● 2000 წელი, 20 სექტემბერი — ბრიტანული სპეცსამსახურ MI-6-ის შერობის აფეთქების უშედეგო შედეგად (დაზიანდა მხოლოდ მე-6 სართული, რომელსაც კუმბარსტეიციონის ჭურჭები მოხე-

და); დაიღუპა 11, დაშავდა 25-მდე კაცი.

● 2001 წელი — აფეთქება ლონდონის მეტროში. ირა-მ ქალაქის მეტროპოლიტენის უფროსობა სათა-ნახევარი ადრე გააფრთხილა, რის შედეგადაც ტერაქტს მსხვერპლი არ მოხვალა.

● 2006 წლის აპრილი — ბელფასტის ერთ-ერთ პროტესტანტულ უბანში საჯარო ცენტრის აფეთქება. დაიღუპა 12, დაჭრა 10 კაცამდე. მომხდარზე პასუხისმგებლობა „სახელდახლო ირა-ს“ ერთ-ერთმა ტყვედანიყოფმა, „თავისუფალმა ირლანდიამ“ აიღო. მოგვიანებით, „შინ ფეინის“ ლიდერებმა განაცხადეს, რომ „თავისუფალი ირლანდია“ დამოუკიდებელი ორგანიზაცია იყო და ირა-ს სარდლობას არ ემორჩილებოდა.

საფრთხე კავკასიის ქედის მხრიდან

დაგესთან

ВЕСТИ

ონიკ ბობრუნის თქმით, „ასეთი კომპლექსის გამოყენება ნიშნავს გადატრიალებას ქვედანაყოფის ტაქტიკაში: ამ სისტემაში შეიძლება ყველაზე თანამედროვე ტექნოლოგიები, რაც მნიშვნელოვნად ზრდის როგორც ინდივიდუალური მებრძოლისა და ქვედანაყოფის, ასევე შეიარაღების მართვის ეფექტურობას საბრძოლო ამოცანის შესრულებისას“.

არ შეიძლება, არ აღინიშნოს, რომ რეალობა განსხვავდება იმ „ლაგეროვანი ფასადისგან“, რომელიც რუსეთის თავდაცვის სამინისტრომ გააპირა. როგორც ჩანს, გენერლებმა 33-ე და 34-ე ცემპრ-ებისთვის (ცემპრ - ცალკეული მოტიმსროლელი ბრიგადა. — რედ.) მთელ რუსეთში შესაბამისი სამთო გამოცდილების მქონე მხოლოდ ოფიცრების შვერვება მოახერხეს. გენერალ მასლოვის განცხადებით, მათ მომზადება საფრანგეთის სპეციალური სასწავლო ცენტრში გაიარეს. დღეს რუს სამხედროთა რამდენიმე ჯგუფი ასევე ხეყუს ცოდნას უზრუნველყოფს, სირიის ყოფილ სამთო მომზადების ბაზაზე. ამჟამად, ჩვენთვის ცნობილია, რომ საფრანგეთის შეიარაღებული ძალების სამთო მომზადების ცენტრში, რომელიც მდებარეობს ქ. ბარსელონეტში, წვრილების გადმოღვა 200 ცემპრ-ის (იმიერპოლარეთი) და 138-ე ცემპრ-ის (ლინიერადის მხარე) ოფიცრები და მათი მომზადება მხოლოდ 3 კვირას შეადგენდა. საკარაულოდ, სწორედ ეს ციმბირელი და ლენინგრადელი ოფიცრები ГРУ-ს და სხვა სპეცდანიზაციების ინსტრუქტორებთან ერთად შეადგინდნენ იაბუხის დამლაშქერვლათა ძირითად ბირთვის. ამ მოსაზრებას ადასტურებს ასევე ეს ფაქტიც, რომ სარდლის თანამშრომელ ანდრეი ბობრუნს არსად აუცილებს იმ ფაქტს, რომ ამ ასეთის შემადგენლობა დაკომპლექტებული იყო ურალიდან და კონსკის მხრიდან მოხილული ეკვტრატით მომსახურე სამხედროებით (თუკმა PR-ის თვალსაზრისით ეს ძალზე მომგებიანი იქნებოდა). ამ „ელიტის“ გარდა, დარჩა 4000-მდე სამხედრო მომსახურე, რომელთა მინიმალურ მომზადებას, ექსპერტების

დასისრული, დასაწყისი ინილით „არსენალი“ №14

რუსეთის შეიარაღებული ძალებისთვის კავკასიაში სასწავლო-საბრძოლო ღონისძიებებს ყოველთვის ჰქონდა და აქვს დიდი მნიშვნელობა. პირობითობა მინიმუმამდე დაყვანილი, ყოველი წვრთნა შეიძლება გადაიქცეს რეალურ საბრძოლო ამოცანად. მაგალითად, ბოთლიზი დაღესტნის სამთო ჰუმარია. მხოლოდ ჩეჩნეთის ვედნის რაიონიდან შესაძლებელი მდინარე ავარის, კოისუს ხეობისა და ხარნის უღელტეხილის გვერდის ავლით დაღესტანში შედრევა. იაბუხის უფრო რთული დასაძლევია, თუმც მისი უღელტეხილებიდან ბაკის ველზე დაშვებით შეიძლება ბენოსა და დინდუ-ორუნის გადმოსასვლელების გადმოლახვა, რომლის გადმოღვადაც უკვე საქართველო...

კავკასიონის უღელტეხილები 2008 წლამდე რუსეთისთვის უმოკლესი გზა იყო შავი ზღვის სანაპირობამდე და ამიერკავკასიის ოპერატიულ სივრცეში. ამ სწავლებას, რომელიც სოჭის ოლიმპიადის ჩატრების აღვლილად დამტკიცებდნენ ერთ თვეში ჩატრდა, სხვა დატვირთვაც ჰქონდა, — მოსოფლიოსთვის ენგურბენია, რომ „სოჭი არა მარტო ყველაზე კარგი“ ადგილია ოლიმპიადის ჩასატრებად, არამედ „ყველაზე უსაფრთხოც“.

მწვერვალის იერონის წინ ბოლი საბაო ბანაკი „პრიუტ-11“-ის ახლოს,

4300 მ სიმაღლეზე მოეწყო. ბანაკში დატოვეს 82 მმ-იანი ნაღმსატორცრები და მსხვილკალიბრიანი ტყვიამფრეკეები, რომლებითაც მოვიანებთ, უკან დაბრუნებისას, საბრძოლო სროლები აწარმოეს. ბანაკიდან მწვერვალზე ასვლა 80-მა კაცმა გააგრძელა. ნაწილმა მალევე ივარჩა თავი ცუდად და ქვევით დაეშვა. საბოლოოდ მწვერვალზე 56-მა რაგითმა და ოფიცრმა დალაშქრეს. ჩამოსვლა საკმაოდ ვართულდა, ბევრი სამხედრო ძალზე გაიღვინა და გამოიფიტა. საჭირო შეიქმნა მათი ტვირთისა და პირადი იარაღის უკუთ მყოფებზე გადნაწილება. ამ სწავლების 120-მა მონაწილემ მიიღო სამკრდე ნიშანი „რუსეთის ალპინისტი“.

მწვერვალზე რუსეთისა და შეიარაღებული ძალების დროშების აღმართვის შემდეგ, ასევე 4500 მ სიმაღლეზე დაეშვა, დაიკავა პოზიციები და აწარმოა საბრძოლო სროლები მსუბუქი ცეცხლსასროლი იარაღითა და ყუმბარსატორცრებით. სწავლების სვენარის მიხედვით, მათ ამოცანას შეადგენდა ამ სიმაღლეზე პირობითი მიწინააღმდეგის ჯგუფების ბლოკირება და განადგურება. ასევე, ასევე პირობებში გამოიცადა სამთო აღჭურვილობა, ტანსაცმელი, დაბალი ტემპერატურის პირობებში პირადი შემადგენლობის დაცვის საშუალებები, მაღალი მთის პირობებში კვების სპეციალური ღუნუფები. ასევე გამოიცადა რუსული დაზვერვის, მართვისა და კავშირის კომპლექსი „Стрелец“-ი. პოდმოკ-

აზრით, 12-18 თვე, ხოლო სრულ მომზადებას 4 წლამდე სჭირდება.

საინტერესოა 34-ე ცმბრის ერთობლივი ოფიცრის კომენტარი, რომელმაც რუსულ ფორმისაიტებზე გამოქვინა: „გამოცხადებით მუდმივი დისლოკაციის ადგილას სტრუქტურაში, პირადი შემადგენლობა განათავსეს დაუმთავრებელ ვაზარმაში, რის შემდეგდაც კიდევ 2 კვირა გრძელდებოდა სარემონტო სამუშაოები და სანტექნიკის დაყენება. ამ ხნის განმავლობაში ხალხი უწყლოდ იყო. ოფიცრები და ზემდგომი განათავსეს სამხედრო ქალაქის საერთო საცხოვრებელში (8 ოფიცერი ერთ ოთახში ორპირსიან სარეზიდენტო), სადაც ბევრი მათგანი დღემდე ცხოვრობს. ბინა მხოლოდ ოფიცერთა 25%-მა მიიღო, ისიც პირადი ნაცნობობითა და სხვადასხვა მაქინაით. დაპირებული სახელფასო განაკვეთი 30%-ი აპირებდა რეალურად დარიგებულ ხელფასებს. კვირად, სამხედრო კომისიარატებში პირადობდნენ 15-30000 რუბლს, სინამდვილეში კი 12000 რუბლს ვაძვსენ. პირადი შემადგენლობის დიდი ნაწილი ოდესღაც სამშენებლო ნაწილებსა და ზურგის სხვადასხვა დანაყოფში მასხურბოდა. მაგთან საშობო მომზადება მხოლოდ 1%-მა გაიარა! ოფიცერთა და ზემდგომა 80% დიდი სამსახურებში დარჩნდებოდა ყოფილ სამსახურებში, მაგრამ კონტრაქტის პირობის ძალზე შეცვლიდა და ეს შეუძლებელი ხდება ჯარებიდან დაუთხოვლად, — წერს ანონიმი რუსი ოფიცერი.

ახლა რაც შეეძლება უშუალოდ მაღალი მთის პირობებში გამოყენებულ აღჭურვილობას, რაც ქართველი სამხედროებისთვის საინტერესო უნდა იყოს:

● მებრძოლებს საკმაოდ კარგად ევკავთ. ჰქონდათ თერმოთერორული, თერმოწინდები, ხელთათმანები, თათმანები, ჯუღები, მაღალეკლანი საშობო ფეხსაცმელი და სხვა კარგი ფუნქციონალური საბოხე;

● სწავლების პირველივე დღეებში წყობიდან გამოვიდა წრთაობები და ალპენშტოკები (საშობო ჯოხები), ასევე პრიმუსი „ДАСТАН-1“. ათვიდან დაგეგმილი იყო მთის წვერზე მულტისასობიანი MSR-ის მცირეგაბარიტიანი სამხარეულობის ატანა, მაგრამ მათ მაგვირად სამხედროებს გადასცეს 5 კაცზე გათვლილი უზარმაზარი ზომისა და წონის კვადრატული ლითონის სამხარეული პრიუსითა და ქვაბებით;

● თითოეულ მებრძოლს ჰქონდა 3 ზურგჩანთა, პირველი — დაზავის სატრანსპორტო-ტურისტული, რომელიც დაიფლითა პირველივე მეტრებზე.

მეორე — საშობო მსროლელისთვის გამოწვლილი ზურგჩანთა. სამხედროების აღწერით ყოვლად გამოუსადეგარი, თხელი კაპრონისგან შექცევილი, უამრავი ბალითა და თასით „გელამაზებულს, მესამე — 30-35 ლიტრის მიცუვლობის, ტაქტიკური ეკიპირების შემადგენელი კომპონენტი, ძალზე მოსახერხებელი აღმოჩნდა;

● რეკლამირებული დაზვერვის, მართვისა და კავშირის კომპლექსი „Стрелец“-ი, რომლის გამოცდაც, ჩემი აზრით, ამ სწავლების მთავარი მიზანი იყო, იწონდა 7,5 კგ-ს, შეიცავდა ათუერთობის ცალ-ცალკე ბლოკს და უამრავ საფეხს, რომლებიც ტრანსპორტირებისას დანაწილებული ჰქონდათ მებრძოლებს. ამ ხელსაწყოთ, რომელიც შეიცავდა GPS-ს, კავშირდასამულობის სისტემას, ბინოკლს ლაზერული მანიპულირებითა და ფოტოაპარატით, მონაცემთა გაცვლის რადიორბხს და მრავალ სხვა ფუნქციას, არ იმუშავა! საქმეს ვერ უშველა ხელსაწყოთ მთავარი კონსტრუქტორისა და შემქმნებელთა მიუღიე ჯგუფის ადგილზე ყოფნამაც. შედეგად, „XXI საუკუნის ტექნიკის“ ნაცვლად, მებრძოლები იალბუჯის კალთებზე ჩვეულებრივი მობილურებით სარგებლობდნენ კავშირის დასამყარებლად;

● გამართოდა კეების კომპლექტებმა. გამოყენებულ იქნა ორი ტვიპის: „მცირე ჯგუფებისთვის“, ყუთი, რომელშიც ეწყო საკვები 3 კაცზე 2 დღისთვის და „მაღალი მთის რაციონი“ — 2 კგ-ზე ოდნავ მეტი დღიური ულუფა ერთი მებრძოლისთვის.

დასასრულ, წარმოვიგებთ რუსული საშობო ბრეგადების საორგანიზაციო-საშტატი სტრუქტურას:

33-ე ცმბრის (ს/6 22179)

(დაღესტანი, ბოთიბი) 838-ე და 839-ე ცალკეული მომობროლი ბატალიონი (საშობო)

490-ე ცალკეული თვითმავალი პაუბიციების დევიზიონი 1198-ე ცალკეული სადაზვერვო ბატალიონი

კ/გ-ის ბატალიონი საზენიტო სარაკეტო-საარტილერიო ბატარა რადიოელექტრონული ბრძოლის ასეული

საინფორმ-მესანგრეთა ასეული სატერორტო ასეული მატერიალური უზრუნველყოფის ასეული (შედის საჭაპან-სატრანსპორტო ოცეული 20 ცხენით)

სამედიცინო ასეული და სხვა ქვედანაყოფები (მათ

შორის — სამხედრო ორკესტრი, გაზეთის რედაქცია და ტიპოგრაფია, პოლიგონი).

34-ე ცმბრის (ს/6 01485)

(გაჩანათი-ჩერქეზეთი) 1001-ე და 1021-ე ცალკეული მოტომსროლი ბატალიონი (საშობო)

491-ე ცალკეული თვითმავალი პაუბიციების დევიზიონი 1199-ე ცალკეული სადაზვერვო ბატალიონი

კ/გ-ის ბატალიონი საზენიტო-სარაკეტო-საარტილერიო ბატარა

რადიოელექტრონული ბრძოლის ასეული

საინფორმ-მესანგრეთა ასეული სატერორტო ასეული მატერიალური უზრუნველყოფის ასეული (მასში შედის საჭაპან-სატრანსპორტო ოცეული 20 ცხენით)

სამედიცინო ასეული და სხვა ქვედანაყოფები (მათ შორის — სამხედრო ორკესტრი, გაზეთის რედაქცია და ტიპოგრაფია, პოლიგონი, საგაურული მატლების რაზმი).

რა თქმა უნდა, შეიძლება იონინულად გავიღიშოთ რუსული საშობო ბრეგადების დადკომპლექტების, ადკურვილობის ხარისხისა და მცირე საშობო გამოცდებებზე, მაგრამ როგორც ნაპოლიონმა ბრძანა: „ძალა არასილვასა დასკანია“, მით უმეტეს, თუკი ეს ძალა არა საგაურად, არამედ რეალური მიწინააღმდეგეა. ის, რაც დღეს მათი ხარვეზია, შეიძლება მალე გამოსწორდეს, ხოლო ამის სურვილი რუსულ სამხედრო ხელმძღვანელობას ნამდვილად აქვს. ქართველმა სამხედროებმა, ალბათ, უფრო რეალურად უნდა გააცნობიერონ ზემოთწვინილი ტენდენციები და მეტი ქმედითი ზომები მიიღონ ამ ტიპის საფრთხის წინააღმდეგ. საჩხერეში ვინაყოფილად ვერობული სტანდარტების საშობო მომზადების ცენტრისა და საშობო ინსტრუქტორების მომზადება ნამდვილად არასაკმარისია არსებულ რეალობის გათვალისწინებით. რუსეთის არმიის ამ შზარდ ძალას უნდა დავუპირისპიროთ ადკეკატური და მეტი შესაძლებლობის მქონე დანაყოფები, რომლებიც ორგანულად იგრობონ თავს მაღალი მთების საბრძოლო ვარუდში. ეს პროცესი დასაჩქარებელია, რუსეთი დროს ნამდვილად არ მოგვევს.

შესტანენ კაპანხეძი ბრიგადის გენერალი, გენერალური შტაბის ყოფილი უფროსი

კავკასიური მოვლენები

აზერბაიჯანი

● სეასტოპოლში დასრულდა ევრო-არდ არაქელიანისა და ანდრეი განინის სასამართლო პროცესი. ამ პირებმა დაამსხვრეეს II მსოფლიო ომში სეასტოპოლის გათავისუფლების დროს აზერბაიჯანელი 77-ე დივიზიის დაღუპული მებრძოლების პატესაცქმად აღმართული მემორიალური კომპლექსი. სასამართლოს განაჩენით ორივეს სამსამო წლით თავისუფლების აღკვეთა მიესაჯა. პროცესის დროს არაქელიანმა აზერბაიჯანელებს პატიება სთხოვა და დახმინა, რომ რცხევენია თავისი საქციელისა.

● თუდაცვის სამინისტრომ განაცხადა, რომ ყარაბაღში შეჭრის ზაზიდან სნაიპერთა უკან გადაწევა პრობლემას არ მოხსნის, რადგან სროლა მაინც გაგრძელდება. სნაიპერთა გაყენის ინიციატივით სომხეთი გამოვიდა.

● აზერბაიჯანის არმიის ქვედანაყოფო მონაწილეობს ყირიმში 12 თვის დაწყებულ საერთაშორისო სწავლება Sea Breeze 2010-ში, რომლის მთავარი თემა მეკობრეთა საწინააღმდეგო საზღვაო ოპერაციებია.

● იენისში სახელმწიფო საზღვრის უკანონო გადაკვეთისთვის სახელმწიფო სასაზღვრო სამსახურმა აზერბაიჯანის — 34, საქართველოს — 7, ირანის — 4, თურქეთისა და ბანგლადეშის თითო-თითო მოქალაქე დააკავა. ამოღებულია დაახლოებით 1.074.558 მანათის კონტრაბანდა.

● ANAMA-ს ინფორმაციით, იენისში ნაღმებისა და აუფეთქებელი საბრძოლო მასალებისაგან ქვეყნის ტერიტორიის 2245923 კმ² გაუფოთდა. განადგურდა 4372 აუფეთქებელი საბრძოლო მასალა, 21 ტანკი და 1 ქვეთსაწინააღმდეგო ნაღმი. ANAMA-ს უკვე გასუფთავებული აქვს 135426942 კმ² ტერიტორია, ხოლო 618077 ნაღმი და აუფეთქებელი საბრძოლო მასალა გააუფებლებს.

სომხეთი

● „წლის ბოლომდე დაგეგმილია სასაზღვრო უსაფრთხოების კონცეფციის შემუშავება“, — განაცხადა ეროვნული უშიშროების საბჭოს ეროვნული

აზერბაიჯანელი სნაიპერები

უშიშროების სტრატეგიის სამმართველოს უფროსმა არამ ტანინანამ. მისი თქმით, კონცეფციის შემუშავებას საზღვრების განსხვავებული მდგომარეობა

ვობა ართულებს. საზღვრები ირანსა და საქართველოსთან თურქეთის საზღვრისაგან სრულიად განსხვავებულია. გარდა ამისა, საზღვრების დიდი ნაწილი (ყარაბაღში) თუდაცვის სამინისტროს ექვემდებარება. სომხეთის იმედი აქვს, რომ თანამედროვე საზღვრების შემქმნაში ევროკავშირი საკონსულტაციო, ორგანიზაციული და ფინანსურ დახმარებას გაუწევს.

● რუსული კონცერნი Алмаз-Антей განიხილავს სომხეთისთვის საპაერო თუდაცვის სისტემა C-300-ისთვის სათანადო ნაწილების მიწოდებისა და რემონტის საკითხებს.

სომხეთში მდგარი რუსული საპაერო თუდაცვის სისტემა C-300B

ჩრდილო კავკასია

● რუსეთის პრეზიდენტმა დმიტრი მედვედევმა ხელი მოაწერა ბრძანებულებას, რომლის მიხედვით რუსეთის შინაგან საქმეთა სამინისტროს სამხრეთის ფედერალური ოლქის მთავარი სამმართველოს უფროსის სამოადგილე, მილიციის გენერალ-მაიორები: იური კარასევი და ნიკოლაი სიმაკოვი, პოლკოვნიკი მიხეილ მინძავეი დაკავებულნი თანამდებობიდან გათავისუფლდნენ. მიხეილ მინძავეი 2005-08 წლებში ცხინვალის ხელისუფლების შინაგან საქმეთა მინისტრი იყო.

პიროსილვა...

● 6 ივლისს „ედინაია როსიას“ კონფერენციაზე პრემიერ-მინისტრ ვლადიმირ პუტინის თქმით, 2010 წლის დასაწყისიდან ჩრდილო კავკასიაში 100-ზე მეტი ბოვეკი განადგურდა. გასულ 2009 წელს რეგიონში 400 ბოვეკია განადგურებული. იენისის დასაწყისში ფედერალური უშიშროების სამსახურის უფროსმა ალექსანდრ ბორტნიკოვმა განაცხადა, რომ ჩრდილო კავკასიაში უკანონო ბანდოლომირებებისა და მათი ხელშემწყობები 240 კაცის საქმიანობა აღიკვეთა.

● ჩრდილო ოსეთში შიქანსა საზოგადოებრივი ორგანიზაცია „აფხაზეთის იმის მინაწილეთა საბრძოლო სამი“, რომლის დაახლოებით 50-მდე წევრი აფხაზეთიდან ჩამოსულ დელეგაციას ევტერანთა რესპუბლიკურ სახლში შეხვდა. აფხაზეთის ომში ჩრდილო და სამხრეთ ოსეთიდან სხვადასხვა ეროვნების დაახლოებით 400-მდე მოხალისე იბრძოდა. ჩრდილო კავკასიაში მრავალრიცხოვანი ათი და ბრძოლაში ათეულობით მებრძოლი დაკარგა, დაახლოებით ასამდე კი დაჭრა.

კოვლიჩგაჰი კაგიონეაი

აფხაზეთი

● 2 ივლისს აფხაზეთში ტამისის დესანტის დროს დაღუპულია ხსენის დე აღინოვა. 17 წლის წინ, 1993 წლის 2 ივლისს, სოფელ ტამისის რაიონის მახლობლად ზაურ ზარანდიას შეთაურო-

ჩრდილოკავკასიელ მებრძოლთა

„მანგუსტი“ №611
ოჩამჩირეთი
გადმოსასვლელად
ემზადება

ბით 300-კაციანი დესანტი გადმოსტეს, რომელსაც სოზუმი-ოჩამჩირის დამაკე-შირებელი გზა უნდა გადაეკეტა.

● აფხაზეთში საპატრიოტ ვარაულის ასეულის ჩამოყალიბებას იწყებენ. ამჟამად მუშაობა დებულების შესაქმნელად მიმდინარეობს. ასეულის მოვალეობა იქნება შტაბდროების რიტუალის ჩატარება და ოფიციალური ვიზიტით ჩამოსული უცხოეთის სახელმწიფოს მეთაურთა და სამხედრო დელეგაციების დახვედრა-გაცილება. საპატრიოტ ვარაულისათვის საპარადო ფორმის შექმნა მხატვარ-დისაინერ ელვირა არსალიას აქვს დაგეგმული. ფორმის განმსხვავებული ხაზი ტრადიციული ჩიზა იქნება.

● 5-7 ივლისს სამეთაურო-სამტაბო სამობილიზაციო წვრთნები ჩატარდა, რომლის თემა „სამხედრო მმართველობის, შენაერთების, სამხედრო ნაწილებ-

ის, სამხედრო კომისარატების მოქმედება და ჯარების მობილიზაცია“ იყო. წვრთნებს სეპარატისტების გენშტაბის უფროსის მოვალეობის შემსრულებელი პოლკოვნიკი ახლან ანქეაბი ხელმძღვანელობდა.

● ცოტა ხნის წინ რაზინსკის წყალსაცავზე გამოცდა ჩატარდა ადგილობრივ გემისაშენ ქარხანაში აგებულ საპატრიოტო კატარდას (პროექტი 12150 „მანგუსტი“), რომლის საბორტო ნომერი 611-ია. საერაუდოს, ეს კატარდა ოჩამჩირეთში მყოფი რუსი მესაზღვრეებსათვის არის განკუთვნილი. ამჟამად ოჩამჩირის დოქოჩიის მუდგენლობაში შექმნილია „მანგუსტის“ პროექტის ორი კატარდა №608 და №609.

ცხინვალის რეგიონი

● 2011 წლისათვის ახალგაზრდის რაიონში რუსული საოკუპაციო ხელისუფლება შეკულისურთა მოედნის აუგებს აპირებს. სიდანაც ცხინვალის ახალგაზრდის მამართლებით შეკულისურთა რუსეთი შესრულდება. ასეთვე მოედნების აუგა ზნაურში, ჯაფასა და კვასისშია დაგეგმილი.

● 7 ივლისს ახალგაზრდის რაიონში სოფელ ახმაჯის მახლობლად მდინარე ქსანში ბანაობის დროს საოკუპაციო ჯარების ერთ-ერთი ჯარისკაცი დინებამ გაიტაცა და დააჩხრი.

● 5-9 ივლისს რუსული საოკუპაციო ჯარების მე-4 სამხედრო ბაზის მოტიმ-სროლი და სატანკო კვედნაფიოების სწავლებები ჩატარდა.

ერთ-ერთი ჯგუფი

იუგოსლავიური

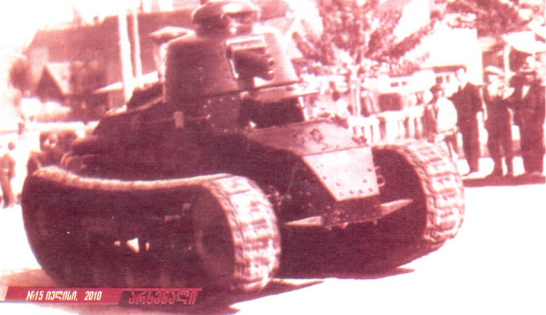

ტანკების შექმნის იდეა ინგლისში პირველი მსოფლიო ომის დროს, 1918 წლის ზაფხულში დაიბადა, როცა გერმანელთა კარგად დაცული პოზიციების გარღვევა ცოცხალი ძაღლის უზარმაზარ დანაკარგს იწვევდა. ამიტომაც მსხვერპლის შესამცირებლად სამხედროები მეტნიკური, მუხლუბებიანი, დაჯავშნილი საშუალების შექმნის საჭიროებამდე მივიდნენ.

იდეის ხორცშესხმა ერთ წელზე ცოტა მეტი მოითხოვა და 1918 წლის 15 სექტემბერს მდინარე სომის მახლობლად, სოფელ ფლურთან ბრძოლაში ბრიტანელთა ტანკებმა მონინალმდევრის პოზიციებს პირველად შეუტეს.

ახალი ტექნიკა სხვა ქვეყნების სამხედროებსაც მოეწონათ და მალე საკუთარი კონსტრუქციის ტანკების წარმოების ორგანიზება გერმანია და საფრანგეთში შეძლეს, ხოლო ომის შემდგომ წლებში ამ ქვეყნებს შეუერთდნენ იაპონია, იტალია, პოლონეთი, საბჭოთა კავშირი, ჩეხოსლოვაკია, შვედეთი და სხვ.

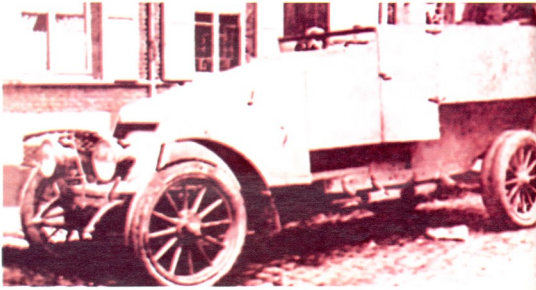
იუგოსლავიელთა მსუბუქი ტანკი Renault FT-17

ბანკნაშრობი

„არსენალში“ მოსული წერილებისა და კითხვების პასუხად ყურნალი ქვეყნებს პუბლიკაციების ციკლს, რომელიც ეძღვნება ტანკების განვითარებას, ტენდენციებსა თუ პერსპექტივებს, შეიარაღებისა და დაცვის ელემენტების თავისებურებებს, სხვადასხვა ქვეყნის ტანკების კონსტრუქციულ სიახლეებს, ტანკმშენებლობის დღევანდელ მდგომარეობასა და ა.შ.

ჩვენ უკვე განვიხილეთ შვედეთის, ჩეხოსლოვაკიის, ავსტრიის, შვეიცარიის, უკრაინის, პოლონეთის, უნგრეთის, რუმინეთის ტანკმშენებლობის ისტორია, ამ ნომერში იუგოსლავიის ტანკმშენებლობაზე გვიამბობთ...

რუსეთის არმიის შტაბსაკაპიტან ვ. მღებროვის (მღებრიშვილის) მიერ შექმნილი ჯავშანავტომობილი Mgebrov-Renault 40CV

1918 წლის ბოლოს ბალკანეთში ავსტრია-უნგრეთის იმპერიის ნანგრევებზე რიგით მეთიხე დამოუკიდებელი სახელმწიფო — სერბების, ხორვატებისა და სლოვენების ერთიანი სამეფო აღმოცენდა.

1929 წლის ოქტომბერში სახელმწი-

ფოს დასახელება შეეცვალა და იუგოსლავიის სამეფო ქცოდა.

სამეფო არმიის ბირთვს Antanta-ს მხარეს მებრძოლი სერბთა ქვედანაყოფები ქმნიდნენ და მათ შორის იყო 1917 წელს ჩამოყალიბებული ჯავშანავტომობილების ოცეული.

ოცეული ტექნიკური კვებით აღჭურვილი ორ-ორ ფრანგულ Peugeot-153-სა და რუსეთში აწობილი Mgebrov-Renault 40CV-ს ითვლიდა და სერბეთის ჯარების შექმნადადგენლობაში სალონიკის ფრონტზე იბრძოდა.

1918 წელს ოცეულმა სერბთა და სლოვენთა მძე მარშო შუასრულა და მიუხედავად იმისა, რომ მაშინდელი ტექნიკა სამეფლოით არ გამოირჩეოდა, სოციერთმა ჯავშანავტომობლმა რადიუნამე ასეული კალიმეტრის გავლა მაინც შეძლო.

1919 წელს სერბმა სამხედროებმა უნგრეთში ფრანგულ სატანკო ბატალიონში ტანკები პირველად იხილეს და ნანახმა იმდენად დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა, რომ მალე საფრანგეთთან

გზა პარპივიდან ჩთულაღა

ტანკისტების მომზადებასა თუ ტანკების გადმოცემის თაობაზე მოლაპარაკება დაიწყო.

1920 წლის თებერვალ-ინისში სერბთა პირველმა ჯგუფმა კონსტანტინობლის მახლობლად ფრანგული სატანკო ასეულის ბაზაში მომზადება გაიარა.

მომზადებისა და სატანკო საქმის თეორიამ გადრძეების პროცესი საკმაოდ ხანგრძლივი გამოდგა და თუკოსლავიის არმიამ პირველი ტანკები 1930 წელს მიიღო.

სამხედროები 12 მსუბუქსა Renault FT-17-მა და 9 მძიმესზე უფროსსა FT-Kegresse-მა გააზარა. ტანკებს არმიული აღნიშვნა M28 მიენიჭა და პირველი ჯგუშნისატანკო ასეულიც ჩამოყალიბდა.

სატანკო ოპტიმისში ცოტა ხანში გაჩეღდა, როცა ექსპლუატაციის პირობებში ძველი ტექნიკის სუსტნი მხარეები გამოეღინდა და ამის გამო ბევრმა ტანკმა ბრძოლისუნარიანობა დაკარგა.

საბაზო FT-17-გან FT-Kegresse-ს გაუმჯობესებული დაკიდება და ფოლადის ელემენტებით გაძლიერებული რეზინის მუხლებებით განასჯევებდა. ეს ტექნიკური სახელე არასაიმყო გამოდგა — სწრაფად ცვდილობდა და დიდ სასქარეებზე წამყვანი ბორბლებისად კარდებოდა. თუკოსლავიური ქარხნები კი სათანადო მუხლებებისა და სხვა ნაწილების დამზადებას ვერ ახერხებდნენ.

მუშა მდგომარეობა, ასე თუ ისე, 10-მა ტანკმა შეინარჩუნა, მაგრამ ძველი

ჯავშანავტომობილი BOV

მილიციის ჯავშანავტომობილი BOV-M

უმართავი რაკეტული
ჭურვების დაანადგარი
აღჭურვილი
ჯავშანტანსპორტიორი M-60

ტექნიკა უკეთეს შემთხვევაში ტანკისტთა მომზადებულად თუ გამოდგებოდა.

1932 წელს პოლონეთთან მოლაპარაკება თუკოსლავიისათვის 7 FT-17-ის სათანადო ნაწილების პარტიასთან ერთად გადაცემით დასრულდა, ხოლო 1935 წელს საფრანგეთთან, როგორც იქნა, საჭიროდ წაივალა და თვის მიჯგომრე ქვეყნის ომზე ტანკის კიდევ 20 ტანკი უსახედილოდ და უნდა.

1932 წელს სამხედრო უწყებამ კვადრისათვის მსუბუქი დაჯგომრული ტანკის (ტანკების) შესარჩევი კონკურენსი გამოაცხადა.

ქვეყნის საკუთარი ჯავშნისატანკო წარმოება არ გაჩნდა, ამიტომ კონკურენსი სახლერგარეული ფირმების მიან-

ქვეითია
საბრძოლო
მაჩინება M-80A

ილეობაზე იყო გათვლილი.
წარმოდგენილი პოლონური (TKS) და ჩეხოსლოვაკური (ფირმა CKD-ს P-1 და ფირმა Skoda-ს MU-4) ტანკებთან მეტი მსჯელობა „შკოდას“ MU-4-მა დაიმსახურა. ბელგრადაც 40 ტანკეტის შექმნას აპირებდა, მაგრამ ბიუჯეტში საჭირო

თანხები არ მოიძებნა და არც გარიგება შედგა.

„შკოდა“ იმედს არ კარგავდა და 1934 წელს იუგოსლავიელ სამხედროებს 37 მმ-იანი ქვემუხითი აღჭურვილი გაუმჯობესებული მოდელი S-1-D შესთავაზა.

თავიდან მოლაპარაკება 10 ტანკეტის შესაქმნად გაიმართა, მაგრამ გამოყოფილი ფული საკმარისი არ აღმოჩნდა და მხოლოდ რვა მათგანის ყიდვა მოხერხდა.

ქვეყნის სამხედრო წრეები ვაგუშანსტანკო ძალების სისუსტეს ხედავდნენ და მდომარეობის გამოსწორებას შეეცადნენ.

1940 წლის აპრილში საფრანგეთიდან ტანკების ბოლო პარტია „არჩოს“ 54 მსუბუქი R-35 შემოვიდა და ახალი ტანკებით მე-2 სატანკო ბატალიონი დაკომპლექტდა.

1941 წლის 6 აპრილს გერმანიის არმია იუგოსლავიაში რამდენიმე მხრიდან შეიჭრა. მოწინააღმდეგეს მრავალრიცხოვან და გამოცდილ ძალებს იუგოსლავია ასევე ცოტა მეტი ტანკი დაუპირისპირდა და უთანასწორო ბრძოლებში წოგაერთობა სატანკო ასეულმა გამორულად იბრძოლა.

ომის დაწყებდნენ მეთორმეტე დღეს 18 აპრილს ქვეყნის ზღისუფლებამ კაპიტულაცია გამოაცხადა. ბრძოლებს გადარჩენილი ყველა T-32 და R-35 ტანკის ტეგება ააფეთქეს, ხოლო FT-17-ების

ყველა თომბის
საყვარელი გავითი
1934 წლიდან

მცირე რაოდენობა გერმანელებს ალაფად დარჩათ.

ომის შემდგომ იუგოსლავია ჯაფმან-სატანკო სამხედრო-სამრეწველო კომპლექსის ჩამოყალიბებას საუბრისობილო და სატრაქტორო ქარხნების სიმძლავრეთა გამოყენებით შეეცადა.

მარბორის (სლოვენია) ავტომობილებისა და ძრავების ქარხანა 1947 წლიდან სამხედრო დანიშნულების 3 ტონა ტვირთამწეობის სატვირთო ავტომობილებს ამზადებდა.

განვითარების მომდევნო ეტაპზე ქარხანამ გერმანული კონცერნ Klockner-Humboldt-Deutz-ისაგან Magirus-Deutz სატვირთო ავტომობილების წარმოების ლიცენზია შეიძინა და 2,5-5,0 ტონა ტვირთამწეობის მაღალი გამავლობის (4X4) სამხედრო ავტომობილების წარმოება აითვისა.

ხერხების ძირითადი საბრძოლო ტანკი M-84AS

სლოვენების ტანკი M-84

განყოფილებას და უკანა — ძრავ-ტრანსმისიას დაეთმო.

მარბორულმა სპეციალისტებმა ჯაფმანავტომობილის კორპუსს მრავალმხრივი გამოყენება მოუძებნეს და იუგოსლავიის არმია იღებდა რეაგდელიან სამხედრო პოლიციის ჯაფმანავტომობილს (BOV-VP), 7,62 მმ-იანი ან 12,7 მმ-იანი ტყვიამრეკვეთი აღჭურვილ მილიციის ჯაფმანავტომობილს (BOV-M), სანიტარულ ჯაფმანავტომობილს (BOV-SN), თვითმავალ ტანკსაწინააღმდეგო დანადგარს (BOV-1 — აღჭურვილია 9M114M Милютка-ს ტაბის 6 მართვადი ტანკსაწინააღმდეგო რაკეტით), თვითმავალ საზენიტო დანადგარს (BOV-3 — აღჭურვილია სამი 20 მმ-იანი საზენიტო ავტომატით), თვითმავალ მსუბუქ საარტილერიო დანადგარს (BOV-30 — აქვს ორი 30 მმ-იანი ქვემები), თვითმავალ საზენიტო-სარაკეტო დანადგარს (აქვს ხელით გადასატანი საზენიტო კო-

M-60-ის სანიტარული ვერსია

მარბორელებმა დააპროექტეს 1,5 ტონა (4X4) და 3,0 ტონა (6X6) ტვირთამწეობის მრავალმხრივი დანიშნულების ავტომობილები და 1975 წლიდან სერიულად უშვებდნენ.

ეს ავტომობილები არმიაში სატრანსპორტო, საარტილერიო გამწეების, სამტაბო, სანიტარული და სარეკონტრო-სავაკუაციო მანქანის მოვალეობას ასრულებდნენ.

მარბორის ქარხანამ მრავალფუნქციური BOV-ის (4X4) სერიის დაჯავშნული ავტომობილებიც შექმნა და 1979 წლიდან სერიულ წარმოებაზე გადავიდა.

ჯაფმანავტომობილის წინა ნაწილი მართვის ორგანოებს, შუა — სადესანტო

**თვითმავალი
სახინტიო
დანადგარი
BOV-30**

მორალურად მალე დაძვლდა და მისი შეცვლის აუცილებლობა როცა დადგა, ქალაქ პალეს ქარხანა Famos-მა თანამშრომლობის საფუძველზე არჩევანი ცნობილ ფრანგულ ფორმა Hispano-Suzy-ზე შეაჩერა.

ერთობლად პროექტზე მუშაობა 1971 წელს დაიწყო და საზოგადოებამ ახალი ქვეთითა საბრძოლო მანქანები პირველად 1975 წლის მაისის ადლუმზე იხილა.

თუგოსლავიური M-80-ის ფრანგულ AMX-10P-სა და საბჭოთა BMP-1/BMP-2-თან ბერი მსგავსება აღმოაჩნდა.

ის შექმნილია თანამედროვე ტექნოლოგიითა და თანამედროვე ტექნოლოგიებით და ტრადიციული კომპონენტები აქვს; წინა ნაწილის მარჯვენა მხარე ძრავას უკავია, ხოლო მარცხენე მძღოლ-მექანიკოსის ადგილია მოწყობილი.

საშუალო და უკანა ნაწილი გამოყოფილია დენანტისათვის, რომელიც ჩახსენდება-გადმოხსნისათვის კიბოში გამოჭრილ ორ კარს იყენებს.

კორპუსი 30 მმ-იანი ფოლადის ფურცლებისგან არის შეკრული და შვეიცარიული მსხვილმეტის მსხვილკალიბრის ტყვიებისგან იცავს.

1984 წელს კაიროში სამხედრო გამოფენაზე თუგოსლავიამ გაუმჯობესებული ვერსია M-80A წარადგინა.

M-80A სერიულად მზადდებოდა და თუგოსლავიის არმიის შექმნილი ნაწილების შვიარალბაში მთავარი ადგილი დაიკავა. სულ 950 ერთეული M-80/M-80A არის დამზადებული.

M-80A: მასა — 14 ტონა, ეკიპაჟი — 3 კაცი, დენანტი — 7 კაცი, დიზელის ძრავა — 315-ც.ბ.ძალიანი, მაქსიმალური სიჩქარე შოსზე — 60 კმ/სთ-ზე და წყალზე — 5 კმ/სთ-ში, სვლის მარაგი — 500 კმ,

მდექეხი Стрела-2-ის რვა რაკეტა) და სხვ.

BOV-VP: მასა — 9,1 ტონა, ეკიპაჟი — 2 კაცი, დენანტი — 8 კაცი, დიზელის ძრავა — 150-ც.ბ.ძალიანი, სიჩქარე — 95 კმ/სთ-ში, სვლის მარაგი — 500 კმ, შვიარალბა — 7,62 მმ-იანი ან 12,7 მმ-იანი ტყვიამფრექვეი;

1965 წლის ადლუმზე თუგოსლავიის სახალხო არმიის ჯარისკაცებმა პირველად გაატარეს მუხლუხა ჯავშანტრანსპორტიორ M-60-ების კოლონა.

ჯავშანტრანსპორტიორი ავსტრიული Steyr-ის დიზელის ძრავას, სამამული წარმოების საარტილერიო გამქმ GJ-800-ისა და საბჭოთა 76 მმ-იანი თვითმავალი საარტილერიო დანადგარ CV-76-ის კავშირებსა თუ აგრეგატების გამოყენებით შეკმნა.

კორპუსი ფოლადის ფურცლებისგან არის შეკრული და პირად შემადგენლობის ტყვიებისა და ნამსხვერვეებისგან იცავს.

საბაზო M-60P მოდილიან ერთად შექმნილია თვითმავალი 82 მმ-იანი ნაღმ-სატყორცი (M-60SP), თვითმავალი ტანკ-სწინააღმდეგო დანადგარი (აქვს ორი 81,8 მმ-იანი უკუგორბო ტყვიები). სანიტარ-ოლი და საკომანდო მანქანები.

M-60: მასა — 11 ტონა, ჯავშანი — 25 მმ-იანი, ეკიპაჟი — 3 კაცი, დენანტი — 7 კაცი, დიზელის ძრავა — 140-ც.ბ.ძალიანი, სიჩქარე — 45 კმ/სთ-ში, სვლის მარაგი — 400 კმ, შვიარალბა — 12,7 მმ-იანი ტყვიამფრექვეი **Browning M-2HB** და შეწყვეტილებული 7,92 მმ-იანი ტყვიამფრექვეი **MG-53**;

ჯავშანტრანსპორტიორი M-60P

შვიარალბა — 20 მმ-იანი ქვემეხი **HS-804** და შეწყვეტილებული 7,62 მმ-იანი ტყვიამფრექვეი **MG-53** (გერმანული ტყვიამფრექვეის **MG-43** ანალოგი), შესაძლებელია ტანკსაწინააღმდეგო ორი რაკეტა **9M114M** Малютка და მატყბა.

ქვეითა საბრძოლო მანქანის ბოლო ვერსიის M-98-ის (M-80AK Vidra) ახალი კონსტრუქციის კოშკურა და 30 მმ-იანი სტაბილიზებული ქვემეხი აქვს.

თუგოსლავიური ჯავშანტყეპის წარმოების ველზე და მიღწევა საბჭოთა ტანკ T-72-ის გაუმჯობესებული მოდილების გამოშვება დაიწება.

1979 წელს თუგოსლავიამ საბჭოთა კავშირისგან ტანკების წარმოებისათვის აუცილებელი ლიცენზია, ტექნიკური დოკუმენტაცია და საექსპორტო ვარიანტით დამზადებული 50 ტანკი T-72 იყიდა.

რამდენიმე წელი დოკუმენტაციის შესწავლა და ზოგიერთი აგრეგატის თუ კანძის საკუთარი კონსტრუქციებით შეცვლა-გაუმჯობესებას დასჭირდა.

ქალაქ სლოვენსკი-ბროდის (ხორვატია) ჯურო დაკოვიჩის სახელობის ქარხანამ ტანკის თუგოსლავიური ვერსიის საცდელი ნიმუშები 1982 წელს გამოუმუშავა, ხოლო 1984 წლიდან M-84-ის სერიულ წარმოებას შეუდგა.

საბჭოთა და თუგოსლავიურ ტანკებს შორის მსგავსება დიდა, მაგრამ აღჭურვაში განსხვავება შესაძენეა.

თუგოსლავიურ ტანკს აქვს ცეცხლის მართვის ავტომატიზებული სისტემა, სადაც გაერთიანდა მეთაურისა და მძღოლ-მექანიკოსის დღე-ღამის კომბინირებული სამსახურე ლაზერული მანძილმომზობი, ანემომეტრი და მართვის კომპიუტერული

ჯავშანტრანსპორტიორ M-60-ის შახი და იმპროვირებული ჯავშანიკორპუსი

დაჯავშნული ტრაქტორი

სისტემა.

უკრაინული M-84 1987-88 წლებში საბჭოთა კავშირში გამოიყენებოდა და მალე ტექნიკურ-ტაქტიკური მახასიათებლები იქაც დაამტკიცა.

1988 წლიდან სერიულ წარმოებაშია მიღწერილი M-84A, რომელსაც ახალი კოშკურა, გაძლიერებული ჯავშანდაცვა, გაუმჯობესებული ცეცხლის მართვის სისტემა და 12 ცილინდრიანი დიზელის ძრავა აქვს.

M-84A: მასა — 41,5 ტონა, ეკიპაჟი — 3 კაცი, დიზელის ძრავა — 1000-ცხ.ძალიანი, სიჩქარე — 68 კმ/სთ-ში, სვლის მარაგი — 700 კმ, შეიარაღება — 125 მმ-იანი ქვემუხი, 7,62 მმ-იანი ტყვიამფრეველი M-86 და 12,7 მმ-იანი საზენიტო ტყვიამფრეველი M-87.

1984 წლიდან სამოქალაქო ომის დაწყებამდე 502 ერთეული M-84/M-84A-ს დაშვადება მოესწრო. ტანკმა სხვა ქვემუხის დანერგვებაც გამოიწვია.

1989 წელს ქვეუბომა 200 ტანკი M-84A (მათ შორის — 15 სამოქალაქო და ამდენივე დაჯავშნული საევაკუაციო-სარეკონტო მანქანა) შეუკვთა.

თურქეთის „ქარიშხალი უღანოში“ დაწყების წინ ქვეუბის 12 ტანკი ჰყვდა, ხოლო დანარჩენები თურქეთის მხედრობისა და მისი დასრულების შემდეგ მიიღო.

ტანკებით ლიბიაც დანერგეს და 200 ცალი M-84AB-ის შესაქმნად მოლაპარაკება დაიწყო, მაგრამ უკრაინის სამოქალაქო ომმა კონტრაქტის გაფორმებას ხელი შეუშალა.

ომის გამო გარიგება პაკისტანთანაც ჩაიშალა. ერთმა ტანკმა პაკისტანში გამოცდა გაიარა და სამხედროების მოწონებაც დაიმსახურა, მაგრამ ომის გამო გარიგება არ შედგა.

ტანკის ბოლო, სერბულ ვარიანტს M-84AS აქვს ცეცხლის მართვის ახალი

სისტემა, კომპლაციური ჭურჭებისაგან დაცვის დინამიკური დაცვის სისტემა KOHTAKT-5, თბოეზორიანი სამიხნე, ტანკსაწინააღმდეგო მართვადი რაკეტებისაგან დაცვის სისტემა ШИРОკა და სხვა ტანკი აღჭურვილია 125 მმ-იანი ქვემუხით და შეუძლია ტანკსაწინააღმდეგო მართვადი რაკეტა AT-11-ის 5 კმ-ზე სროლა.

1990 წლიდან დაიწყო მუშაობა ახალი ძირითადი საბრძოლო ტანკი V2001 Vihor-ის შესაქმნელად. სერიული წარმოება პროექტირების დანქნა წლის შემდეგ იგეგმებოდა.

„ვიზის“ წინამ 44 ტონამდე მოიმატა და მაღალი საექსპლუატაციო მახასიათებლების შესანარჩუნებლად ტანკისათვის 12-ცილინდრიანი და 1200-ცხ.ძალიანი დიზელის ძრავა მოხდა.

მაქსიმალური სიჩქარე მოსწეე საათში 72 კილომეტრზე იყო გათვლილი. ჯავშანდაცვის ახალი სისტემები ეკიპაჟისათვის ბევრად უფრო საიმედო იყო, ხოლო სატანკო 125 მმ-იანი ქვემუხისათვის უფრო ძლიერი და ეფექტური გასროლები შეიქმნა.

სამოქალაქო ომისა და ეკონომიკური ემბარგოს გამო პროექტის დასრულება არ მოხერხდა და სამუშაოები შეჩერდა.

სამოქალაქო ომის წლებში თავისუფლებისათვის მებრძოლი რესპუბლიკებმა დაჯავშნულ ტანკებს ნაკლებობას განიცადდნენ და პრობლემის დაძლევისათვის იმპროვიზებულ დაჯავშნულ ტანკებსავე კმინდნენ.

ხორვატიის ბევრ ქალაქში ათეულობით სახელოსნო, პატარა საწარმო თუ დიდი ქარხანა ასეთი სახის ტანკების ამზადებდა.

შპსის დანიშნულებას სამოქალაქო სატყვიანო თუ თვითმცლელი ავტომობილები, მაღალი გამავლობის ავტომობილები, ავტობუსები, მუხლუხა და ბორბლიანი ტრაქტორები ასრულებდნენ.

ფოლადის ფურცლებისაგან ელექტრომუდრელებით დამზადებულ კორპუსს უფრო ხშირად ითხვეთ ხედი ფორმა ჰქონდა ან თავად დასავლეთში იბეჭეტის კონფერაციანზე იყო მოგებული.

დაჯავშნულ კორპუსში მყოფი ეკიპაჟი წვრილკალიბრიანი ტყვიებისაგან დაცული იყო და საასუხო სროლისათვის კორპუსში დატანებულ ამბრახურებს იყენებდა.

ამგარი გზით იყო შექმნილი სხვადასხვა ტყვიადობის ჯავშანტანსპორტიორები, 82 მმ-იანი და 120 მმ-იანი თვითმავალი ნაღმსატყვორცნები, დაჯავშნული ხანითარული ავტობუსები, ტრალეებით აღჭურვილი დაჯავშნული ტრაქტორები და სხვა.

იმპროვიზებული დაჯავშნული ტექნიკის ბევრ ნიმუშს თავისი საცეცხლე საშუალებებს ჰქონდა, სადაც სხვადასხვა კალიბრის ტყვიამფრეველები თუ წვრილკალიბრიანი ავტომატური ქვემუხები იყო გამოყენებული.

შალვა მომიხარბიძე

ხორვატიის ტანკების ერთ-ერთი ნაიმუშავარი

სიხა-ხოშაი მშვიდობიანობის ღმოს

საქმობდ ბევრ ციხე-კოშკს ალუა არასოდეს გადაუტანია. ისინი, ჩვეულებრივ, მშვიდობიანი ცხოვრების ცენტრებს წარმოადგენდნენ. იმის გამო, რომ ამ ციხე-კოშკებში საშუალო გვარიის არისტოკრატები ცხოვრობდნენ. ციხე-კოშკში და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე ისე ურთიობოდნენ და საკმთანობდნენ, როგორც მაღალ საზოგადოებას შეეფერებოდა: ნადიმითა და სახმადრო ვარჩიებით დაწვეული, ქარავითა და არმიებით დამთავრებული. როგორც ძალაუფლების ცენტრები, ციხე-კოშკები მმართველობის, პოლიტიკისა და შთქმულების ადგილები იყო. იქ ასევე, ადგილ-მამულის მართვა-გამგეობა და გადასახადების შეგროვება ხდებოდა. ციხე-კოშკებში თავს იჭრდნენ დურგლები და მკვლელები. მტკიცე კედლების მიღმა ოქრო-ვერცხლი და მინიმალური საბუთები ინახებოდა.

ღამისთვა
გაივინის გარეთ
როდესაც ღორი ციხე-კოშკში ახეობდა და სტუმრებს იღებდა, მისი მახლობლის გარეკული ნაწილი ციხე-კოშკის ვარჯი, ამოღებდნარ სოფლების (საღლებში) ან ფურცლებში ათვდა ღაოსს.

გუშაგები
მშვიდობიანობის დროსაც კი ციხე-კოშკის კარიბჭეს ჭურჭლებიდან თივადაც მონიშნავდად ავსებდნენ.

საბარდარეშო
ტუღლები გველაზე სტელ კედლებში იყო მონიშნული და გალავნის გარეთ, კედლის ძირას გათხრილ ღორში ორმის უკაბრდებოდა.

სახელსწიბი
სახელსწიბი, როგორც წესი, გარედა ელში იყო განთავსებული. იქ ამზადდნენ ღვინო, კარხე, რკინის იარაღებს და სათიროდ ვეჯეღვინს, რაც ციხე-კოშკის მთიანდებებს დასჭრდებოდა.

საშლიცლი
კოვდლიური რელიეფი მახორებს ცხოვრების (სასოფლები) ლდ მინიმალური ნაწილი იყო და კედლებში გველის უნდა ველოდვდარეშობის ოჯახებს (საკლასი საშლიცლი) ან საშლიცლები უნდა ველოდვდარეშობის ოჯახებს.

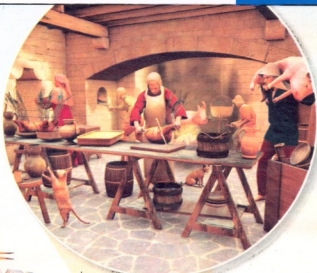
ყველაზე მაგარი წიგნი რაინდებისა და მუხასაუკუნეების ციხე-კოშკების შესახებ. მათი არსებობა მშვიდობიან და საომარ პერიოდებში... შენებისა და დალაშქერის სქემები და ნახატები...

მოიკითხეთ ბიბლუსის წიგნების მაღაზიათა ქსელში და საერთოდ, ყველა წიგნის მაღაზიაში! სერია „ეს საყაროს“ წიგნი რაინდები და ციხე-კოშკები!

სამზარეულო

ციხე-კოშკის მომინდურეთა რაიონშია, ლორდის ოჯახისა და მსახურების რაიონით, 200-300 კაცს აღწევდა, ამიტომ საცემის ფადი რაოდენობა იყო საჭირო. მუხანაზნივე, სამზარეულო ძაღვს დიდი ზომისა ჰქონდათ ხოლმე.

ჭა
წვლით მომარაგებას სასიცოცხლო მნიშვნელობა ჰქონდა და როგორც წესი, ამაღლებულყოფიდან ჭის მუშეობით. მისი სიღრმე 90 მეტრსაც კი აღწევდა.

ლორდის აპარტამენტები
ლორდი და მისი ოჯახის წევრები ცხოვრობდნენ რამდენიმე ოთახში, რომლებიც დანარჩენი ციხე-კოშკისგან მხოლოდ იმდენად იყო უკუთხოვნი და კარებიანი და კარებიანი.

გარიზონი

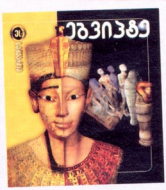
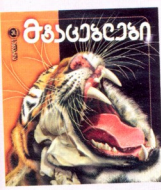
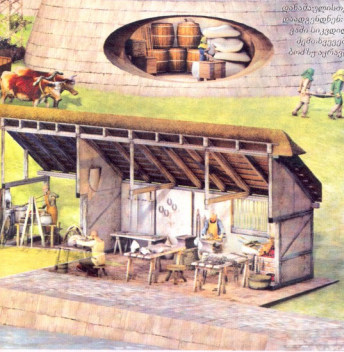
გარიზონი კრებად იდგინეს, სადაც გარიზონელები და საჭურველნი და იარაღის ინახავდნენ. მუცილიონის დროს ბელადებზე ძალიან დიდ თანხას რომ არ დაუბრუნებთ, გარიზონის მხოლოდ ერთადერთი ადამიანი გარიზონე იყო.

მკაცრი სამართალი

ციხე-კოშკისთვის სასიყვედუროდ იმდენად მძიმე დანაშაულის შემთხვევაში საკვდილით სჯიდნენ, უფრო მსუბუქ შემთხვევებში დანაშაულს სამარცხვინო პატივს უკრძალავდნენ და მარტოებს ან დაპატივებულს უწოდებდნენ.

კარბაზული სიხეარული

ქორწინებულნი საგარეო დიდებულების და სასულიერო განსამტკიცებლად საუკუნეო სიხეარული იყო დახმარებისთვის ხშირად მომართავდნენ ხშირ კაბატიონებსა და შატასკლებს. შიშვები, შიშვები და სხვა სახის დიდებულებები დიდ სიხეარულს მივლიან ხოლმე, საცემელო კალატიკური და ფინანსური უკუეთროს მოვლენა, ქორწინება გარიგებით ხდება და როცა ამოიფარებოდა, მხოლოდ უფლებების დიდ ხანადა კარგავდა ღირსებას, რომლებიც თითქმის არიფროს გააწმინდა, ხშირად უფრო მეტი შესაძლებლობისა ჰქონდათ საკუთარი სურვილისათვის დატარებულად, უადრე მცადარ არისტოკრატებს.

არ გამოგრჩეთ სერიის „ეს სამყარო“ სხვა წიგნებიც... „მტაცებლები“, „ფევიბტე“, „გამოგონებები“, „სტიქიური მოვლენები“

ასოქროთს უბადასი სკანსრაქმელები

წარმომობა

წინას (ანუ მსტერაი) — ასე ეძახდნენ საიდუმლო ომის მებრძოლებს ფეოდალურ ააპონიაში. საპურაებთან ერთად ისინი შიშის მოპყვერელი და საოცრად შეომრები იყვნენ ამომავალი შიშის ქვეყანაში.

ურბალო ხალხზე რომ არაფერი ვთქვათ, საშინელების მოლოდინით შეპრობილი საპურაები, სულსაყმინეუ ამბებს პყვეპოდნენ მათზე. წინაქმის წინაპრებად ისინი ტყის ღმერთებს, გრძელცხვირა ფითოსან ჯუჯებს — ტუნგებს, ძეგლებურად რომ მფარველობდნენ თავიანთ შაამომავლებს, — ასწილებდნენ მაგისა და ისეთ საბრძოლო ხელონებას აზიარებდნენ, რაც ჩვეულებრივი მოკვადისათვის მიუწვდომელი იყო.

წინაქმი იყვნენ ვერკაი მაქციები და ჯადოქრები, არაამქვეყნიური ბროტი სულსგან დაღდასმულები, რომლებიც, თანამედროეთით აზრით, შეუძლოთ კვლელში გასვლა, ჭერზე საარული, ფრენა და თვალის დახამხამებაში გაუწინარება. ასეთი შექმნულები ძველი ააპონიის ღამის შეომრებს ხელს აძლევდა, რადგან იგი იცავდა მათ უცხოებისგან, ხელს უწყობდა ოპერაციების აინომურობასა და საომარი ხელონების საიდუმლოების შესახებში.

შეარადებული ბრობების საიდუმლო ზრტები ყოველთვის დიდ პატივში იყო ძველი ადმისაყლეთის მრავალ სახელმწიფოში. ძველი ჩინეთის გამოჩენილი საზრდალ სუნ ცხის 2000 წლის წინ დაწერილ სახელგანთქმულ წიგნში „ომის ხელონება“ შაინარე მთელი თეი აქვს დათმობილი. დადგენილია, რომ ეს ტრაქტატი ჩინელ ღბოლოვლებთან ერთად ააპონიაში მიხვდა და უწინარი შეომრების გასტის ჩანასახში მყოფ სტრუქტურებში გაერცყელდა. ბრინჯი სიტოკო ტაისი (593-628) იყო პირული, რომელმაც შაინარეის გამოყენება დაიწყო საყოთარი მხზნებისათვის. სწორედ მისი მმართველობისას ჩაისახა ცნება „წინა-ძიუსუს“, რომელსაც „შაინარეის ხელონებად“ ან „უწინარად ყოველის ხელონებად“ თარგმნიან. რა თქმა

ის სადაღაც იქ იყო, მცველებს მისთვის თვალი არ მოუკრავთ, მაგრამ ეს არაფერს ნიშნავდა. სირბილისგან აქოშინებულმა მცვენემ აუნყა მია, რომ მიუხედავად სიბუნელისა და კოკისპირული წვიმისა, მოთვალთვალემ ცინესიმაგრის გარე გაღავანზე წამიერად მოპურა თვალი უცნაურ მოძრაობას. მცველებმა წამში მოიმაგრვეს იარაღი და ყოველი კუთხე-კუნჭულის ჩხრეკას შეუდგნენ. საჭირო იყო დიდი სიფრთხილე, არავის სურდა წყვდიადის მახვილის მოულოდნელი დარტყმა მიეღოთ მუცელში ან თითის სიგრძე მოწამლული ისარი — ფუკემიბარა მოხვედროდა სახეში. ამიტომ ყოველ ბნელ ადგილს ჯერ შუბებითა და აღებარდებით ჩხველდნენ, შემდეგ კი ჩირაღდნებით ამოწმებდნენ. ბრობლებში გამოწრთობილმა თავმოყვირე საპურაებმა კარგად იცოდნენ, ვისთან შეინდათ საქმე. კაცის კვლას მიჩვეულებს და თავადიც სასიკვდილოდ მუდამ მზადყოფნაში, სისხლი ეყინებოდათ, როცა წყვდიადის სამარისებურ სიწუმეს წინას შემპარწუნებელი ხმა გაპობდა. ეს იმას ნიშნავდა, რომ სადაღაც ახლოს დაძრწოდნენ ვერაგი, დაუნდობელი მაქციები, რომლებიც მზად იყვნენ დარტყმა ყველაზე სუსტ ადგილას მიეყენებინათ მათთვის. მიუხედავად უკიდურესი სიფრთხილისა, მცველებს მაინც გამოეპარათ წინაქმის თავდასხმა, — როცა ღამის წყვდიადი ელვამ წამით განათა, სიმაგრის მცველმა საპურაებმა დაინახეს, როგორ ავარდა ალი ერთბაშად ორ ადგილას ციტადელზე და საერთო სამხარულოს მახლობლად. ამის შემხედვარეთ წამიერად მოუდუნდათ ყურადღება და ვერ დაინახეს, როგორ გავრთა ლანდი ლოდების წყობიდან, ზედა სათოფურებისკენ, იქიდან კი ერთი ნახტომით შიგნითა ეზოში აღმოჩნდა. მათ არ იცოდნენ, რომ მსგავსი რამ უკვე ორ სხვა საიმედოდ დაცულ ადგილზეც მოხდა. რამდენიმე ხნის შემდეგ ატიხილმა ყვიროლა მოდარადეცეს ამცნო, რომ ამდენ ხანს შეუფალი და საუკეთესოდ დაცული სიმაგრის ციხისთავი უწინარემა მცველებმა გამოასაღეს სიციხლეს. იმავე წამს ატიხილმა პარკამ და შეტყვის ყოინამ ცხადყო, რომ მოწინააღმდეგის სარდალმა ტოკუუგავა იეიასუმ შეტყვის დაწვევამდე წინაქმი გამოიყენა. ოსაკის მოწვეული სიმაგრის ბედი გადაწვეტილი იყო. თინდებოდა ადრეული გაზაფხულის დილა.

ძიუტსუ, ადამიანთა მოქმედების დახვეწილი სისტემა, რომლის მიმდევრებსაც ღირსეული მებრძოლის გაქცევა შეუძლებოდათ ამ ხელობის დღევანდელი სუპერმენებისათვის.

ორგანიზაცია

დროთა განმავლობაში მიუძღო მყარი ოჯახურ-კლანური ურთიერთობა ჩამოყალიბდა. იაპონიის საზოგადოების იერარქიული სისტემის ოთხეუ ფენისგან (შეიშორები, ხელოსნები, გლეხები და ვაჭრები) უარყოფილმა ნინძებმა საკუთარი იერარქია მალე გამოიმუშავეს, კლანის ან სკოლის („რიუ“) სათავეში იდგა „ძიონინი“. მის ხელში თავს იყვინდა ხელმძღვანელობის ყველა ძაფი, იგი ადგენდა საერთო გეგმას, აკონტროლებდა ყველა აქციას, წყვეტდა, რა დავალებად რის საფასურად შეესრულებინათ ნინძებს. ჩვეულებრივ ეს იყო ხანში შესული, ბრძენი ადამიანი, რომელიც გადაწყვეტილებების მიღებას არა მარტომის წიფიერ, არამედ სამყაროს უზენაესს კანონებსა და ფილოსოფიურ ასპექტებს ითვალისწინებდა.

პირველი ძიონინები ხატორი და მომოტი სამურაების ოჯახებიდან იყვნენ. მათგან წარმოიშვა სამი ყველაზე სახელგანთქმული კლანის ხელმძღვანელი:

ხატორი ხანძი, მომოტი სანმაო და ფუძიბაიასი ნაგატო (არსებობს საფუძვლიანი ეჭვი, რომ ორი უკანასკნელი ერთი და იგივე ადამიანი იყო).

ძიონინები ბრძანებებს შუამავლების საშუალებით (ტუნინი) აუცილებდნენ.

უნდა, უწინარობა არა პირდაპირი ვაკეებით, არამედ ისეთი პირობების შექმნით იგულისხმებოდა, რომელიც მოწინააღმდეგე ნინძას ხელაყდა, მაგრამ ვერ აღიქვამდა. მათი მიზანი კი ამ დროს წმინდა დაზვერვითი საქმიანობა იყო. მხოლოდ ზეიანის ეპოქაში (794-1192 წლებში) მიიღო ნინ-ძიუტსუს საქმიანობამ საღიერისო-ტერორისტული ხასიათი.

იაპონურ მისწავე კი, ამ უჩვეულო ხელობის აკვანში, უკვე არსებობდნენ „მიკოსი“ საიდუმლო ეზოტერიკული მოძღვრების მიმდევრები, რომლისგანაც ბერული ტრადიცია „იამაბუსი“ წარმოიშვა. ეს იყო დროება, როცა გააფთრებული წინააღმდეგობა იყო იაპონელთა ძირბეულ, წარმართულ რელიგიასა და გარედან შემოსულ ბუდიზმს შორის. იამაბუსი, ანუ „მთიელი ჩხუბისთავები“, სინგტონის — ტიბეტური ბუდიზმის განშტოების მიმდევრები იყვნენ. ისინი დღევანდელი კიოტოს რეგიონში მთიან, მწვანე მისადგომ, ვაკუულ ტყერნარებში მკვიდრობდნენ და მთელი სიცოცხლის განმავლობაში ცდილობდნენ შეეძენებინათ სამყარო ადამიანის სხეულის პრაქტიკულ შესაძლებლობებში დახვეწილი წიაღსვლების გზით. ამ მეორდით აღმოაჩინეს „მთიელმა ჩხუბისთავებმა“ ადამიანის წარმოუდგენელი ფიზიკური შესაძლებლობები. იამაბუდელი იაპონიის სულიერ ღიდერებს აშკარად არ აძლევდა ხელს მათი დამოუკიდებლობა და მთიელების დასამორჩილებლად დამსჯელ ექსპედიციებს გზავნიდნენ.

ამკარა ჭარბ ძალებთან მტრული პრესინგის პირობებში სიცოცხლის შესანარჩუნებლად იამაბუსი იძულებული იყო, შეემუშაებინა შეიარაღებული და ხელნართული ბრძოლების განსაკუთრებული მეთოდები. მათი პირველი მოსწავლეები იყვნენ ნინძების წინაპრები, ოდითგან იქ მცხოვრები შეიძმარი-გლეხები „ძი სამურაი“. დროთა განმავლობაში მიუძღო მთავარულ ბანაკებში თავშესაფარი პირველადარბობებულმა სამურაებმა, ობლებმა, კოჩიდან და ჩინეთიდან ლტოლვილებმა, რომელთა შორისაც იყვნენ მეცნიერები, ბერები, ოფიცრები. მათ ადგილობრივებში მებრძოელი ქვეყნების ცოდნითა და გამოცდილებებით გაამდიდრეს.

„უწინარედი ფიფინის ხელოვნების“ საწყისებში შეინიშნება ინდური და ტიბეტური გავლენაც. ამასთან, დროთა განმავლობაში სულიერი, კულტურული და სამხედრო მეცნიერებები ისე აითქვიფეს ნინძანთაში, რომ წარმოიშვა თავის გადარჩენის სრულიად ახალი მეთოდი ნინ-

რომლებიც თვითონ იშვიათად მონაწილეობდნენ აქციებში, ისინი უშუალოდ გადასცემდნენ ბრძანებას გუნდებს — აქციების უშუალო შემსრულებლებს. ხშირად ძირინი ოპერაციებში ისეთ სხვადასხვა ჯგუფის მეთაურებს რიგდა, რომლებსაც ერთმანეთის შესახებ წარმოდგენა არ ჰქონდათ. სწორედ ისინი იყვნენ ლეგენდარული ნინები — მიზნურული გასამრჯელოსათვის მუდმივ საფრთხესა და ტანჯვით სიკვდილის მოლოდინში მყოფნი.

სამშალო რგოლის ზოგიერთი მეთაური და ქვეითა უმრავლესობა იმდროინდელი აპოლინის საზოგადოების ნარჩენებისგან იყვნენ. სოვკიანებით უცხოთა შედეგად ნინბათა წაღობი მოლიანად შექმნა და თაობათა განახლება ბუნებრივი, შობადობის გზით გაგრძელდა.

ნინების ყველაზე მრავალრიცხოვანი დავჯგუფება კოვას პროვინციაში იყო (XVI საუკუნეში იქ 50 კლანზე მეტი ცხოვრობდა). იგას პროვინციას სამი ოჯახი იყოფდა (ხაირი, მოძოტი და ფუძიბაიოსი; სამეფო მოძოტი სანდაირ ხელმძღვანელობდა). ყველაზე სახელგანთქმული ნინბა პატო ხანო მასაპივი (1541-1596 წ) იყო, მეტსახელად „ხანოსატანა“. ის და მისი ოჯახი არ ყოფილან დაქირავებული ვატარი-ნინბი, ისინი ტოკუგავას სამურაების ოჯახის ერთგული ვასალები იყვნენ. ნინბებისა და მათი კლანების მტრულ გარემოში არსებობის საწინააღმდეგო ყველასა და ყველაფერის გასაიდუმლოება იყო, გასაიდუმლოებული იყო ხელმძღვანელის სახელი და ადვ-

ილსამყოფელი. რიგითმა ნინებმა მათ შესახებ არაფერი იციდნენ და სამხედრო წამებთაიც კი მჩინაღმდეგეებს ხელნასკაძდს არაფერს აძლედნენ. ზოგიერთი ძირინი ორმავე ცხოვრებას ეწეოდა. მაგალითად, მამოტი სანდაიას სამი სახელი ჰქონდა, სამ ადვდაას ჰქონდა სახელი და სამი ცილ-შეილი კჳეადა. საფრთხეში ჩავარდნილი უჩინარდებოდა და სხვა ადვინზე სხვა სახელით აგრძელებდა ცხოვრებას. რიგითი ნინბები „სამშალოდან თავისუფალ დროს“ მთებში ან ჭაობებში ჩაკარგულ სოფლებში ცხოვრობდნენ ოჯახებთან ერთად და ჩვეულებრივ გლეხურ ჭაპანს ეწეოდნენ, ვარჯიშებს კი ისეთ რიდმდული ვითარებაში ატარებდნენ, რომ მეზობელმა გლეხებმაც კი არ იციდნენ მათ ნამდვილი ხელობის შესახებ. გასაიდუმლოებული იყო მათი გვემები, ბანაეების განლაგება, ბრძოლის მეთოდები და ილიეთები, რომლებიც თაობიდან თაობას მხოლოდ ელანის მიგით გადაეცემადა (კამეცქმ თანამომეების ხელით სიკვდილი ევლიდა).

ამ სისტემას დღესაც იყენებს სხვადასხვა კრიმინალური და არა მარტო კრიმინალური ორგანიზაცია.

ნინბას აღზრდა

ნინბა თავიდან პროფესია არ ყოფილა, იგი კასტის წევრობას ნიშნუდა. ნინბად არ განისწავლებოდნენ, უბრალოდ იბადებოდნენ ამაღ. ნინბად დაბადებულ ბავშვებს პატარაობიდანვე წვრთნიდნენ. მაგალითად, ბავშვის სახსრებს იმგაარ-

ად ამუშავებდნენ, რომ მას მთელი სიცოცხლის განმავლობაში შესძლებოდა კიდურების სახსრებიდან უმტკივნეულოდ ამოღება, რაც მეზობელ ნინბას გათავისუფლებას უადვილებდა ან ბრძოლის დროს კიდურის რამდენიმე სანტიმეტრით მოკლებულ დავრთვებას უწყობდა ხელს, ეს კი შესაძლებელი ბრძოლისას გადამწყვეტი ყოფილიყო. ამავე ასაკში დიდი ყურადღება ექცეოდა სუნთქვის გაგრავებას (სწავლებლის ყველა ეტაზე უნდა იყოფილიყო როლი ენის ჭვობილი). მათ ბავშვურ თამაშებს ყოველთვის სასწავლო ხასიათი ჰქონდა. უკითარებდა კოორდინაციას, რეაქციას, მოთმინებას, ხელს უწყობდა ორგანიზმის გაკავებას. ზოთი-ევესი წლის ბავშვებს უკითარებდნენ წონასწორობის გრძობასა და სიმარჯულ-სიმარჯულ, ასწავლიდნენ წერულ ლატანებზე ბალანსირებას, რომლებსაც უფრო და უფრო მაღლა სწევდნენ, ბოლოს კი ლატანს ეკვამულენ ან მოთინებული თოკებით ცვლიდნენ. ცხრა წლიდან იწყებოდა მოქნილობის განვითარება, ხტომების შესწავლა და სხეულის სრულყოფილ ფუნქციონირების განკუთვნილი ვარჯიშები, ასწავლიდნენ სიცხასა და სიცოცხლე დაკლებას, აჩვენდნენ უსძელ-უშემდლად დიდხანს ყოფნას, ტკივილის ატანას და სხე.

მოძაილი ნინბების ზრდასთან ერთად იზრდებოდა ხელ-ფეხით საბრძოლო ტექნიკის მოცულობაც, რასაც ისინი სხვადასხვა სიმკვრივის საგნებზე ამუშავებდნენ. თითოეული მათგანი „ტაი ძიუტუსუნ“ ოსტატად ვალიდებოდა, ხშირაროული ბრძოლა, უიარაღოდ თავდაცვის ტექნიკის ფლობა მათთვის ისეთივე ჩვეულებრივი მოვლენა იყო, როგორც სიარული. გარდა ამისა, მათ ასწავლიდნენ, ევტობა და მახვილით ბძოლას, დანებისა და სხვა ნივთების ზუსტად ტყორცნას, ჯავჭევისა და თოკების გამოყენებას, იარაღის უჩინარდ ტარებას. ყურადღება მახვილდებოდა მოცემული სკოლის რომელიმე კონკრეტული იარაღის სრულყოფილად ფლობაზე.

ახალგაზრდებულ ნინბებს ასწავლიდნენ ცუქუსა და ვეირნას, მოვკიანებით — წყალქვეშ ბძოლას. აზიარებდნენ რბენისა და სიარულის განსაკუთრებულ ტექნიკას, რადგან თითქმის ყოველთვის ფეხით დადიოდნენ და კვალის არევის ხელისუქნებასაც მაღალ დონეზე ფლობდნენ. მათ ჩემპაგულეზლად სიარული, ხიანდ ხესა და სახურავიდან სახურავზე უხმაურიდ გადახტობა შეეძლოთ (ცალკე საგანად ჰქონდათ გამოყოფილი უბრალო მან-

ბილზე შეუქრებლად (დღე-ღამის განმეობლაში) სიარული და სირბილი. ნინძა 560 კილომეტრს ედოსა და ქალაქ ოსაკას შორის სირბილით სამი დღე-ღამის განმეობლაში ფარავდა. „ნინძა-ძიუტსუს“ თანამედროვე იაპონელი ოსტატი კაცუში ამტკიცებს, რომ დღეში 110 კილომეტრის გარბენა ნინძასთვის ჩვეულებრივი მოვლენა იყო. საერთოდ, ვველგან და ყოველთვის სისწრაფე იყო საჭირო. ნინძას მიწინააღმდეგეზე გამარჯვების საწინდარად ელვისებური გადაადგილება, შეტევა და კონტრშეტევა იქცეოდა ხოლმე. მოკვანიებით მოხარდებს ასწველიდნენ ფსიქოლოგიასა და მსახიობის ოსტატობას, აწვედნენ მდგომარეობის ადეკვატურად შეფასებას, ადამიანური სისუსტეების გამოყენებას, საფარში დიდხანს, საბოლოო გამარჯვებამდე ჯდომას (რამდენიმე დღე), ადამიანის შებორკვას, შებოჭილობისგან გათავისუფლებას, გაქცევის მეთოდებს, წამლების დამზადებას, მკურნალობას, ინფორმაციის დამახსოვრებას, პაპირზის ტექნიკას („საიმიინ-ძიუტსუს“) და მრავალ სხვას.

ნინძები სრულყოფილად ფლობდნენ შენიღების ხელოვნებას. სხეულის გაკვეთასთან ერთად დიდი ყურადღება ექცეოდა ფსიქოლოგიურ მომზადებას. ადამიანის სხეულში ჩაზღვებული უხილავი რეზერვების გაღვივება ფანტასტიკური და წარმოდგენილი მოქმედებების შესრულების საშუალებებს იძლევა. ნინძებს დიდი გამოცდილება ჰქონდათ დაფარული მარაგების აღმოჩენისა და გააქტიურების საქმეში. ფარული რეზერვების პოვნისა და გამოყენების ერთ-ერთ მეთოდად ისინი მდიტაციას (მედიტაცია — დაფიქრება, ჭკრუტა, ჩიდრამკება) და სუნთქვის ხელოვნებას იყენებდნენ. ნინძას

მის მომზადებაში გადამწყვეტ როლს ასრულებდა აგრეთვე სიკვდილის შიშისგან გათავისუფლება. ხასიათის გაწონასწორება და მიწინააღმდეგესთან საკუთარი უპირატესობის ეჭვშეუტანელი, ურყვე რწმენა.

„ნინძიუტსუს“ კვინტესენცია (კვინტესენცია — საფუძველი, არსი) იყო არსებული სამყაროს წესრიგი. არსობის, ბუნებისა და ადამიანის, როგორც მისი ნაწილის, მოძრაობის პრინციპები. ტიპური ნინძა იყო მათემატიკოსი, მეცნიერი, ქიმიკოსი, ფარმაცევტი, რომელიც თავის ცოდნას ყოველთვის და ვველგან საომარი მიზნით იყენებდა.

ნინძა ყოველთვის ცდილობდა კვალის წაშლას. ტყვედ ჩაურდნისას, რაც ერთობ იშვიათად ხდებოდა, იგი ვალდებული იყო, ისე დაემხანხებინა სახე, რომ მტერს ვერ ამოეცნო რომელი კლანის ან ოჯახის წარმომადგენელთან ჰქონდა საქმე. ზოგჯერ დატყვევებული ენას წაიკვნებდა და ტკივილის შოკით კვდებოდა, ან საკუთარ სისხლში იხრჩობდა თავს. სიფრთხილის ასეთი ზომები ზედმეტად არ ითვლებოდა იმ დროის იაპონიაში: 1594 წლის 24 აგვისტოს ნინძა ისიკავა გუოშინი (ცნობილი იყო როგორც იაპონელი რობინ ჰუდი) ოჯახთან ერთად ადუღებულ კუპრში მოხარშეს.

თმის გადანერგვის კლინიკა
თალიზი

ბაზიკვიანი კ. 27 ბინა: 25 37 39
www.talizi.ge

გაგრძელება
შემდეგ ნომერში
თამაზ შორაშვილიანი

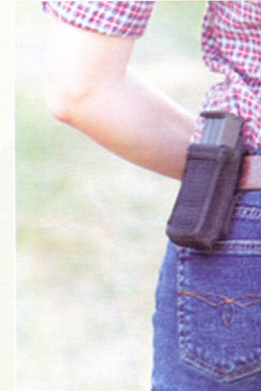
ორიგინალური პისტოლეტი 30-ვაზნიანი მჭიდრო

უახლესი ამერიკული მცირეკალიბრიანი პისტოლეტი PMR-30-ი ვიროსებზე სანადიროდ და ძაღლებივცან თავდასაცავად!

2010 წლის საიარალო გამოფენა Shot Show-ზე ამერიკულმა ფირმა Keel-Tec-მა წარმოადგინა ექსტრაორდინარული პისტოლეტი PMR-30, რომელიც გამოირჩევა თანამედროვე დიზაინითა და ტექნოლოგიით, მაგრამ ამ პისტოლეტის ძირითადი განმასხვავებელი თავისებურება მარტო ეს არ გახლავთ. PMR-30 მსოფლიოში ერთ-ერთი უიშვიათესი პისტოლეტია, რომლის სტანდარტულ მჭიდრო 30 ვაზნა ეტევა და გამოირჩევა მძლავრი საცეცხლე

ძალით, ოღონდ ამასთან გასროლისას წარმოქმნილი უკუცემის ძალა მცირეა, რაც ამ პისტოლეტს მიზმიდან გადასვლის ხდის მანდილოსნებისთვისაც. გასაგებია, რომ 9X19 Luger-ზე ან მით უმეტეს, .45ACP-ზე გათვლილი პისტოლეტი მანდილოსნებისთვის ვერ იქნებოდა ასეთი მოხერხებული და არც პისტოლეტის მჭიდრო ჩაეტეოდა 9 მმ-ის ან 11,43 მმ კალიბრის 30 ვაზნა. PMR-30 გათვლილია მცირე კალიბრის .22WMR (5,6 mm Winchester Mag-

num Rimfire) ვაზნებზე. 5,6 მმ კალიბრის ტყვიების სროლისას იმის იმედით, რომ მოწინააღმდეგეს სერიოზულად დააზიანებ, ბუნებრივია, არ უნდა გქონდეს. ამიტომაც PMR-30, ძირითადად, გათვლილია საგარეო და სპორტული სროლებისთვის, ასევე კურდღლებზე სანადიროდ, ვიროსების დასახოცად თუ ავი ძაღლებს მოსააკერებლად. .22WMR-ის ვაზნის ტყვიის გასროლისას წარმოქმნილი სალულენერგია 190 ფოულს არ აღემატება.

PMR-30-ი
ტაქტიკური
ფარნით,
ლაზერული
მიზანმარევენებით
და ორიგინალური
კონსტრუქციის
მოსახსნელი
კონდახით, რომელშიც
სამი სათადარიგო
მჭიდო იდება

ჩ3060 დუსიი: პისტოლეტი
PMR-30 უფანზოდ 385 გრამს
ინონს. იარაღის სიგრძე 200
88-ია, ლულის სიგრძე 109
88, ხოლო პისტოლეტის სი-
განე კი 33 88. მჭიდი 170
გრამს ინონის და მასში
.22WMR-ის ტიპის 30 ვაზნა
თავსდება.

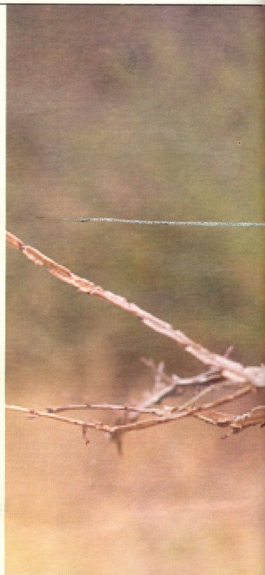
რაც მნიშვნელოვნად მცირეა სხვა
პისტოლეტების სროლისას გამოყო-
ვილი ენერჯიისა (მაგალითად,
„შაროვის“ გასროლისას 9 მმ ტყვიის
საწესი ენერჯია 300-დან 460 ჯოულამ-
დეა). ეს კი განაპირობებს უკუცემის
მცირე ძალას, რაც თავის მხრე აუ-
ვობებს სროლის სიზუსტეს.

ზოგიერთების აზრით, ამერიკული
PMR-30 ბელგური Five-seven-ის ერთ-
გვარ იაფფასიან კონკურენტს წარმოად-
გენს, თუნდაც იმიტომ, რომ ბელგური

PMR-30-ის
არასრული დაშლა

მკითხველთან ურთიერთობის ახალი ხარისხი

„ათიანში“ სულ სხვა საკითხავი იქნება, გამორჩეული და განსხვავებული. თქვენთვის საინტერესო ხალხს შეხვდებით, თვალსაწიერს კიდევ უფრო გაიფართოებთ, სიახლეებს გაეცნობით, სასიამოვნო მოგონებებს გაიახლებთ, დაფიქრდებით, იხალისებთ, იმედიანად განეწყობით და „ათიანში“ დახარჯულ დროს ფუჭად დაჯარგულად არ ჩათვლით!..

ხაინგერეხო და თვალსახეირო..

ყოველთვიური
ჟურნალი
მამაკაცებისთვის

ათიანში

PMR-30-ი მაცუნითა და ლაზერული მიზანმარევენებით

**მჭიდში 30 ცალი
5.6 მმ-იანი კალიბრის
ვაზნა ორ რიგად ეწყობა...**

პისტოლეტის 5,7X28 მმ კალიბრის სპეციალური ვაზნების წარმოება უფრო ძვირი ჯდება, რომ აღარაფერი ვთქვათ PMR-30-ის ორიგინალურ და ტექნოლოგიურად მარტივ სქემაზე.

PMR-30-ის ჩარჩო ორი, მარცხენა და მარჯვენა ნაწილისგან შედგება, რომლებიც ერთმანეთთან ჭანჭაკებითაა დამაგრებული, ისევე როგორც სათამაშო პლასტმასის პისტოლეტებში. პისტოლეტის ჩარჩო, დამკველის ბერკეტები, სასხლეტი, მჭიდის ჩამკეტო და თუად მჭიდი არმირებული მინაბოჭკოსგან მზადდება, რაც მნიშვნელოვნად ამცირებს პისტოლეტის საერთო მასას.

ჩარჩოსწინა ლულისქვეშა მონაკვეთზე დატანებული Picatinny-ის სტანდარტული სამაგრები, რომლებზეც შეიძლება ტაქტიკური ფარნისა და ლაზერული მიზანმარევენების დაყენება.

ორიგინალურ PMR-30-ს ასევე ორიგინალური მოქმედების პრინციპი აქვს, რომელიც თავისუფალი და ნახევრად თავისუფალი საკეტის ერთგვარ ჰიბრიდს წარმოადგენს. .22Magnum-ის შედარებით ძლიერი ვაზნების გამოყენების დროს საკეტი ენახუნება ჩარჩოს და ამუხრუჭებს უკუსვლას. მცირე სიმძლავრის ვაზნის შემთხვევაში კი მოქმედებს თავისუფალი საკეტის პრინციპით, ანუ გასროლისას საკეტი მუხრუჭდება მხოლოდ უკუსვლამი ზამბარის ზარჯზე და მცირედად თავისეუ მასით.

საცემ-სახლეტი შექანაზში ერთ, ცალკე ბლოკშია გაერთიანებული, ისევე როგორც რუსულ TT ტიპის პისტოლეტში.

PMR-30 შეიძლება ნაკლებად გამოსადეგია საარმიო დანაყოფებისთვის, სამაგიეროდ პოლიციურმა რაზმებმა შეიძლება მოუქმებინო მას ადგილი არსუნაში. ისე კი, სწორლამა სუარჯეიმოდ ეს პისტოლეტი ერთ-ერთი საუკეთესო ვარიანტია მისი ვაზნების სიიარვის გამო.

ირაკლი ალადავილი

არსენალი

6 41/30

PMR-30

